

Luk

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Matiu, Mak, Luk, Jon irəha pam haməgkiari ia nimiruien səvəi Iesu Kristo, mətə Luk nəkukuə səvənhi rəpwəmwis. In mwi rımərai nəkukuə nəha kani mə Wok Me. Luk in tokta riti kınahatən amasan in rukurən pık nari. In rımərai nəkukuə i rerin ramrhi nəkur Kris mine nətəien səvənraha. Luk rokeikei mə nərmama tuhəukurən amasan nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo ro nıpərhiienien. Fwe nukune nəkukuə səvənhi Luk raməgkiari ia nətuiien səvəi Iesu Kristo. In rini raka sə nəha marə mini mwi nimiruien səvəi Iesu meste nemhəien səvənhi. Luk rokeikei mə kıtaha tsəukurən mə Iesu Kristo rokeikei nərmama me pam. Luk raməgkiari pık ia nıpran me səməme hənətoni Iesu. In mwi raməgkiari ia nəkwərhakwərha me səməme hənətoni Iesu. Ia nusipekinien me səvənhi in rırai məgkiari pık ia nərmama nautə səvənraha riwən kamometə irəha. Luk 19:10 ramini mə, Iesu Kristo in iərmama pərhiien riti sə rıməuvehe fwe kupwən mə trətui nərmama me səməme hənəruei muvei pen nimiruien vi minraha. Luk raməgkiari pık ia nagienien. Tikətoni nagienien nəha ia nıpu səvəi Meri, mətoni mwi ia nagelo me səməme hənamagien ia nəpin Iesu rınamətui irə. Tikətoni mwi nagienien nəha ia nərmama me səvəi Kristo səməme hənamrərig pen fwe Jerusalem mamhagien asori ti nəri nə mə Kristo

rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro nukurənien i mə Luk rokeikei mə trini irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo mahatən mə Kristo ruvehe ia təkure tıprənə i nəkur ərəha kamharə irə. In ruvehe mo irəha hagien, mamheitenhi nəri amasan riti truvehe nəpın kurirə, in truvehimiru irəha.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Nərmama həpik hənousari raka ti nırai pənien ia nəkukuə narimnari me nəha Iesu rino fwe kupwən nəpın ramavən kimaha min.

² Irəha həmərai pen nəgkiariien me nəha nərmama həukurən amasan irə həməni pehe tukumaha i. Fwe ia nukune wok səvənhi, nərmama me nəha həukurən amasan irə hənətoni Iesu ia nənimenraha, nənə mamhəvisau irapw nəgkiariien səvənhi.

³ Iou mwi iakinəskun pam raka narimnari me i mukurən amasan kinəfo irə fwe ia nukunen muvehe. Nənə təkwtəkwuni, iəmə asori Teofilas, iakregi ramasan mə pwəh iakrai pen ia nəkukuə riti mik.

⁴ Iakamo iamınhi irə minuə tikukurən amasan nəgkiariien sə kinahatən ik irə. In ro nıpərhiendien.

Agelo riti rini irapw mə Jon Paptaes trətui

⁵ Ia nəpın nəha Herot ramərimənu ia tənə Jutia pris riti nəghin nə Sekaraea. In pris riti ia təmwen səvənraha kani mə Pris me səvəi Apia. Səvənhi iərmama in pran riti sə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Eron. Nəghin nə Elisapet.

6 Irau pəri noien səvənrau ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. Ia nəpın me krauesi pen atukwatukw pam nəfe nəghin Loa səvəi İərimənu rani.

7 Mətə tininrau riwən. Elisapet riṗkəkəwəhakwen mhə. In niṗrənemə. Sekaraea nərgħarə.

8 Nəpın riti Sekaraea irəha təmwen səvənhi kamhowok səvəi pris me ia nəmri Kumwesən ia nimwə səvənhi.

9 Nənə irəha hesi pen noien səvəi pris me mhəuini nari riti sə ramahatən nari. Trahatən pen mə sin trevən fwe ia nəkwai nimwə səvəi İərimənu muvani nimwəkmwəki nari niṗekin rapein amasan ia təkure nifatə. Həuini pen nəri nəha nənə rahatən pen Sekaraea.

10 Ia nəpın atukwatukw sə kauvani nimwəkmwəki nari niṗekin rapein amasan irə nərmama me kamhəfwaki fwe iruə.

11 Nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pehe mamərer ia nikare nifatə mwatuk ia nəri kauvani nimwəkmwəki nari niṗekin rapein amasan irə.

12 Nəpın Sekaraea rətoni agelo nəha, rehekir ṗik mətəmmimwin.

13 Mətə agelo rini pen tukwe in mə, “Sekaraea tikəpwəh nehəkiriən. Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiien səim. Səim iərmama Elisapet trərhəi tinimirau riti iərman. Nənə tikisegi pen nəghin nə mə Jon.

14 Tikregi ramasan mamagien tukwe. Nəpın trətui, nərmama həṗik mwi rerinraha tragien tukwe.

15 In truvehe mo iəmə asori ia nəmri Kumwesən. In triṗkənimwi mhə waen uə nənimwiien skai.

Nəp̄in in ramarə ihi ia t̄ipwi mama səvənhi rerin ruvəukuər raka ia Nən̄imw̄in Ikinan.

¹⁶ In tro nəkur Isrel me həp̄ik hərərig mhəuvehe ti Iərimənu Kumwesən səvənraha.

¹⁷ In trakupwən ia Iərimənu. Nətərigien səvənhi mine niskaiien səvənhi trəmwhen ia nətərigien mine niskaiien səvəi Profet Elaeja. In tro tata me hərərig ia rerinraha mə rerinraha trirhi mwi n̄ipwnət̄inraha me. Nərmama səməme hamərui nəkwai Kumwesən in tro irəha hərərig mhəuvehe mhesi pen nətərigien səvəi nərmama hatukwatukw. Ro iam̄inhi irə in tro nərmama həpnəpənə ti nuveheien səvəi Iərimənu.”

¹⁸ Miregi Sekaraea rini pen ti agelo i mə, “Takəfo mukurən mə nəri nəha tro iam̄inhi irə? Kwa iou iakinərḡharə səiou iərmama n̄iprənemə.”

¹⁹ Miregi agelo rini pen tukwe in mə, “Iou i Kapriel. Iakamərer ia nəmri Kumwesən. In rərhi pehe iou mə takuvehe mægkiari pehe mik məvisau nəri amasan mik.

²⁰ Mətə ti nəri nə mə ipk̄ini mhə n̄ipər̄hienien ia nægkiariien səiou, ətə ro, rerim triwən. Tipkægkiari mhə mesite nəri iakiməni pehe tukw ik i trier pehe. Trukuə ia nəp̄in atukwatukw səvənhi.”

²¹ Ia nəp̄in nəha, fwe iruə, nərmama kamheit-enhi Sekaraea. Hərkərinari mə in rəmak tui ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

²² Nəp̄in rier irapw iruə, ko r̄ipkægkiari mhə minraha, mətə ramægkiari a ia rəgin. Hənətə həuvəukurən minuə in rinətə nari riti rəmwhen ia nəməkrəhaien fwe nəkwai nimwəfwaki.

²³ Nəp̄in nəha Sekaraea ramowok pris irə fwe ia nimwə səvəi Kumwesən ruvehe mukurau, nənə in rirərig mevən fwe imwəni.

²⁴ Kurirə irə r̄ipko mhə tui, nənə səvənhi iərmama Elisapet ro t̄ipw̄in. Nəp̄in r̄ino t̄ipw̄in, raməmak afafa ia nəkwai nimwə səvənhi mesite pen məkwə krirum səvənhi, mam̄ini mə,

²⁵ “Iərimənu r̄ino nəri miou. Nəp̄in rəti irapw mətə iakamauris ia nəmri nərmama ti nəri nə mə səiou iəkunouihi riwən, rerin ragien ruvehi raka naurisien nəha ia nirak.”

Agelo riti r̄ini irapw minuə Iesu trətui

²⁶ Elisapet r̄ino t̄ipw̄in marə məkwə sikis. Ia nəp̄in nəha Kumwesən rərhi pen agelo riti nəghin nə Kapriel revən mə trətoni prənvi riti fwe ia taon riti ia tənə Kalili nəghin nə Nasaret.

²⁷ Prənvi nəha ramreirei ihi iərman. K̄inəsisəg raka in minuə tresi pen iərman riti nəghin nə Josef. Josef in kwənəkwus riti səvəi Kig Tevit. Prənvi nəha nəghin nə Meri.

²⁸ Agelo nəha rier pen tukwe in, m̄ini mə, “Meri. Tiko magien. Iərimənu ramasan tukw ik mamərə tukw ik.”

²⁹ Mətə Meri nətərigien səvənhi rəvsausini pik ti nəgkiariien nəha mamətərig mə rəfo agelo r̄ini pen tukwe in iam̄inhi.

³⁰ Nənə agelo nəha r̄ini pen tukwe in mə, “Meri tikəpwəh nehek̄irien. Kumwesən ramasan tukw ik.

³¹ Regi ro! Tiko t̄ipw̄im, mərəhi nərim riti iərman. Tikisegi pen nəghin nə mə Iesu.

³² In truvehē mo in iāmā asori. Tukəkwein in mā tīni Kumwesən, Kumwesən sə rasori anan. Iərimənu Kumwesən səkimiaha truvehē pen nitətə səvəi rīpwīni Kig Tevit min.

³³ In trərimənu ia nuk nuk me ia nərmama me sāməme həkuku pen ia kwənəkwwus səvəi Jekop. Nitətə səvənhi trīpkīwən mhə.”

³⁴ Miregi Meri rini pen ti agelo i mā, “Trəfo mo iamīnhi. Iou prānvi. Iakreirei iərman?”

³⁵ Miregi agelo rini pen tukwe in mā, “Nənimwīn Ikinan truvehē ia niram. Kumwesən sə rasori anan nīskaiien səvənhi trəuiui ik. Ro iamīnhi irə tukəkwein pen iəkunouihī ikinan nəha tikərəhi minuə in Tīni Kumwesən.

³⁶ Nənə regi ro. Ik riti fwe Elisapet nīprənemə, mətə in mwī rino tīpwīn trərəhi tīni riti iərman. Kani in mā pran sə rīpkəkwwəhakwen mhə, mətə ruvəuvehē mīpəmpəm marə məkwə sikis.

³⁷ Narimnari me pam rīməru ti Kumwesən.”

Meri revən mətōni Elisapet

³⁸ Miregi Meri rini mā, “Iou pran sə iakamo tukwīni nari m Iərimənu səiou. Pwəh rukuə ia nīrak rəmwhēn ia sə ikimāni.” Nənə agelo nəha rəpwəh in mamevən.

³⁹ Ia nəpīn nəha, rīpko mhə tui, Meri rier mevən akwauakw fwe ia rukwənu riti ia təkure tənə ia Jutia,

⁴⁰ mevən ia nəkwai nimwə səvəi Sekaraea, maməgkiari pen m Elisapet.

⁴¹ Nəpɪn Elisapet rɪregi Meri raməgkiari, tɪni rakurisei asori ia tɪpwɪn. Nənə Elisapet rerɪn ruvehe mukuər ia Nənɪmwɪn Ikinan.

⁴² Nənə in rəkweɪn əpwəmwiːs mɪni mə, “Meri Kumwesən ramasan tukw ik məpi raka pam nɪpran me. Ramasan mwi tɪ nəɪm sə tikərəhi.

⁴³ Mama səvəi Iəɪmənʉ səiʉu ruvehe mətə iʉ. Rəfo ko nəri amasan ia nɪrak iamɪnhi?

⁴⁴ Regi ro, nəpɪn ikapɪrapw məkweɪn iʉ, iakregi rerɪm, iəkunouɪhi ia tɪpwɪk rakurisei asori ia nəgɪenien.

⁴⁵ Rerɪm tragien tɪ nəri nə mə ikɪməni mə nɪpərɪhienien trukʉ irə ia nəfe Iəɪmənʉ rɪməni pehe tukw ik i.”

Meri rəgnəgɪni Kumwesən

⁴⁶ Mɪregi Meri rɪni mə,

“Ia nɪmɪruɪen pam səiʉu iakauvehi utə nəghi Iəɪmənʉ səiʉu.

⁴⁷ Rerɪk ragien pɪk tɪ Kumwesən səiʉu sə rauvehimɪru iʉ.

⁴⁸ Iʉ pran auər a sə iakamo tukwini nari min, mətə rerɪn ramrhi iʉ.

Təkwtəkʉwuni mɪne mamevən nərmama pam tuhəni iʉ

mə iʉ pran sə rerɪk ramagien,

⁴⁹ tɪ nəri nə mə Kumwesən i sə rɪskai pɪk rɪno narɪmnari asori me miʉ.

Nəghɪn ro ikinan.

⁵⁰ Nəpiɪen səvənhi ramarə tɪ nərmama me pam səməme kamhəsiai in,

mamarə mwi ti nipwnətınraha me mine
nimwipwınraha me mamevən.

51 In ramo nımtətien me ia rəgin əsanın,
maməkoui irapw nərmama səməme
kəmhəfiətə ia rerınraha.

52 In rauvehi irapw kig asori me ia kwopun
kəmhəkure ikın mamhərımənu,
marə mauvehi utə mwi nəmə auər a me.

53 In rauvei pen nəvegınien amasan m nərmama
səməme nukumhə ramahi irəha.
Hani tipwınraha rəsisı.

Mətə səməme nautə səvənraha rasori in ramərhi
irapw irəha,
mıpkuvei pen mhə nari riti mınraha.

54 In ramasitu ia kıtaha nəkur Isrel.
Kıtaha nərmama me səvənhi samo tukwini
nari min.

In ramo iamınhi irə ti nəri nə mə rerın ramrhi
napıien səvənhi

55 rosi in rıməni pen ti kaha kupwən me
səkıtaha.

In rıməni pen ti Epraham mə in trapi Epraham
mine nərmama me ia kwənəkwus səvənhi ia
nuk nuk me.”

56 Meri rarə irau Elisapet meste məkwə ka-
har rukurau, nənə kurirə irə rırərig mevən fwe
imwəni.

Jon Paptaes rətui

57 Rıneste nəpın səvəi Elisapet trərəhi tını irə.
Rərəhi tını iərman.

58 Nərmama me ipaka tukwe mine nɪpərin me həregi mə Kumwesən rɪnapi asori in. Həuvehe mhətə in mamhagien pəri.

59 Nəpɪn iəkunouihi səvənhi reste nəpɪn eit, həuvehi mhəuvehe mə tukuvehi ninhum min. Nətərigien səvənraha mə tuhəsegi pen nəghɪn nə Sekaraea, nəpwinhi tata səvənhi.

60 Mətə səvənhi mama rɪni mə, “Rekəm. Tsəsegi pen nəghɪn nə mə Jon”

61 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Mətə rəfo? Nahag nəha riwən ia kwənəkwus səim.”

62 Nənə irəha həgkiari pen m tata səvənhi ia rəginraha, mhəres nəfe nahag in rokeikei mə tuhəsegi pen ia iəkunouihi.

63 Sekaraea rəres nəri kamrai pen nari irə. Kuvəhi pen min. Nənə rɪrai pen ianhi mə, “Nəghɪn nə Jon.” Nənə irəha pam hərkərinari irə.

64 Ia nəpɪn nəha Sekaraea rerɪn rɪnarə mwi. Nənə in rɪnaməgnəgɪni Kumwesən.

65 Nərmama me ia nɪkarkare rukwənu həregi həhekɪr. Nəgkiariien nəha ruvirɪs ia kwopun me pam ia təkure tənə ia Jutia.

66 Nərmama me pam səməme həregi nəgkiariien nəha hamətərig irə mə, “Iəkunouihi nəha trəfo irə? Mətə in nə nɪskaiien səvəi Iərimənu ramarə irə.”

Sekaraea rɪni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənɪmwɪn Ikinan

67 Ia nəpɪn nəha Nənɪmwɪn Ikinan ruvehe mukuər ia reri Sekaraea, tata səvəi Jon, muvei pen nəgkiariien min. Nənə Sekaraea rɪni mə,

- 68 “Pwəh səgnəgini Iərimənu Kumwesən səkitaha
nəkur Isrel.
In ruvehe masitu ia kitaha nərmama me
səvənhi meivinari ia kitaha.
- 69 In ruvehi utə iəmə skai riti sə truvehimiru
kitaha.
Iəmə skai nəha in kwənəkwus riti səvəi Kig
Tevit sə rinamo tukwini nari m Kumwesən
fwe kupwən.
- 70 Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien me səməme
Kumwesən riməni pehe tukutaha i ia tərhui
profet ikinan me səvənhi fwe kupwən.
- 71 In riməni mə truvehimiru kitaha,
muvehi raka kitaha ia rəgi nərmama me pam
səməme kamhometə kitaha, mamhəmwəki
kitaha.
- 72 In riməni mə trapi kaha kupwən me səkitaha,
məpwəh nenouenouien nəgkiariien ikinan
səvənhi.
- 73 Promes nəha in riməuvei pen m kaha kupwən
səkitaha Epraham,
mauvehi kwəsua hi tukwe.
- 74 In riməni mə nəpən truvehi raka kitaha ia rəgi
nərmama səməme haməmwəki kitaha,
in trəsəni kitaha tso tukwini nari min,
mhəpwəh nehekərien.
- 75 Kitaha tsəmher mhatukwatukw ia nənimen ia
nəpən me pam ia nimiruien səkitaha.
- 76 Nənə ik, nərik, tukini mə Kumwesən sə rasori
anan, profet riti səvənhi nə ik,

1:68: Sam 41:13, Sam 72:18, Sam 106:48, Luk 7:16 **1:69:** Sam
18:2 **1:71:** Sam 106:10 **1:72:** Jen 17:7, Lev 26:42, Sam 105:8-9,
Sam 106:45 **1:73:** Jen 22:16-17, Mæka 7:20 **1:75:** Taet 2:12-14
1:76: Aes 40:3, Mal 3:1, Mat 3:3

- ti nəri nə mə tikukupwən mǝpərhi suatuk me sǝvǝi Iǝrimǝnu sǝkitaha, nǝnǝ in trukurirǝ.
- 77 Tikini irapw ti nǝrmama me sǝvǝnhi mǝ Kumwesǝn truvehimǝru irǝha, mǝpwǝh nǝrpwinien noien ǝrǝha me sǝvǝnraha.
- 78 Kumwesǝn sǝkitaha in ramasan pǝk, mamapi kitaha.
- Ia nǝpiien nǝha sǝvǝnhi in trǝrhi pehe Kristo ruku pen fwe ia neiai, muvehe tukutaha rǝmwhen ia meri rautǝ ia nǝpnǝpǝn.
- 79 In truvei pen nukuraanien m nǝrmama sǝmǝme kamhǝkure ia nǝpitǝvien minǝ tǝmwkǝmwi nemhǝien.
- In triri nisutaha ia suatuk sǝvǝi nǝmǝrinuien.”
- 80 Nǝnǝ iǝkunouihi nǝha rapwinari, mauvehe miskai ia nǝnimwin. Ia nǝpǝn me ramarǝ fwe ia kwopun akwesakwes ikǝn meste nǝpǝn nǝha in rier irapw ia nǝmri nǝkur Isrel.

2

Iesu rǝtui

¹ Nǝpǝn Jon rinǝtui raka, Kig Sisa Okastas, iǝmǝ Rom sǝ ramǝrimǝnu ia tǝnǝmtǝnǝ me, rini nǝkwan minuǝ nǝrmama me ia kwopun me tuhamǝkeikei mhǝrǝrig pen fwe imwǝnraha atukwatukw minuǝ tukǝvsini irǝha.

² Noien nǝha kimǝkupwǝn ko ia nǝpǝn nǝha Kwaerinas ramǝrimǝnu ia tǝnǝ Siria.

³ Nǝrmama me pam hǝrǝrig mamhǝuvǝn imwǝnraha me minuǝ tuhǝuvehi pen nǝghinraha.

⁴ Josef rier ia taon naha Nasaret ia tənə Kalili, mevən ia tənə Jutia ia taon səvəi Kig Tevit fwe kupwən kani mə Petlehem, mamevən fwe ikin ti nəri nə mə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit.

⁵ Krauevən irau Meri minuə tukuvehi nəghinrau. Josef rinəsisəg raka Meri. Meri rino tipwin.

⁶ Nəpin irau krouarə ikin, Meri rineste nəpin atukwatukw səvənhi mə trərəhi iəkunouih i rə.

⁷ Rərəhi tini iərman, nəmritaik. Rərəhi, muvegi ia tinari, məmri pen ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə. In ro iamih i rə ti nəri nə mə nimwə naha nərmama kamhərəku pen mamhapri ikin ruvəukuər.

⁸ Ia kwopun naha nərmama nepwin sə kamhətui ti sipsip kamhəmak ia nikare taon naha iruə, mamhətui ti sipsip me səvənraha ia nəpin.

⁹ Agelo riti səvəi Iərimənu reiwaiu pehe mərer ia nikarenraha. Nukuraanien səvəi Iərimənu rəhiəpwin irəha. Nənə irəha həhekir pik.

¹⁰ Mətə agelo naha rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekirien. Həregi ro! Iou takəvisau nəgkiariien amasan anan m kimiaha. Nərmama pam tuhagien asori tukwe.

¹¹ Ipwet ia taon səvəi Kig Tevit kupwən kwəti iəkunouih i riti rinətui. In Kristo, Iərimənu səkitaha. Kumwesən ruvərfi raka in mə truvehe tukumiaha muvehimiru kimiaha.

¹² Nəri tro nimtətien m kimiaha. Tihəuvən mhətoni kwəti iəkunouih i kuvegi ia tinari raməmak ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə.”

13 Agelo naha rægkiari pam, nənə təkwtəkwuni a mwi irə nagelo me həpik həuku pen fwe ia neiai mhərer irəha min, mamhəgnəgini Kumwesən mamhani nīpu mə,

14 “Kaməgnəgini Kumwesən fwe irənhə anan.

Ia tīprənə i nəməriniien trarə ti nərmama me səməme Kumwesən rerin ragien ti nirəha.”

15 Nəpin nagelo me həpwəh irəha mhərərig pen fwe ia neiai, nərmama me naha səməme kamhətui ti sipsip me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səuvən fwe Petlehem mhətə ro nəri lərimənu rīməni pehe tukutaha i.”

16 Nənə irəha havən akwauakw mhəuvən mhətoni Meri mine Josef mine kwəti iəkunouihi sə ramapri ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə.

17 Nəpin hətoni iəkunouihi naha, həni irapw nəfe agelo rīməni pen ti nirəha i.

18 Nənə nərmama me pam səməme hamregi həkərinari ia nəgkiariien səvənraha.

19 Mətə Meri rəkwtəmhiri pam narimnari me naha ia rerin mamətərig tukwe.

20 Nənə nərmama me naha səməme kamhətui ti sipsip hamərərig mamhəgnəgini Kumwesən mamhəuvehi utə nəghin ti narimnari me naha hənətoni mhəregi rosi kiməni pen ti nirəha i.

Kuvehi ninhum m Iesu

21 Nəpin sə ro eit irə kuvehi ninhum m iəkunouihi naha, ksegi pen nəghin nə mə Iesu, nəhag sə agelo rīməkupwən muvei pen m Meri nəpin rīpko mhə ihi tīpwīn.

22 Nənə rino nəpin sə Josef mine Meri tro narim-

nari me naha Loa sāvai Moses rini mā tro irau krouvehe rouāmher mwi ti nāfwakiien. Ia nāpīn naha krouārāhi Iesu, rouevān fwe ia Jerusalem mā trouvei pen m Iārimānu.

²³ Noien naha ramesi pen nāgkariien i kīmārai pen ia Loa sāvai Iārimānu. Rini mā, “Nāmritaik me pam nārman me tukākwein irāha mā nākwārhakwārha ikinan me sāvai Iārimānu.”

²⁴ Irau krouevān mwi mā trouvei pen nārimīru riti tukousi āpune kuvei pen m Iārimānu. Noien naha ramesi pen nāgkariien i sā ramāmak ia Loa sāvānhi. Rini mā, “Nārmama me iamīnhi tuhāuvei pen mak kāru uā kwāti menu kāru.”

Simeon rātoni Iesu māgnāgīni Kumwesān tukwe

²⁵ Iārmama riti ia Jerusalem nāghīn nā Simeon. In iāmāfwaki riti. Noien sāvānhi ratukwatukw. In rameitenhi nāpīn naha iāmā naha kani mā Kristo truvehe irā, nānā muvehimīru nākur Isrel. Nānimwīn Ikinan rarā ia Simeon.

²⁶ Nānimwīn Ikinan naha rīnahatān raka in mā ko in rīpkemhā mhā meste trātoni Kristo naha Kumwesān rīmāni mā trārhi pehe i.

²⁷ Nānimwīn Ikinan riri pen Simeon revān ia nākwai nimwā sāvai Kumwesān. Nāpīn Josef mīne Meri krouārāhi iākunouīhi naha Iesu, rouuvn-īm wā pehe mā tro narimnari me naha Loa sāvai Iārimānu rini,

²⁸ Simeon rārāhi pehe Iesu ia rāgīn mi, māgnāgīni Kumwesān tukwe, mīni mā,

²⁹ “Iārimānu. Ikinō nāgkariien sām ruvāuvehe muvāukuā.

Iou iārmama sā iakamo tukwini nari mik.

Tækwækwuni naha iakukuræn nemhæien,
 mætə nəmærinuïen trarə tukw iou.

³⁰ Nænimek rinætoni suatuk sæim sə tikuvehimïru
 nærmama me irə.

³¹ Ikinæpnæpenə raka suatuk i ia nəmri
 nærmama ia kwopun me pam.

³² Iækunouïhi i truvei pen nukuraanien mine
 nærmama ripko mhə irəha nækur Isrel.

Irəha tuhətə nari, mhəgnəgini sæim nærmama
 me nækur Isrel tukwe.”

³³ Nəpin Josef mine Meri krouregi nəgkiariïen
 naha Simeon rani ia iækunouïhi səvənrau,
 krouærkærinari irə.

³⁴ Nənə Simeon rækwein amasan mwi ia nirau,
 mini pen ti Meri mama səvəi iækunouïhi naha mə,
 “Regi ro! Kumwesən ruvərfi raka iækunouïhi i
 mə tro nækur Isrel həpik həmwei, nənə marə mo
 mwi həpik hærer. In trəmwhen ia nïmtätien riti.
 Nærmama həpik tuhəni ərəha in,

³⁵ nənə mho nærmama hətəni nətərigien me
 səvənraha sə kamhərkwafə ia rerinraha. Nənə ik
 mwi tikregi nəmīsəien fwe ia rerim rəmwhen kəpi
 ik ia nau.”

Ana rætoni Iesu mægnəgini Kumwesən tukwe

³⁶⁻³⁷ Pran riti naha ikin nəghin nə Ana. In
 profet riti. Tata səvənhi nəghin nə Fanuel. In
 kwənəkwas riti səvəi Aser fwe kupwən.^a Nəpin
 Ana rinaməprən vi ihi, in rerə, mamarə irau
 səvənhi iərman nuk sefen. Kurirə irə iərman
 səvənhi remhə məpwəh in. Nənə prən naha rarə

2:30: Aes 52:10, Luk 3:6, Taet 2:11 **2:32:** Aes 42:6, 49:6, Aes 52:10

2:34: Aes 8:14, Mat 21:42, 1Kor 1:23, 1Tes 2:8 **2:36-37:** 1Tim 5:5

^a **2:36-37:** Aser in kwənəkwas riti səvəi nækur Isrel.

iaminhi muvehe meste in rinəprənemə. Nuk səvənhi eiti foa. Ia nəp̄in me Ana ripkier mhə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Mətə ia nəp̄in mine ia ran ramsiai Kumwesən, maməpwəh nəveginien, maməfwaki.

³⁸ Nəp̄in Simeon raməgkiari ia iəkunouihi nəha, təkwtəkwni a mwi Ana rier pehe, minani tanak ti Kumwesən, minaməgkiari ia iəkunouihi nəha m nərmama səməme kamheitenhi Kristo mə truvehe meivinari ia Jerusalem.

Josef mine Meri krouərəig rouevən fwe Nasaret

³⁹ Nəp̄in Josef mine Meri kr̄ino pam narimnari me nəha Loa səvəi Iərimənu rini, krouərəig rouevən fwe tənə Kalili ia taon səvənrau Nasaret.

⁴⁰ Nənə iəkunouihi nəha rapwinari. Nipwran ruvehe mamskai. Nukurəniən səvənhi rautə pehe. Ia nəp̄in me Kumwesən raməkwein amasan irə.

Iesu r̄imətəmaruə mevən fwe Jerusalem

⁴¹ Ia nuk me pam tata mine mama səvəi Iesu krauesi pen narəien səvəi nəkur Isrel, rauevən fwe Jerusalem nəp̄in kamho nəveginien asori nəha Pasova.

⁴² Nəp̄in Iesu səvənhi nuk twelef, həutə pen fwe ikin rəmwhen kamho ia nuk me pam.

⁴³ Nəp̄in həno pam nəveginien asori nəha, nərmama me kamhərərig mamhəuvən fwe imwənraha me, mətə təmaruə nəha Iesu ramo a fwe Jerusalem. Səvənhi tata mine mama kroureirei.

44 Rerɪnrau ramrhi mə ramavən irəha nərmama səməme kamhərərɪg mamhəuvən fwe imwənraha. Ia nəpɪn pekɪn kamhəuvən iamɪnhi, nənə irau krɪnauətui in ia kwənəkʷus səvənrau mɪne nərmama səməme krouukurən amasan irəha.

45 Nəpɪn krouəpwəh nətəien Iesu, krouərɪg, rouevən fwe Jerusalem, rouətui in.

46 Nəpɪn kahar rukarau, nənə krouətə in fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Raməkure ia kurkwai nahatən me səvəi nəkur Isrel, mamətərɪg irəha, maməres irəha nəresien me nəpɪn.

47 Nərmama me pam səməme kamhətərɪg in, nənimenraha rier tɪ nəri nə mə Iesu ramərai pen amasan nɪpwrai nəgkiariien mɪnraha, mukurən amasan nari.

48 Nəpɪn tata mɪne mama səvənhi krouətə in, irau mwɪ nənimenrau rier. Nənə mama səvənhi rɪni pen tukwe in mə, “Nərɪk, rəfo iko iamɪnhi irə ia kɪmrau? Ətə ro! Kɪmrau tata səim iarouətui əmisə ik, rouhekɪr pɪk.”

49 Miregi Iesu rɪni pen tɪ nirau i mə, “Rəfo kɪmirau irouətui iou? Rosi iroureirei mə takaməkeikei marə ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou?”^b

50 Mətə irau kroureirei nɪpwrai nəgkiariien nəha Iesu rani pen tɪ nirau i.

51 Kurirə irə Iesu reiwaiu mevən fwe ia Nasaret irəhar mɪnrau, mamsɪal irau. Ia nəpɪn me mama səvənhi rerɪn ramrhi narimnari me nəha, mamətərɪg tukwe.

2:49: Jon 2:16 **b** 2:49: Suatuk riti mwɪ tɪ nɪniien nəgkiariien i in i mə “Rosi kɪmirau iroureirei mə takaməkeikei mamə wok səvəi Tata səiou.” 2:51: Luk 2:19

⁵² Nənə Iesu nīpwrān mīne nukurənien səvənhi krouvehe rouasori. Kumwesən mīne nərmama kāmhəkwein amasan irə.

3

Jon Paptaes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Taepirias Sisa, kig səvəi nəkur Rom, rīnərimənu raka nuk fiftin. Ia nəpīn nəha Ponjes Paelat in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia. Herot in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili. Piəvi Herot nəghin nə Filip in iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun mi nəha kəru Ituria mīne Trakonaetas. Lisantias in iəmə Rom sə ramərimənu ia Apilin.

² Anas mīne Kaeafas irau iəmə Isrel mi sə krauvehi wok səvəi pris asori anan ia Jerusalem. Nəpīn irau krouvehi wok nəha, Kumwesən rəgkiari m Jon tīni Sekaraea ia kwopun akwesakwes ikin.

³ Nənə Jon revən ia kwopun me pam ipaka ti nui aris Jotan, mamīni irapw ti nərmama mə, “Kīmīaha tihaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkīmīaha, mho paptaes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səkīmīaha.”

⁴ Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kīmərai pen ia nəkukuə səvəi Profet Aesea. Rini mə, “Iərmama riti raməkwein əpwəmwīs ia kwopun akwesakwes ikin mamīni mə, “Kīmīaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkītaha, mhəmri atukwatukw suatuk ouihi me səvənhi.

⁵ Nəkwətənə me pam tukərhavən irəha.

Təkuər me mīne nahakw me tukuvehi irapw pam irəha.

Suatuk ikou me tuko irəha həuvehe mhatuk-watukw.

Suatuk me kamhapətiapəti tukeipeni irəha pwəh həuvehe mhəpwia,

⁶ nənə nərmama me pam tuhətə suatuk sə Kumwesən truvehimiru nərmama me irə.’”

⁷ Nərmama həpik həuvən ti Jon mə tro paptas ia nirəha. In rani pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Rəpko mhə tui in trərpwīn noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mho noien amasan me trahatən pen mə kimiaha hiənəpwəh pərhien noien ərəha me səkimiaha. Rərəha kimiaha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nīpwnəti Epraham me ia nirəha.

⁹ In rīnərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.”

¹⁰ Nərmama me nəha həres pen Jon i mə, “Nəfe nəha kimaha taho?”

¹¹ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iərmama karkahu səvənhi kəru traməkeikei muvehi pen riti m iərmama karkahu səvənhi riwən. Iərmama nəvegīnien sənəni rasori traməkeikei mo mwi

iaminhi masitu ia iarmama naveginien sənəni riwən.”

12 Ia nəpin nəha narmama nepwin səməme kaməraku pen takis minraha irəha mwi həuvehe mə Jon tro paptaes ia nirəha. Irəha həni pen tukwe in mə, “Iahatən, nəfe nəha kimaha taho?”

13 Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nuvehien mane rəpi raka sə kiməni mə tihəuvehi.”

14 Naruagən me nepwin irəha mwi həres pen Jon i mə, “Nənə kimaha, kimaha taho nəfe?”

Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nəkeikeien m narmama mheikuə ia nirəha mə tiho nəmisəien minraha trini minuə həpkuvei pehe mhə mane m kimiaha. Rerimiahə traməkeikei magien ti nərəkuien səkimiahə.”

15 Ia nəpin nəha narmama me kamheitenhi mə Jon tro nari riti. Narmama me pam rerinraha rarhi mə rosi Jon in Kristo, iəmə nəha Kumwesən riməni mə trərhi pehe i.

16 Mətə Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iou iakamo paptaes ia kimiaha ia nui, mətə iarmama səvənhi niskaiien rasori məpi raka iou, in nə rauvehe kurirə ia nirak. Iou iapkəmwhen mhə mə takifi raka nəkwus ia səvənhi put. In tro paptaes ia kimiaha ia Nənimwin Ikinan mine ia napw.

17 Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə rinəmak raka ia rəgin, na trirukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mine tekın. In tripeki nuni nari me sə ramasan mevən ia nimwə səvənhi sə ramoeite naveginien ikın, mətə tekın sə

rərəha in trihiai pen napw irə, napw sə tripkifwə mhə.”

¹⁸ Ia nəgkiariien me ripik mwi Jon raməvisau irapw nəgkiariien amasan m nərmama, mamousari mə tro irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ Mətə ia nəpın nəha Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, rakres pran səvəi piəvni. Prən nəha nəghin nə Herotias. Jon rəgkiari m Herot, mini mə noien nəha mine noien me ripik mwi Herot rino hərəha.

²⁰ Nənə Herot rarə makutan pen mwi nərəhaien riti mwi ia nərəhaien me nəha səvənhi, muvehi puvnimwə Jon ia kalapus.

Jon ro paptas ia Iesu

²¹ Nəpın Jon ramo paptas ihi ia nərmama, ro paptas mwi Iesu. Ia nəpın nəha Iesu raməfwaki, mətoni kəpuapen rəkwaq,

²² Nənimwın Ikinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe məkure irə, nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mini mə, “Ik nərik keikei. Rerik ragien tukw ik.”

Kaha me səvəi Iesu Kristo

²³ Nəpın Iesu rinamostat wok səvənhi, wok səvəi nəvisaiuen, nuk səvənhi rəmwhen ia toti. Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tını Josef.

3:19: Mat 14:3-4, Mak 6:17-18

3:22: Jon 1:32, Mat 17:5, Luk 9:35

3:23: Luk 4:22, Jon 6:42

Josef in t̄ini Heli.^a

²⁴ Heli in t̄ini Matat. Matat in t̄ini Livae.
Livae in t̄ini Melki. Melki in t̄ini Janae.

Janae in t̄ini Josef.

²⁵ Josef in t̄ini Matatias.

Matatias in t̄ini Amos. Amos in t̄ini Neham.
Neham in t̄ini Esli. Esli in t̄ini Nangae.

²⁶ Nangae in t̄ini Mahat. Mahat in t̄ini Matatias.
Matatias in t̄ini Semein. Semein in t̄ini Josek.

Josek in t̄ini Jota.

²⁷ Jota in t̄ini Joanan.

Joanan in t̄ini Resa. Resa in t̄ini Serupapel.
Serupapel in t̄ini Sealtiel. Sealtiel in t̄ini Neri.

²⁸ Neri in t̄ini Melki. Melki in t̄ini Ati.
Ati in t̄ini Kosam. Kosam in t̄ini Elmatam.
Elmatam in t̄ini Ere.

²⁹ Ere in t̄ini Josua.

Josua in t̄ini Elieser. Elieser in t̄ini Jorim.
Jorim in t̄ini Matat. Matat in t̄ini Livae.

³⁰ Livae in t̄ini Simeon. Simeon in t̄ini Juta.

Juta in t̄ini Josef. Josef in t̄ini Jonam.

Jonam in t̄ini Eliakim.

^a **3:23:** S̄atoni m̄a Matiu in mwi rim̄arai pen kw̄an̄akwus s̄av̄ai Iesu ia n̄akukūa s̄av̄an̄hi (Mat 1:1-17), m̄at̄a kw̄an̄akwus n̄aha Matiu rim̄arai rop̄a ia kw̄an̄akwus i Luk rim̄arai. Kw̄an̄akwus mi n̄aha kroup̄k̄amw̄hen mh̄a t̄i n̄ari n̄a m̄a Matiu rostat ia Epraham mauvehe mamesi pen kw̄an̄akwus s̄av̄ai Kig Tevit̄ mine t̄ini n̄agh̄in n̄a Solomon, m̄at̄a Luk rostat ia Iesu mamr̄ar̄ig mamesi pen kw̄an̄akwus s̄av̄ai Kig Tevit̄ mine t̄ini n̄agh̄in n̄a Natan. Rosi Luk in rani kw̄an̄akwus s̄av̄ai Meri, m̄at̄a Matiu in rani kw̄an̄akwus s̄av̄ai Josef. M̄a n̄ip̄ar̄hienien Luk rani kw̄an̄akwus s̄av̄ai Meri, suatuk riti mwi t̄i n̄iniien kw̄at̄i n̄agkiariien ia vas 23 in i m̄a: “Narmama me rer̄n̄raha ramr̄hi m̄a in t̄ini Josef, m̄at̄a rek̄am. In t̄ini Meri. Tata s̄av̄ai Meri in Heli.” **3:27:** 1Kron 3:17,19, Esra 3:2

³¹ Eliakim in t̄ini Melea.

Melea in t̄ini Mena. Mena in t̄ini Matataha.
Matataha in t̄ini Natan. Natan in t̄ini Kig Tevit.

³² Kig Tevit in t̄ini Jese. Jese in t̄ini Opet.

Opet in t̄ini Poas. Poas in t̄ini Salmon.

Salmon in t̄ini Nason.

³³ Nason in t̄ini Aminatap.

Aminatap in t̄ini Atmin. Atmin in t̄ini Arni.

Arni in t̄ini Hesron. Hesron in t̄ini Peres.

Peres in t̄ini Juta.

³⁴ Juta in t̄ini Jekop.

Jekop in t̄ini Aesak. Aesak in t̄ini Epraham.

Epraham in t̄ini Tera. Tera in t̄ini Nehor.

³⁵ Nehor in t̄ini Serug. Serug in t̄ini Rehu.

Rehu in t̄ini Pelek. Pelek in t̄ini Epar.

Epar in t̄ini Sela.

³⁶ Sela in t̄ini Kaenan.

Kaenan in t̄ini Apaksat. Apaksat in t̄ini Sem.

Sem in t̄ini Noa. Noa in t̄ini Lamek.

³⁷ Lamek in t̄ini Metusela. Metusela in t̄ini Inok.

Inok in t̄ini Jaret. Jaret in t̄ini Mahalalel.

Mahalalel in t̄ini Kenan.

³⁸ Kenan in t̄ini Enos.

Enos in t̄ini Set. Set in t̄ini Atam.

Atam in t̄ini Kumwesən.

4

Setan rəmwur mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien

¹ Nəp̄in Iesu rəpwəh nui ar̄is Jotan mə tr̄ir̄er̄ig mevən ia tənə Kalili, rer̄in rukuər ia Nən̄imw̄in Ikinan. Nən̄imw̄in nəha riri pen in revən fwe ia kwopun akwesakwes ik̄in.

² Ia kwopun naha Setan ramwur napin foti ma tro Iesu rimwei ia narahaien. Ia napin naha Iesu rapwah naniien nari. Napin foti me naha hauvehe mhaukurau pam, nana in riregi nukumha rinahi.

³ Nana Setan rini pen tukwe in ma, "Trini minua ik Tini Kumwesan parhien, ni pen ti kapwier i ma truvehe mo naveginien ira."

⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, "Kimarai pen ia Nakuku Ikinan ma, 'Iarmama trapwah nimiruien ia naveginien apa.'" "

⁵ Ia napin naha Setan ruvehi Iesu muta mahatan nitata me pam kig me kamharimenu ia niraha ia takure tiprana i,

⁶ nana mini pen tukwe in ma, "Takuvei pehe nasorijen mik ikarimenu ia nitata me pam naha. Nauta amasan me pam ia niraha tuho sam ia niraha. Nauta me naha hanamak raka ia ragik. Iakukuran nuvei penien m sin naghin iakokeikei ma takuvei pen min.

⁷ Ro iaminhi ira trini minua ikisiai iou, minimwi nukurhum mi ia nanimek, narimnari me pam naha tuhauvehe mho sam ira."

⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, "Kimarai pen ia Nakuku Ikinan ma, 'Tikisiai Iarimenu Kumwesan sam, minimwi nukurhum mi ia nanimen. In apa na tiko nakwan.'" "

⁹ Ia napin naha Setan ruvehi Iesu mevæn fwe ia Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti iranhæ anan ia takure nimwæ sævæi Kumwesan, nana mini pen tukwe in ma, "Trini minua ik Tini Kumwesan parhien, ivæ irapw ia kwopun i.

10 Kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan mə,
 ‘Kumwesən trini pen ti nagelo me səvənhi
 mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw
 ik,

11 mhəuvehi utə ik ia rəginraha,
 kamo ikouini nisum ia kəruətəri riti.’ ”

12 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəkukuə Ik-
 inan rani mə, ‘Tikəpwəh neipweipwien Iərimənu
 Kumwesən səim.’ ”

13 Setan rəmousari iamini irə mə tro Iesu
 rimwei ia nərəhaien me nəha. Nəpin ro sampam,
 rəpwəh Iesu mamevən mə ti nəpin riti ruvehe mwi
 tukwe.

Iesu rīnaməvisau ia tənə Kalili

14 Kurirə irə Iesu rirərig, mevən ia tənə Kalili,
 niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan rarə irə.
 Nəgkariien sə raməvisau in ruviris mevən ia
 kwopun me pam ia tənə nəha.

15 Nənə in ramahatən nərmama ia nəkwai
 nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Nərmama
 me pam kamhəuvehi utə nəghin.

Nəkur Nasaret həpkisai mə Iesu

16 Nənə Iesu ruvehe ia Nasaret, kwopun nəha
 in riməpwinari ikin. Ia Sapat in ruvnimwə ia
 nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel rəmwhen ramo ia
 Sapat me pam, mərər mə trəvsini irapw Nəkukuə
 Ikinan. 17 Nənə iərmama riti ruvehi nimwai
 nəkukuə nəha kinərfe kirai pen nəgkariien səvəi
 Profet Aesea irə, muvehi muvei pen m Iesu. Nənə
 Iesu ruvehi mivi atukw i, mətui mətoni kwopun
 kīmərāi pen nəgkariien i rini iamini irə minuə:

18 “Nənimwin səvəi Iərimənu ramarə ia nirak,

ti nəri nə mə in ruvərfi raka iou mə
 takaməkeikei mini irapw nəgkiariien
 amasan ti nərmama nautə səvənraha riwən.
 In rərhi pehe iou iakuvehe mə takini irapw
 iamīnhi irə mə, 'Kīmīaha səməme hiamarə
 ia kalapus takeivinari ia kīmīaha,
 nənə səməme nənīmēmīaha rīfwə tako
 kīmīaha hiətui mhətə nari.'

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takeivinari ia
 nərmama səməme kamometə irəha,

¹⁹ nənə mini irapw

mə nuk nəha Iərimənu truvehimīru nərmama
 me səvənhi irə ruvəuvehe."

²⁰ Nəpīn Iesu rəvsini irapw pam nəgkiariien
 nəha, rəsisəg nəkukuə, muvei pen mīne iərmama
 sə ramətui ti nəkukuə me, nənə məkure. Nərmama
 me pam ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur
 Isrel nənīmēnraha revən tukwe.

²¹ Nənə Iesu rīni pen ti nirəha i mə, "Nəgkiariien
 i ia Nəkukuə Ikinan kīmīaha hiamregi ipwet i
 ruvəuvehe muvəukuə."

²² Nərmama me pam nəha haməni amasan Iesu.
 Irəha hamərkərinari ia nəgkiariien amasan me
 səməme kamhəuku pen ia tərhun. Mətə kurirə
 həni mə, "Rosi a mə tīni Josef nəha uə?"

²³ Mīregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, "Iakregi
 kīmīaha hiokeikei mə tihəni pehe tukw iou i
 nəgkiariien i kani rerīn mə: 'Tokta. Tikukupwən
 muvehimīru atukw a ik pwəh kīmaha iahəni
 nīpərhiēnien ia niram.' Rosi nəgkiariien riti mwi
 kīmīaha tihəni pehe tukw iou i in i mə, 'Nīmtatien
 me nəha kīmaha iahamregi ikīno fwe ia taon nəha

Kapaneam, ramasan mə iko mwi ia kwopun i imwam.’ ”

²⁴ Iesu rarə mini mwi mə, “Takani n̄ipərhiēnien tukumiaha i profet riti nəkur imwəni me ko həpkisiai mhə in.

²⁵ Mətə pərhiēn iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən ia nəp̄in səvəi Profet Elaeja n̄ipran me həp̄ik səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha kamharə ia tənə Isrel. Nesən r̄ipkauər mhə nuk kahar məkwə sikis nukumhə asori ruvehe mahi nərmama pam ia tənə nəha

²⁶ mətə Kumwesən r̄ipkərhi pen mhə Elaeja mə trasitu ia nirəha riti. In rərhi pen in revən əpa fwe ia rukwənu nəha Jerefat ia tənə Saeton mə trasitu ia pran riti sə iərman səvənhi remhə məpwəh in.

²⁷ Kurirə irə ia nəp̄in səvəi Profet Elisa nərmama həp̄ik səməme nemhəien skai ro tek̄inraha kamharə ia tənə Isrel. Mətə Elisa r̄ipko mhə irəha riti ruvehe məmher. In ro Neman əpa iəmə Siria ruvehe məmher.”

²⁸ Nəp̄in nərmama me ia nəkwai nimwəfwaki həregi nəgkariien me nəha, irəha pam niemaha rəpi irəha.

²⁹ Həskəmter, mhəkwtəmhiri Iesu, mhəsua in, mhəier ia taon səvənraha, mhəuvən ia n̄ipəsegi təkuaər sə həno taon səvənraha ik̄in mə tuhəsua irapw i.

³⁰ Mətə Iesu ravən amasan a ia kurkwanraha, mamevən.

Iesu rəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha ia iərmama riti

³¹ Iesu reiwaiu mevən ia Kapaneam taon riti ia tənə Kalili, nənə ia Sapat ramahatən nərmama.

³² Irəha həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi, ti nəri nə mə nəgkiariien səvənhi niskaiien səvəi Kumwesən ramarə irə.

³³ Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel nənimwīn ərəha ramarə irə. Iərmama nəha rəkwein əpwəmwiis mini mə,

³⁴ “Iesu iəmə Nasaret! Ikuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? Ikuvehe mə tikouraha kimaha uə? Iakukurən ik. Ik iəmə ikinan səvəi Kumwesən.”

³⁵ Mətə Iesu rinise nənimwīn ərəha nəha, mini mə, “Əpwəh nəgkiariien, mier ia iərmama i.” Iəremhə ro iərmama nəha rimwei ia kurkwannahə, mier irə, məpwəh nourahaien in.

³⁶ Nərmama me nənimenraha rier. Həni pen ti nirəha me i mə, “Nəfe i nəgkiariien? Iəmə i rauvehi nasoriien mine niskaiien sə ruku pen ti Kumwesən, məgkiari m nənimwīn ərəha me mə tuhəier ia iərmama, nənə irəha həier.”

³⁷ Kurirə nəgkiariien kani ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan nərmama həpik səməme kamhemhə

³⁸ Iesu rərer, mier ia nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel, mevən muvniwə ia nimwə səvəi Saemon. Kaka pran səvəi Saemon ramemhə, maməkwiei fifa. Nənə irəha həgkiari pen m Iesu tukwe.

³⁹ Iesu revən mərer pen ipaka ti pran nəha ia kwopun ramapri ikin, minise nemhəien, nənə

nemhæien raraka irə. Təkwətəkwuni a prən nəha riskəmter, minasui raka nəveginien sənənraha.

⁴⁰ Nəp̄in meri ruvəivə, nərmama pam kamhəuvehi irəha me nepw̄in səməme nemhæien me səpəmsəpə kamharə ia nirəha, həuvehi irəha, mhəuvehe t̄i Iesu. Nənə Iesu rəmrutə rəgin mi ia nirəha kuatia kuatia, mo irəha pam həuvehe mhəsənin.

⁴¹ Nəremhə me mwi həier ia nərmama həp̄ik, mamhəkwein əpwəmw̄is mə, “Ik T̄ini Kumwesən!” Mətə Iesu r̄inise irəha mə tuhəpwəh nəgkiariien, t̄i nəri nə mə irəha həukurən in mə in Kristo.

Iesu raməvisau fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel

⁴² Nəp̄in r̄inamran, Iesu rier mevən ia kwopun riti sə nərmama həiwən ikin. Nənə nərmama kamhətui in. Nəp̄in hətoni, hokeikei mə tuhənise in mə trəpwəh nəpwəhien irəha.

⁴³ Mətə in r̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Takaməkeikei mevən ia taon me nepw̄in mwi, məvisau irapw nəgkiariien amasan sə raməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. In i wok Kumwesən r̄inərhi pehe iou tukwe.”

⁴⁴ Ro pen Iesu revən maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel ia tənə Jutia.

5

Iesu rəkwein nərmama nepw̄in mə tuhəkuriə in

¹ Nəp̄in riti, nəp̄in Iesu ramərer ia n̄ikare nui asori nəha Kenesaret, nərmama həp̄ik

4:41: Mat 8:29, Mak 3:11-12

4:43: Luk 8:1

4:44: Mat 4:23

5:1: Mat 13:1-2, Mak 3:9-10, 4:1

housəsimwɪn pen irəha ipaka tukwe mə tuhətərig nəgkiariien səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu rətoni nɪtətə ouihi kəru krouəmak ia nɪkare nui. Nərmama səvəi nɪviiien nəmu me hənəpwəh irau, mamhaikuas ia net me səvənraha.

³ Nɪtətə ouihi mi nəha riti səvəi Saemon. Iesu rəputə irə, mərəs pen Saemon mə trarhɪr i pwəh ru-veraha ouihi kwopti. Nənə Iesu rəkure ia nəkwai nɪtətə ouihi nəha, mɪnamahatən nərmama.

⁴ Nəpɪn rəgkiari pam, mɪni pen tɪ Saemon i mə, “Kɪmiaha tihəsua mhəuvən ia kwopun əmwhenimw, merukw irapw net me səkɪmiaha, mhəvi nəmu me nepwɪn.”

⁵ Miregi Saemon rini mə, “Iərimənu. Kɪmaha iahəmwur meste riran mhəpkuvi mhə nəmu riti. Mətə tɪ nəri nə mə ikani pwəh iakevən mwi mherukw irapw net me səkɪmaha.”

⁶ Nəpɪn irəha həuvən mho iamɪnha irə, nəmu me həuvən pik ia net me səvənraha. Tɪ nəri nə mə nəmu me həpɪk anan net me səvənraha hənəməkw əmsəmwerɪs.

⁷ Irəha həkwein nərmama səməme kamhəvi pəri nəmu me irəha mɪnraha fwe ia nɪtətə ouihi əpə mə tuhəuvehe mhasitu. Irəha həuvehe, hərki pen nəmu me ia nɪtətə ouihi mi səvənraha rukuər. Ipaka nɪtətə ouihi mi krouəmwhenimw.

⁸ Nəpɪn Saemon Pita rətoni, rɪnimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mɪni mə, “Iərimənu. Evən isipwɪn tukw iou. Iou iamə ərəha i.”

⁹ Pita rəgkiari iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə in mɪne nərmama me ia nəkwai nɪtətə ouihi səvənhi hətə nəmu me nəha həvi, mhətoni həpɪk anan. Nənimenraha rier.

¹⁰ Nənə Jemes mine Jon, tini Sepeti mi sə kamharəvi pəri nəmu irəhar Saemon, nəmrinrau mwi rier.

Mətə Iesu rini pen ti Saemon i mə, “Tikəpwəh nehekirien. Ik iərmama səvəi niviiən nəmu, mətə təkwtəkwuni nəha mamevən tikuvi nərmama.”

¹¹ Nənə irəha həvi parei nitətə ouihi mi nəha, mhəpwəh pam narimnari me səvənraha, mhəkurirə Iesu.

Iesu ro iərmama riti nemhəien skai ro tekın ruvehe məsanin

¹² Nəpin riti Iesu revən ia taon riti. Iərmama riti ruvehe nemhəien skai ramo tekın mamouraha nipwran me pam. Nəpin rətoni Iesu, rimwei minimwi irapw nənimen ia tıprənə, mamase in mə, “Iərimənu. Mə rerim ragien, ko iko iou ikəmher?”

¹³ Nənə Iesu rosə pen rəgin, mirapi in, mini mə, “Rerik ragien. Tiko məmher.” Təkwtəkwuni a nəmhien raraka ia iərmama nəha.

¹⁴ Nənə Iesu rinise in, mini mə, “Tikəpwəh niniiən nəfe iakino mik ti iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw ti pris pwəh in rətoni nipwram mə rəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses riməni. Nərmama me tuhətoni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nipwram.”

¹⁵ Mətə nəgkiariien sə raməvisau Iesu rier mevən mwi ia kwopun me. Nənə nərmama həpik anan həuvehe ia kwopun kuatia mə tuhətərig in, mhəuvehe mwi mə truvehi raka nemhəien me səvənraha, mo irəha həuvehe məsanin.

16 Mətə ia nəp̄in me Iesu ramier mamevən ia kwopun me nərmama həiwən ik̄in maməfwaki.

Iesu ro iərmama riti nisun mi krouemhə ruvehe məsan̄in

17 Nəp̄in riti Iesu ramahatən nərmama me. Farisi me mine nahatən me səvəi Loa kamhəkure mamhətərig in. Irəha həməier ia Jerusalem mine rukwənu me ia tənə Kalili mine tənə Jutia mhəuvehe. Niskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia Iesu, nənə in ramo nərmama səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsan̄in.

18 Ia nəp̄in nəha nərmama nepw̄in həuvehi iərmama riti ramapri ia niməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Hokeikei mə tuhəuvehi, mhəuvnimwə, mhəmri pen in ia nəmri Iesu,

19 mətə həpkətə mhə suatuk riti ti nəri nə mə nərmama həp̄ik anan. Ro pen irəha həputə ia təkure nimwə, mho ruei nimwə riti, mhəuvehi irapw iərmama nəha irau niməhan sə in ramapri irə, kroueiwaiu rouəmak ia nəmri Iesu ia kurkwanraha.

20 Nəp̄in Iesu rətə nahatətəien səvənraha, in rini mə, “Iərman. Iak̄inenouenou raka noien ərəha me səim.”

21 Nəp̄in nahatən me səvəi Loa mine Farisi me hərəgi nəgkiariien nəha, hənaməres irəha me i mə, “Sin i iərmama i rani ərəha Kumwesən iam̄inhi? Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

22 Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, m̄ini pen ti nirəha i mə, “Rəfo rerim̄iaha ramrhi iam̄inhi?”

23 Nægkiariien mi sə pəku nəha rıməru tukw iou ti niniien ti iərmama i nisun mi krouemhə: nægkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nægkiariien i mə, ‘Ərer mavən?’

24 Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakauvehi nasoriien ia tiprənə i. Iakukurən nenouenouiien noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

25 Təkwtəkwuni a iərmama nəha rərer ia nəmrinraha, muvehi niməhan səvənhi, mamevən fwe imwəni, maməgnəgini Kumwesən.

26 Nərmama me pam hətoni, həhekir. Nənimenraha rier. Həuvehi utə nəghi Kumwesən, mamhəni mə, “Kwa kitaha i sənətoni narimnari me nepwın ipwet rusəpə.”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

27 Kurirə irə Iesu rier mətoni iərmama riti sə kamərəku pen takis min. Nəghin nə Livae. Raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

28 Nənə in rəpwəh narimnari me pam səvənhi, miskəmter, mukurirə in.

29 Kurirə irə Livae ro nəveginien asori ia nəkwai nimwə səvənhi sənəi Iesu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama nepwın mwi həpik kamhani pəri nari irəha minrau.

30 Nənə Farisi me mine nepwın mwi ia nirəha nahatən me səvəi Loa rerinraha ripkagien mhə. Həni pen ti nərmama me səvəi Iesu i mə, “Rəfo kimiaha

hiamani nari kímiaha nǝrmama kamǝrǝku pen takis mǝnraha mǝne nǝrmama ǝrǝha me nepwǝn mwi?”

³¹ Mǝregi Iesu rǝni pen tǝ nirǝha i mǝ, “Nǝrmama hǝsanǝn tuhǝtui tokta tǝ nǝfe? Mǝtǝ nǝrmama kamhǝmhǝ kamhǝtui tokta.

³² Iou iapkuvehe mhǝ mǝ takǝkwein nǝrmama atukwatukw me, mǝtǝ iakuvehe mǝ takǝkwein nǝrmama ǝrǝha me, mǝ irǝha tuhǝrǝrig ia noien ǝrǝha me sǝvǝnraha.”

Noien vi ko rǝpkuvehe mhǝ mo kuatia irau noien ivǝs

³³ Nǝnǝ irǝha hǝni pen tǝ Iesu i mǝ, “Nǝpǝn rǝpǝk nǝrmama me sǝvǝi Jon Pǝptaes hǝpwǝh nǝniien nari tǝ nǝfwakiien. Nǝrmama me sǝvǝi Farisi me irǝha mwi kamho iamǝnhi. Mǝtǝ rǝfo sǝim me nǝrmama me kamhǝvegǝn mamhǝnimwi?”

³⁴ Mǝregi Iesu rǝni pen tǝ nirǝha i mǝ, “Nǝrmama ia nǝvegǝniien kamo tǝ narǝ viien sǝvǝi iǝrman mǝne pran tuhamǝkeikei mhǝni nari, mamhagien, tǝ nǝri nǝ mǝ iǝrman sǝ rǝpkarǝ vi a irau pran sǝvǝnhi ramarǝ irǝha mǝnraha. Rǝpkatukwatukw mhǝ mǝ tihǝkeikei mǝnraha mǝ tuhǝpwǝh nǝniien nari ia nǝpǝn nǝha.

³⁵ Mǝtǝ trǝpkuvehe ia nǝpǝn sǝ tukuvehi raka iǝrman sǝ rǝpkarǝ vi a irau pran sǝvǝnhi trǝpkarǝ mhǝ mwi irǝha mǝnraha. Ia nǝpǝn nǝha irǝha tuhǝpwǝh nǝniien nari.”

³⁶ Iesu rǝni mwi nusipekinien riti tǝ nirǝha i mǝ, “Iǝrmama riti riwǝn ko reitehi raka nǝpǝri tǝnari vi mǝtiri tukuahag ia ruei tǝnari ivǝs. Trǝni mǝnuǝ ro iamǝnhi irǝ, trouraha tǝnari vi sǝvǝnhi, nǝnǝ nǝpǝri

tinari vi ko ripkripin amasan mhə ia tinari ivis səvənhi.

³⁷ Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui me sə kino ia teki nəni. Trini minuə ro iamini irə, waen vi trəse tiki waen tui me həsisi mhəpəruə. Nənə tiki waen tui me mine waen vi irau pəri trouərəha.

³⁸ Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me.

³⁹ Nənə iərmama riti mwi riwən nəpin rinənimwi raka waen tui rokeikei mə trənimwi waen vi, ti nəri nə mə in rini mə, ‘Sə tui ramasan pik.’ ”

6

Iesu in Iərimənu səvəi Sapat

¹ Nəpin riti ia Sapat Iesu ravən maməpi simwin ia nimeit wit me nepwin, nənə nərmama me səvənhi kamhesi raka tipwe wit me, mamhəveri raka tekinraha ia rəginraha, mamhani kwənunin me. ² Mətə Farisi me nepwin həni mə, “Rəfo kimiaha hiamo noien riti ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia Sapat?”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiepkəvsini raka mhə ia Nəkukuə Ikinan nəfe Kig Tevit rino fwe kupwən uə? Nəpin nukumhə ramahi in mine nərmama me səvənhi,

⁴ ruvniwə ia niwə səvəi Kumwesən, muvehi bred ikinan sə raməmak ia nifatə. Ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in trəni bred nəha, pris me əpa həukurən naniien. Mətə Kig Tevit rəni, muvei pen mwi m nərmama me səvənhi hani”

6:1: Dut 23:25

6:2: Jon 5:10

6:3: 1Saml 21:1-6

6:4: Lev

24:5-9

⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou, Iəməti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

Iərmama riti rəgin rərfe

⁶ Ia Sapat riti mwi Iesu ruvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, mamahatən nərmama. Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfe.

⁷ Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhətə amasan Iesu mə tuhətoni mə trəfo irə mine. Trini minuə romasan iərmama nəha ia Sapat, tuhəni ərəha in tukwe.

⁸ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, mini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Uvehe, mərəer ia kurkwai nərmama.” Iərmama nəha ruvehe, mərəer ia kurkwanraha.

⁹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakuə takəres kimiaha nari riti. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tuko noien amasan uə tuko noien ərəha? Ratukwatukw mwi mə tukuvehimiru iərmama uə tukousi əpune in?”

¹⁰ Nəpən Iesu rəti ərari mətə pam raka irəha, mini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Tiko mivi atukw rəgin.” Nənə in rivi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi.

¹¹ Mətə nərmama me nəha niemaha rəpi pik irəha. Hənaməgkiari minraha me, mamhəres mə tuhəfo ia Iesu.

Aposol me səvəi Iesu Kristo

¹² Ia nəpən nəha Iesu rier mutə ia təkuər riti mə trəfwaki. In rəfwaki m Kumwesən nəpən pekin ia nəpən.

¹³ Nəp̄in rinamran, rəkwein nərmama me səvənhi, nənə mərpwi rəgin ia nepw̄in irəha pam twelef, misegi pen nəghinraha mə aposol me.

¹⁴ Nəghinraha me i: Saemon (iəmə sə Iesu r̄isegi pen nəghin sə vi mə Pita), mine Antru piəvi Saemon, mine Jemes mine Jon, mine Filip, mine Patolomiu,

¹⁵ mine Matiu, mine Tomas, mine Jemes tini Alfeas, mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia səməme haməmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom),

¹⁶ mine Jutas tini Jemes, mine Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in).

Iesu ramahatən nərmama, mamomasan səməme kamhemhə

¹⁷ Nənə Iesu mine nərmama me nəha səvənhi heiwaiu pehe ia təkue, mamhərer ia kwopun rətəni ik̄in irəha nərmama həp̄ik mwi səvənhi mine nərmama həp̄ik mwi səməme haməuku pen ia tənə Jutia mine Jerusalem mine ia nikare təsi ipaka ti taon mi nəha Taea mine Saeton.

¹⁸ Irəha nəha həuvehe mə tuhətərig Iesu, mhəuvehe mwi mə in tro irəha səməme nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin. Nənə səməme nənimw̄in ərəha me kamhouraha irəha, Iesu romasan irəha.

¹⁹ Nərmama me pam hamousari mə tuhərap̄i in ti nəri nə mə nəgsen raku pen irə, mamō irəha pam həuvehe mhəsanin.

Iesu rəkwein amasan ia nərmama nepw̄in, məkwein ərəha mwi ia nepw̄in

20 Nənə Iesu rəti pen mamətə nərmama me səvənhi, mini mə,

“Kìmiaha səməme nautə səkìmiaha riwən rerìmiaha tragien,

tì nəri nə mə nítətə sə Kumwesən ramərimənu irə səkìmiaha.

21 Kìmiaha səməme nukumhə ramahi kìmiaha ipwet mine rerìmiaha tragien,

tì nəri nə mə tipwìmiaha trəsisi.

Kìmiaha səməme hiamasək ipwet mine rerìmiaha tragien,

tì nəri nə mə kìmiaha tiharıs.

22 Rerìmiaha tragien nəpın nərmama tuhaməmwəki kìmiaha,

uə tuhəpkəsəni mhə kìmiaha mə kìmiaha tihəuvehe mho kuatia kìmiaha mınraha,

uə tuhəni ərəha kìmiaha, mhəni nəghìmiaha mə kìmiaha nəremhə me,

tì nəri nə mə kìmiaha nərmama me səiou, Iou Iəməti Iərmama.

23 Ia nəpın nəha kìmiaha tihagien, mho tanis. Nərəkuien səkìmiaha rasori fwe ia neiai. Kaha kupwən me səvənraha həno iamınha irə ia profet me.

24 Mətə kìmiaha səməme nautə səkìmiaha rasori trərəha anan tukumiaha,

tì nəri nə mə kìmiaha hiəuvəuvehi raka nimiruien səkìmiaha sə rıməru.

25 Kìmiaha səməme tipwìmiaha raməsisi ipwet mine trərəha anan tukumiaha,

tì nəri nə mə nukumhə trahi kìmiaha.

Kìmiaha səməme hiamarıs ipwet mine trərəha anan tukumiaha,

6:21: Rev 7:16-17, Sam 126:5-6, Aes 61:3

6:22: Jon 15:19, 16:2

6:24: Jem 5:1

ti nəri nə mə kímiaha tihəregi rərəha mhasək.
 26 Trərəha anan tukumiaha nəp̄in nərmama me
 pam kamhəni amasan kímiaha.
 Kaha kupwən me səvənraha həno iam̄inha irə
 ia profet eikuə me.”

*Iesu r̄ini mə nərmama səvənhi tuhaməkeikei
 mhokeikei nərməpə me*

27 “Mətə iou iakani pehe tukumiaha i səməme
 hiamətəriḡ ia nirak mə kímiaha tihaməkeikei
 mhokeikei nərmama səməme haməmwəki
 kímiaha, nənə mho noien amasan m nərmama
 səməme kamho noien ərəha m kímiaha.

28 Kímiaha tihaməkeikei mhəkwein amasan ia
 nərmama səməme kamhəkwein ərəha ia kímiaha,
 nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə
 kímiaha.

29 Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rəpwi n̄ikare
 n̄ikapw̄im, tikuvei pen mwi n̄ikaren min. Tr̄ini
 m̄inuə iərmama riti ruvehi raka səim kot, ramanan
 mə ikuvei pen mwi karkahu səim min.

30 Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rəres ik nari riti,
 ikuvei pen min. Tr̄ini m̄inuə iərmama riti r̄ipeki
 raka narimnari me səim, tikəpwəh n̄eresien in mə
 tr̄ipeki pehe mwi.

31 Nəfe noien kímiaha hiokeikei mə nərmama
 tuho ia kímiaha, kímiaha mwi tiho ia nirəha.

32 Tr̄ini m̄inuə kímiaha hiokeikei a nərmama me
 səməme hokeikei kímiaha, Kumwesən trəḡnəḡini
 kímiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi
 hokeikei nərmama me səməme hokeikei irəha!

33 Tr̄ini m̄inuə kímiaha hio noien amasan m̄ine
 nərmama səməme ho noien amasan m kímiaha,

Kumwesən trəgnəgini kيمياha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi kamho iaminha irə.

³⁴ Trini minuə kيمياha hiəuvei pen mane m iərmama riti sə hiətigite irə mə trərpwin pehe mwi m kيمياha, Kumwesən trəgnəgini kيمياha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi kamhəuvei pen mane me minraha me mə tukərpwin pen tai mane atuk-watukw minraha me.

³⁵ Mətə kيمياha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kيمياha, mho noien amasan minraha, mhəuvei pen mane minraha, mhəpwəh nətərigien mə tihəuvehi nari riti rəmwhen ia tain. Kيمياha tiho iamihhi irə nənə nərəkuien səkيمياha trasori. Tukini mə Kumwesən sə rasori anan niṗwnətın me nə kيمياha ti nəri nə mə in ramo noien amasan m nərmama səməme həṗkini mhə tanak tukwe mine nərmama ərəha me.

³⁶ Kيمياha tihaməkeikei mhapi nərmama rəmwhen ia Tata səkيمياha ramapi irəha.”

Nəkiriiən nərmama ti noien ərəha me səvənraha

³⁷ “Kيمياha tihəpwəh nəkiriiən nərmama ti noien ərəha me səvənraha, nənə Kumwesən trəpwəh nəkiriiən kيمياha ti noien ərəha me səkيمياha. Tihəpwəh nəriṗwinien noien ərəha me səvəi nərmama, nənə Kumwesən trəpwəh nəriṗwinien noien ərəha me səkيمياha. Tihenouenou noien ərəha me səvəi nərmama, nənə Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkيمياha.

³⁸ Kيمياha tihaməkeikei mhəriari pen narim-nari me m nərmama, nənə Kumwesən trəriari pehe narimnari me m kيمياha. In truvei pehe

rasori pik ia rəgimiahaha rəmwhen ia iərmama rarigin pen ia tənəripw, mikiukiu irə meste ruvehe mukuər məsas. Trini minuə kimiahaha hiəriari pen asori, Kumwesən trəriari pehe rasori m kimiahaha. Mətə mə kimiahaha hiəriari pen ouihi, in trəriari pehe m kimiahaha rouihi.”

Noien atukwatukw

³⁹ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Rəfo, ko iərmama riti sə nənimen rifwə ramiri pen iərmama riti mwi nənimen rifwə ia suatuk sə trouesi? Tuko ro iamihhi irə irau pəri krouivə irapw ia ruei tənə.

⁴⁰ Iərmama sə kamahatən in ripkasori mhə ia iahatən səvənhi. Mətə mə kamahatən in keste rukurən pam nari, in trəmwhen ia iahatən səvənhi.

⁴¹ Rəfo ikamətə nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam, mətə ipkətə mhə nipəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴² Trini minuə nipəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamini pen ti piam mə, ‘Piak, əseni iou pwəh iakiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?’ Ik iərmama sə ikamo kəuətkəsua tikaməkeikei mukupwən muvehi raka nipəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam.

⁴³ Nei amasan riti riwən rukuə kwənkwai nei ərəha. Rəmwhen a mwi nei ərəha rəpwəh nukuəien kwənkwai nei amasan.

⁴⁴ Nərmama hətə sas ia nei me ia kwənkwanraha. Kipkesi raka mhə kwənkwai niemis ia rəhi, uə kwənkwai krep ia nəkwus ərəha.

⁴⁵ Rəmwhen a mwi iərmama amasan rani irapw nəgkiariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nəgkiariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha. Iakani iamini irə ti nəri nə mə iərmama raməgkiari, ramini irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.”

Iərmama kəru sə krauvrhəkin nimwə

⁴⁶ “Rəfo kimiaha hiaməkwein iou mə ‘Iərimənu, Iərimənu,’ mətə hiəpwəh noien nəfe iakini pehe tukumiaha i?”

⁴⁷ Iərmama sə ruvehe tukw iou, miregi nəgkiariien me səiou, mamə nəfe iakiməni, pwəh iakini irapw noien səvənhi tukumiaha.

⁴⁸ In rəmwhen ia iərmama sə rəuvrhəkin nimwə səvənhi. In reri ruə rəmwhenimw, məmri nəri sə nimwə trərer pen irə ia kəruətərei. Nəpin nesən asori rauər, iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha mətə ko rīpkikiukiu mhə irə, ti nəri nə mə iərmama nəha rīməuvrhəkin amasan nimwə nəha.

⁴⁹ Mətə iərmama sə riregi nəgkiariien səiou, məpwəh noien narimnari me iakiməni, rəmwhen iərmama sə ruvrhəkin nimwə səvənhi ia təkure tiprənə, mətə rīpkəmri pen mhə nari sə raməkwtəmhiri əknekīn nisui nimwə. Nəpin iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha, təkwtəkwuni a nimwə nəha rīmwei. Nənə nəpin rīmwei irə, ruvehe mərəha pam.”

7

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom rahatətə pərhiēn ia Iesu

¹ Nəp̄in Iesu r̄ini pam nəgkiariien me nəha ti nərmama, revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam.

² Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikin in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Səvənhi fwe iərmama sə ramo tukwini nari min. In rokeikei pik iərmama nəha, mətə ramemhə na tremhə.

³ Nəp̄in iaruagən nəha r̄iregi kani mə Iesu ruvəuvehe, rərhi pen nəmə asori me nepw̄in səvəi nəkur Isrel həuvən mə tuhəres in mə ko ruvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari min rəsan̄in.

⁴ Nəp̄in irəha həuvehe ti Iesu, kamhase in, mamhəni mə, “Ramasan mə tikasitu ia iəmə nəha

⁵ ti nəri nə mə in rokeikei pik kitaha nəkur Isrel. Iəmə nəha in nəha r̄iməuvei pehe mane masitu ia kimaha iahəuvrhəkin nimwəfwaki səkimaha ia kwopun i.”

⁶ Nənə Iesu rukurirə irəha.

Nəp̄in ruvehe ipaka ti nimwə nəha, iaruagən nəha sə in rasori ia naruagən me irəha pam hantret rərhi pen in me nepw̄in həuvən, mhəni pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəpwəh nəmwurien iam̄inhi. Ripko mhə iou iəmə amasan riti. Iapkamwhen mhə mə tikuvehe, muvnimwə ia nimwə səiou.

⁷ Ro iam̄inhi irə iou iakregi mə ko iou iapkuvehe mhə tukw ik. Mətə tikini a nəkwam pwəh səiou iotukwininari ruvehe məsan̄in.

⁸ Iou mw̄i iərmama riti iakamarə teḡin nəmə asori me. Naruagən me nepw̄in mw̄i kamharə teḡin iou. Nəp̄in iak̄ini pen ti riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəp̄in iak̄ini pen ti riti mw̄i mə ‘Uvehe,’ in truvehe. Nəp̄in iak̄ini pen ti iərmama sə ramo

tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

⁹ Nəp̄in Iesu r̄iregi nəgkiariien nəha, rərkərinari ia iəmə nəha, muvsini mətoni nərmama səməme kəmhəkuriṛə in, m̄ini mə, “Iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i mə iou iap̄kətə raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi r̄iskai rəmwhen ia nahatətəien səvəi iəmə Rom i.”

¹⁰ Nənə nəp̄in nərmama me nəha iaruagən nəha rərhi pen irəha hərərig mhəpirapw ia nimwə səvənhi, hətoni iərmama səramo tukwini nari min rinəsani.

Iesu r̄asuəpwiri iəkunouihi riti sə ruvəmhə

¹¹ Kurirə irə nəp̄in ouihi a rukurau Iesu revən fwe ia taon riti nəghin nə Naen. Nərmama səvənhi me m̄ine nərmama nəpw̄in mwi həp̄ik həkurirə in.

¹² Nəp̄in Iesu ruvehe ipaka ti kwəruə asori səvəi taon nəha, rətoni nərmama kəmhəier irə, mamhəuvehi iəkunouihi riti sə remhə, mamhəuvən mə tuhənimwi. Mama səvəi iəkunouihi nəha t̄ini riti mwi riwən. Səvənhi iərman ruvəmhə raka, məpwəh in. Nərmama həp̄ik ia taon nəha kəmhəkuriṛə prən nəha.

¹³ Nəp̄in Iərimənu səkitaha rətə prən nəha, rerin rərkwəp̄ir tukwe. Nənə in r̄ini mə, “Prən i, tikəpwəh nasəkien.”

¹⁴ Nənə Iesu revən ipaka, m̄irapi n̄ikoukau səvəi iəkunouihi nəha. Nərmama səməme kəmhəuvehi hərəer. Nənə Iesu r̄ini mə, “Iəkunouihi i! Iakini pehe tukw ik i mə tiko mərer!”

¹⁵ Nənə iəkunouihi nəha sə remhə r̄iskəmter, məkure, m̄inaməgkiari. Nənə Iesu ruvehi in, muvei pen m̄ mama səvənhi.

16 Nərmama me pam hətoni həhekir, mhəgnəgini Kumwesən, mhəni mə, “Profet asori riti ruvəier pehe tukutaha.” Nənə irəha həni mwi mə, “Kumwesən ruvəuvehe raka mə truvehimiru nərmama me səvənhi.”

17 Nənə nəgkiariien sə raməvisau nəri nəha Iesu rino ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə Jutia mine kwopun me nepwin mwi ipaka ti tənə nəha.

Jon Paptaes rərhi pen nərmama nepwin həuvən mhətoni Iesu

18 Nərmama me səvəi Jon Paptaes həvisau pen narimnari me pam i min. Nəpin Jon riregi,

19 rəkwein səvənhi iərmama kəru krouvehe tukwe. Nənə in rərhi pen irau krouevən ti Iərimənu səkitaha mə trouəres in mə, “Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə ripko mhə ik i rosi kimaha tahətui səpə iti uə?”

20 Nəpin iəmə mi nəha krouvehe ti Iesu, krouni mə, “Jon Paptaes rərhi pehe kimrau iarouvehe mə trouəres ik mə, ‘Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə ripko mhə ik i rosi kimaha tahətui səpə iti uə?’ ”

21 Ia nəpin nəha Iesu raməkoui irapw nemhəien me səpəmsəpə mine nənimwin ərəha me ia nərmama həpik, mamə irəha həuvehe mhəsənin. Nərmama həpik nənimenraha rifwə in ro irəha hətui mhətə nari.

22 Nənə in rini pen ti iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau mə, “Kimirau tirouevən rouni pen ti Jon i nəfe irouregi rouətoni. Nərmama me nəmrinraha rifwə hətui mhətə nari, səməme

nīsunraha rərfe həvi atukw i mhavən. Nərmama nemhəien skai ro tekınraha həuvehe mhəmher, səməme nəkwəregınraha ruvisimw rəkwag həregi nari. Nərmama me nepwin səməme kupwən həuvamhə, təkwtəkwuni nəha həuvəmıru mwi. Nənə nərmama nautə səvənraha riwən kaməvisau nəgkiariien amasan minraha.

²³ İərmama sə ramətə iou trini minuə in rıpkımwei mhə ia nahatətəien səvənhi ti nari riti iakamo rerin tragien.”

²⁴ Nəpın iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau krouərıg rouevən, İesu rınaməgkiari ia Jon, minamini pen ti nərmama me i mə, “Fwe kupwən kimiaha hiəier ia taon me mine rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikın mə tihətə nəfe? İərmama riti sə rəmwhen ia kwənkwai nig rıpkərer atukwatukw mhə nəpın mətəgi rauini? Rekəm.

²⁵ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? İərmama riti sə rauvei pen tinari amasan me? Rekəm. Nərmama səməme kamhəuvei pen tinari amasan me, mamharə ia narəien sə rıməru, irəha fwe ia nimwə me səvəi kig me.

²⁶ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nıpərhiienien. Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumiaha i iəmə i in rasori məpi raka profet.

²⁷ In iərmama sə Nəkukuə İkinan raməgkiari irə nəpın rini mə,
 ‘Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini
 səiου,
 in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim
 suatuk.’

²⁸ Iakani nīpārhiendien tukumiaha i mā nǝrmama me sǝ nīpran me hǝrǝhi irǝha ia tīprǝnǝ i riti riwǝn rasori mǝpi raka Jon. Mǝtǝ nǝrmama me pam ia nītǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ sǝ in reiwaiu anan ia nīrǝha in rasori mǝpi raka Jon.”

²⁹ Nǝpīn nǝrmama ǝpnǝpen me mīne nǝrmama sǝmǝme kamǝrǝku pen takis mīnraha hǝregi nǝgkiariien i, hǝni mā Kumwesǝn in ratukwatukw. Irǝha hǝni iamīnhi irǝ ti nǝri nǝ mā Jon rino raka pǝptaes ia nīrǝha.

³⁰ Mǝtǝ Farisi me mīne nahatǝn me sǝvǝi Loa hǝnǝpwǝh nǝseniien mā Jon tro pǝptaes ia nīrǝha. Ro iamīnhi irǝ irǝha hǝnǝpwǝh suatuk sǝ Kumwesǝn rimǝni mā irǝha tuhesi pen.

³¹ Iesu rarǝ mīni mwi mā, “Takīni nǝfe nǝgkiariien mahatǝn pen noien sǝvǝi nǝrmama ipwet mīne? Noien sǝvǝnraha rǝfo?”

³² Irǝha hǝmwhen ia nǝkwǝrhakwǝrha kamhǝkure ia kwopun kamapīr ikīn, mamhǝkwein pen ia irǝha me nepwīn mā, ‘Kīmaha iahani nīpu sǝvǝi nǝgienien tukumiaha, mǝtǝ kīmiaha hiǝpko mhǝ tanis.

Iahani nīpu sǝvǝi nemhǝien,
mǝtǝ kīmiaha hiǝpkasǝk mhǝ.’

³³ Iakani iamīnhi irǝ ti nǝri nǝ mā Jon Pǝptaes rimǝuvehe, mīpkǝni mhǝ nari, mǝpwǝh nǝnimwiien waen, nǝnǝ kīmiaha hīamǝni mā, ‘Iǝremhǝ rarǝ irǝ.’

³⁴ Iou, Iǝmǝti Iǝrmama, iakīmǝuvehe, mamǝni nari, mamǝnimwi rǝmwhen a ia kīmiaha, nǝnǝ kīmiaha hīamǝni mā, ‘Hǝtǝ ro iǝmǝ nǝha, in ramǝni pik nari, mamǝnimwi mamakonǝ i, mamavǝn

pəri irəha nərmama səməme kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi!

³⁵ Mətə nərmama səməme kamhesi pen nukurənien səvəi Kumwesən kamho noien amasan me. Noien amasan me nəha kamhahatən pen mə nukurənien nəha ro nɪpərhiēnien.”

Prən ərəha riti

³⁶ Nəpɪn riti Farisi riti rəres Iesu mə truvehe məni nari irau min. Ro pen Iesu revən muvniwə ia nimwə səvəi Farisi nəha, məkure mə trəni nari.

³⁷ Ia taon nəha pran riti sə ramo noien ərəha. Nəpɪn rɪregi mə Iesu raməni nari fwe nəkwai nimwə səvəi Farisi nəha, ruvehi senta mevən fwe ikin. Senta nəha raməmak ia nəkwai potel riti kɪno ia kəruətərei nəghɪn nə alapasta.

³⁸ Prən nəha revən mərer ia təkutai Iesu ipaka ti nisun mi, mamasək. Nise nənimen rətəg pen ia nisui Iesu mi krouəpwtig. Nənə reiwaiu muvei pen nɪmwai nukwənen, mɪrai raka i, makei m nisun mi, mahakwi nisun mi ia senta.

³⁹ Nəpɪn Farisi nəha sə rəkwein Iesu mə trəni pəri nari irau min rətə prən nəha, rerɪn ramrhi mə, “Kamo iəmə nəha in profet pərhiēn, ko rukurən mə nəfe nəha pran ramrapi in. Kwa pran sə ramo noien ərəha.”

⁴⁰ Nənə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Saemon, iou iakuə takini nari riti tukw ik i.”

Miregi Saemon rɪni mə, “Ni pehe ro ia hatən.”

⁴¹ Miregi Iesu rɪni mə, “Iəmə asori riti ruvei pen mane m iərmama kəru mə ti nəpɪn riti krouərpwɪn pen min. Kaon səvəi riti silin kɪno ia silva irəha

pam faef hantret. Nənə kaon səvəi riti silin kīno ia silva irəha pam fifti.

⁴² Iərmama mi nəha rīskai ti nirau ti nərpwīn penien min. Ro pen iəmə asori rərai raka kaon səvənrau mīni mə irau trouəpwəh nərpwīnien. Tuko ro iamīnha irə sin nəha ia iərmama mi nəha trokeikei pīk iəmə asori nəha?”

⁴³ Miregi Saemon rīni mə, “Rosi sə nəha sə kaon səvənhi rasori nənə iəmə asori rərai raka.”

Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Nəkiriien səim ratukwatukw.”

⁴⁴ Nənə in ruvsini, mətī pen mətə prən nəha, mīni pen ti Saemon i mə, “Ikətə prən i? Nəpīn iakīməuvnimwə pehe ia nimwə səim, ipkaikuas mhə ia nisuk mī ia nui, mətə prən i raikuas ia nisuk mi ia nise nənimen, mīrai raka ia nimwai nukwənen.

⁴⁵ Ik ipkakei mhə miou, mətə nəpīn iakuvn-imwə pehe, prən i rīnamakei m nisuk mi, məpwəh nəpwīsien.

⁴⁶ Ik ipkahakwi mhə nukwənek ia oel, mətə prən i rahakwi nisuk mi ia senta.

⁴⁷ Ro iamīnhi irə iakani pehe tukw ik i mə noien ərəha me rīpīk prən i rīno iou iakīnenouenou raka. Ro pen in rokeikei pīk iou. Mətə iərmama sə rīpko pīk mhə noien ərəha trīni mīnuə iakenouenou noien ərəha me nəha səvənhi iərmama nəha ko in rīpkokeikei pīk mhə iou tukwe.”

⁴⁸ Nənə Iesu rīni pen ti prən i mə, “Iakīnenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁴⁹ Nənə nərmama me nəha səməme kamhani pəri nari irəha min, kənamhəni pen ti nirəha me i

mə, “Sin i iərmama i rukurən nenouenouien noien ərəha me iaminihi?”

⁵⁰ Mətə Iesu rini pen ti prən i mə, “Nahatətəien səim ruvəuvehimiru ik. Evən. Nəməriniuen trarə tukw ik.”

8

Niṣpran səməme kamhasitu ia Iesu

¹ Kurirə irə nəṣin ouihi a rukurau, Iesu ramevən ia taon me mine rukwənu me, mamini irapw nəgkiariien amasan sə raməvisau nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nərmama səvənhi twelef

² mine niṣpran me nepwin mwi kamhəkurirə in. Fwe kupwən Iesu rinomasan niṣpran me nəha, məkoui irapw nənimwin ərəha me ia nepwin, muvehi raka nemhəien me ia nepwin. Nəghinraha me i: Meri sə kaməkwein mwi nəghin nə mə Maktala, pran nəha Iesu rinəkoui irapw nəremhə sefen irə;

³ nənə Joana, pran səvəi Jusa, iəmə asori riti sə ramowok ipaka ti Herot; nənə Susana, mine niṣpran me həpik mwi səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me ia mane me səvənraha, mamhəuvei pen m Iesu mine nərmama me səvənhi mə trasitu ia nirəha.

Iərmama sə ruini nuni nari me ia nəmhien səvənhi

⁴ Nərmama həpik anan həier ia taon me pam ia kwopun nəha, mhəuvehe ti Iesu.

7:50: Luk 8:48, 17:19, Luk 18:42
27:55-56, Mak 15:40-41, Luk 23:49

8:1: Luk 4:43

8:2: Mat

Nəp̄in hənousəsimw̄in raka irəha me, in rini nusipekinien riti ti nirəha i minuə,

⁵ “Iərmama riti revən mə truini nuni nari me ia nəmhien səvənhi. Nəp̄in rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepw̄in həsas pen ia suatuk, nənə nərmama havən ia nirəha, menu me ia nimagouagou həuvehe mhani pam.

⁶ Nənə nuni nari me nepw̄in həsas pen ia təkure kəpwier t̄iprənə rouihi ikin. Həuverə mətə ti nəri nə mə nui riwən haukei pam.

⁷ Nənə nuni nari me nepw̄in həsas pen ia t̄iprənə nəkwus ərəha rauviris ikin. Nənə nəkwus ərəha me həuviris mhəuvehe mhousəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepw̄in həsas pen ia t̄iprənə amasan, mhəutə, mhəukuə kwənkwan hantret.”

Nəp̄in Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iərmama sə nəkwəregin rarə ti niregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

Iesu rini irapw n̄ipwrai nusipekinien nəha

⁹ Nəp̄in nərmama me səvəi Iesu həres pen in mə nəfe n̄ipwrai nusipekinien nəha,

¹⁰ in rini mə, “K̄imiahə nərmama me səiou k̄inəsevər ia suatuk tukumiahə hiəukurən narimnari me i ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə hənəmərkwafə fwe kupwən. Mətə nərməpə me kamhəregi iakaməgkiari ia narimnari me nəha iakausipekin a irə. İakamo iam̄inhi irə mə

‘irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən.

Irəha tuhəregi, mətə tuhəpkregi mhə mhəukurən.’

¹¹ Nənə nīpwrai nusipekinien i iakiməni ro iamīnhi irə. Nuni nari in nə nəgkiariien səvəi Kumwesən.

¹² Səməme həsas pen ia suatuk həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəpīn həuvəregi raka Setan ruvehe, muvehi raka nəgkiariien nəha ia nətərigien səvənraha, kamo irəha həni nīpərhienien irə nənə Kumwesən ruvehimīru irəha.

¹³ Nənə səməme həsas pen ia təkure kəpwier tīprənə rouihi ikīn həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəuvehi, mhəgien tukwe. Mətə nəgkiariien nəha rīpkeiwaiu amasan mhə ia rerīnraha rəmwən ia nuai nei me. Irəha tuhəni nīpərhienien irə nəpīn ouihi a. Nəpīn narimnari me tuhəuvehe mho nəmisəien mīnraha mə tro mətə sas ia nahatətəien səvənraha, irəha həmwēi.

¹⁴ Nənə səməme həsas pen ia tīprənə nəkwus ərəha rəuvirīs ikīn həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkiariien nəha, mətə nəpīn irəha kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, kamhətərig pīk tī narimnari me səvəi tīprənə i rəmwən ia mane mīne nəfe m nəfe mwī irəha hokeikei mə tuhəuvehi mhəregi ramasan irə ia nīmīruien səvənraha. Nətərigien me nəha həuvirīs ia rerīnraha, həuvehe, mhousəman nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nənə nəgkiariien nəha rəpwəh nukuəien.

¹⁵ Mətə səməme həsas pen ia tīprənə amasan irəha nəha həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəkwtəmhiri ia rerīnraha sə ratukwatukw mamasan.

Irəha həkwtəmhiri əknekın mamhəuvən nənə mhəukuə.”

Iesu rəgkiari ia laet sə kousəman

¹⁶ “Iərmama riti riwən ko rihiai pen napw ia laet məuiui ia nari riti uə rukurei pen kwopun afafa ikin. Mətə traməkeikei mukurei utə i ia nari sə kakurei utə laet irə mə nərmama tuhətoni raməhiapw nəpın həuvnimwə pehe.

¹⁷ Rəmwhen a mwi narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

¹⁸ Ro iamınhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətərig amasan ia nəfe hiamregi ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.”

Mama səvəi Iesu mine piəvi Iesu me

¹⁹ Ia nəpın nəha piəvi Iesu me mine mama səvənhi həuvehe mə tuhətə in, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka tukwe ti nəri nə mə nərmama me həpik.

²⁰ Ro pen nərmama me həni pen ti Iesu i mə, “Səim mama mine piəm me kamhərer fwe iruə. Irəha hokeikei mə tuhətə ik.”

²¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəfe rani irəha nə səiou mama mine piak me.”

Iesu rinise nimətaqi asori

22 Nəpɪn riti Iesu rəputə ia nɪtətə ouihi irəha nərɪmama me səvənhi, rini pen tɪ nɪrəha i mə, “Pwəh səuvən mhəpi sɪmwɪn pen fwe ia nɪkare nui asori.” Ro pen həvi nivən, mənamhəuvən.

23 Nəpɪn kamhaiu ia nɪtətə ouihi mamhəuvən, Iesu revən mapri. Nɪmətagi asori reiwaiu ia nəkwai nui asori nəha, nɪtətə ouihi səvənraha rɪnakuər ia nui, na tuhəmwhenɪmw.

24 Nərɪmama me səvəi Iesu həuvən, mhəsəwpwiri in, mhəni mə, “Iərɪmənu. Iərɪmənu. Na tsəmwhenɪmw!”

Iesu rərər mɪnise nɪmətagi mɪne peiau peiau asori me, nənə heiwaiu mhəiwən. Narɪmnari me həuvehe mhəmərɪnu.

25 Iesu rini pen tɪ nɪrəha i mə, “Nahatətəien pəku səkɪmiaha?”

Mətə irəha həhekɪr. Nənɪmenraha rier. Kamhəni pen tɪ nɪrəha me i mə, “Nəfe nəha iərɪmama? Raməgkiari m nɪmətagi mɪne nui krauo nəkwən!”

Iesu rəkoui irapw iərəmhə ia iəmə Karasa riti

26 Irəha həier ia tənə Kalili, mhaiu ia nɪtətə ouihi nəha, mhəpi sɪmwɪn ia nui asori, mhəuvən ia tənə səvəi nəmə Karasa.

27 Nəpɪn Iesu ruvarei, iərɪmama riti ia taon riti fwe ikin ruvehe tukwe. Iərɪmama nəha nəremhə me kamharə irə. Nəpɪn rɪpɪk rɪpkarkahu mhə tɪnari, mɪpkapri mhə mwɪ ia nəkwai nɪmwə səvənhi, mətə ramarə ia kwopun kanɪmwɪ nərɪmama ikin.

28 Nəpɪn iərɪmama nəha rətə Iesu, rasək əpwəmwis, muvehe mɪnɪmwɪ nukurhun mi ia nənɪmen, məgkiari asori mɪni mə, “Iesu, Kumwesən sə rasori anan tɪni nə ik. Ikuvehe mə

tikəfo iou irə? Iakase ik tikəpwəh noien nəmisəien miou.”

²⁹ Nənimwɪn ərəha nəha raməgkiari iamɪnhi irə, ti nəri nə mə Iesu ruvəni pen raka tukwe in mɪnuə trier ia iərmama nəha. (Nəpɪn me rɪpɪk nənimwɪn ərəha nəha rɪnəkwtəmhirɪ iərmama nəha. Nərmama hənərihi rəgɪn mi mɪne nisun mi ia jen me, mhərer tukuahag in, mətə in rəvi əmwesi jen me, iəremhə rəkoui pen in revən ia kwopun akwesakwes ikɪn.)

³⁰ Nənə Iesu rəres in mə, “Nəghɪm sin?”

Miregɪ rɪni mə, “Iou nəghɪk Nəkuər.” In rɪni iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəremhə me həpɪk həməuvnimwə ia reri iərmama nəha.

³¹ Nənə nəremhə me nəha hase Iesu mə trəpwəh nərhɪ penien irəha həuvən ia nɪpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

³² Mətə toue pɪkə me həpɪk kamhərku ia kwopun nəha. Nəremhə me hase Iesu mə trəsəni irəha həuvnimwə ia rerɪnraha. Ro pen Iesu rəsəni irəha.

³³ Nənə nəremhə me həier ia iərmama nəha, mhəuvnimwə ia reri pɪkə me. Pɪkə me haiu, mhei-waiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, mhəmwhenɪmw.

³⁴ Nəpɪn nərmama səməme kamhətui ti pɪkə me hətoni, hap, mhəni irapw ia taon səvənraha mɪne rukwənu me.

³⁵ Nənə nərmama me həier mhəuvən mə tuhəspau i mə rəfo. Nəpɪn həuvehe ti Iesu həti pen mhətoni iərmama nəha nəremhə me həməier irə, rarkahu, maməkure irapw ia nisui Iesu, nətəriɡien səvənhi rɪnəmāk amasan. Irəha hətoni həhekɪr.

³⁶ Nənə səməme hənətoni nəri nəha, həni irapw ti nərmama me i mə iərmama nəha rɪnəfo muvehe məsanɪn.

³⁷ Nənə nəkur Karasa səməme kamharə ipaka ti kwopun nəha həres Iesu mə trəpwəh irəha mamevən ti nəri nə mə həhekir pik anan. Ro iaminihi irə in rəputə ia nitətə ouihi mə trirərig.

³⁸ İərmama sə nəremhə me həməier irə rase in mə trəsəni in pwəh revən irau min. Mətə Iesu rərhi pen i ramevən, mini mə,

³⁹ “Tikrərig mevən fwe imwam, mini irapw narimnari me i Kumwesən rino mik.” Nənə iərmama nəha revən ia kwopun me pam fwe ia taon səvənhi, mamini irapw narimnari me nəha Iesu rino min.

Pran sə rirəpi tinari səvəi Iesu mine prən ouihi səvəi Jaeras

⁴⁰ Nəpin Iesu rirərig pehe mwi ia nıkare nui asori, nərmama me həuvən tukwe. Rerınraha ragien ti nəri nə mə kamheitenhi in.

⁴¹ İərmama riti fwe ikin nəghin nə Jaeras. In iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mase in mə truvehe ia nimwə səvənhi,

⁴² ti nəri nə mə prən ouihi səvənhi ramemhə na tremhə. Prənouihi nəha səvənhi in əpa kuatia. Nuk səvənhi ipaka reste twelef.

Nəpin Iesu ravən mamevən, nərmama həpik həukuraukurau irə.

⁴³ Pran riti nəha ikin ruvehe ramemhə ia nemhəien səvəi nıpran. Nemhəien nəha rinarə rerin irə muvehi nuk twelef. In rınouraha pam mane səvənhi ia tokta me, mətə iərmama riti riwən ko ro in rəsanin.

⁴⁴ Prən nəha rukurirə Iesu, muvehe, mirəpi nusvenhi tinari səvənhi. Təkwətəkwuni a mwi nimwapw rama, nemhəien səvənhi ro sampam.

45 Nənə Iesu rini mə, “Sin nəha rirapi iou?”

Miregi nərmama pam həni mə ripko mhə irəha. Nənə Pita rini mə, “Iərimənu. Nərmama həpik kamhərer kurkurau ik, mamhəsigiəsigi ik.”

46 Mətə Iesu rini mə, “Rekəm. Iakukurən mə iərmama riti rirapi iou. Iakregi nəgsek rier ia nirak, mevən mo nari riti.”

47 Nənə nəpın prən nəha rətoni mə ko in ripkərkwafə mhə, ruvehe mamətəmnimwin, minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini irapw ia nəmri nərmama me pam mə in rirapi Iesu ti nəfe mine rinəfo məsanin akwauakw.

48 Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin. Evən. Nəmərinuien trarə tukw ik.”

49 Nəpın Iesu raməgkiari ihi, iərmama riti ruku pen ia nimwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, muvehe mini mə, “Səim prən ouihi ruvamhə raka. Ramasan mə ikini pen ti iahtən i mə in trəpwəh pehe.”

50 Mətə nəpın Iesu riregi nəgkiariien nəha, rini pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekiriien, mini a nıpərhienien ia nirak, nənə prən ouihi səim trəsanin.”

51 Nəpın Iesu rapirapw ia nimwə səvəi Jaeras, ripkəsəni mhə nərmama me pam mə tuhəuvnimwə irəha min, mətə rəsəni əpa Pita mine Jon mine Jemes mine tata mine mama səvəi prən ouihi nəha.

52 Nərmama me pam kamhasək mamhəkwein əpwəmwis ti prən ouihi nəha, mətə Iesu rini

mə, “Rəfo kɪmiaha hiamasək? Prənouihi nəha rɪpkemhə mhə, mətə ramapri a.”

⁵³ Irəha həregi haris ia Iesu. Irəha həukurən mə prən ouihi nəha ruvamhə raka.

⁵⁴ Mətə Iesu ruvehi rəgi prən ouihi nəha, mini mə, “Prənouihi, ərer.”

⁵⁵ Nənə nimiruien səvənhi ruvehe. Təkwəkəwuni a mwi riskəmter. Nənə Iesu rini mə tukuvei pen nəveginien min pwəh rəni.

⁵⁶ Tata mine mama səvəi prən ouihi nəha nənimenrau rier, mətə Iesu rinise pen ti nirau i mə trouəpwəh ninien ti iərmama riti nəfe in rino.

9

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe mhousəsimwɪn irəha me. Nənə in ruvei pen nɪskaiien minraha. Ia nɪskaiien nəha irəha həukurən nifi rakaien nemhəien me ia nərmama. Nənə in ruvei pen mwi nasoriien minraha. Ia nasoriien nəha irəha həukurən nəkoui irəpwien nəremhə me pam.

² Nəpɪn Iesu ruvei pen pam, rərhi pen irəha mə tuhəuvən mhəvisau irəpw nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nənə mho nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsanin.

³ In rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmiaha tihəpwəh nuvehien narimnari me səvəi suatuk səkɪmiaha rəmwhen ia kaskin, uə tənəripw, uə nəveginien, uə mane. Kɪmiaha tiharkahu ia karkahu kuatia a.

⁴ Nəpɪn tihəuvən ia kwopun riti, nənə mhəuvnimwə ia nimwə riti, nimwə nə in nə tiharə irə meste hiəier ia kwopun nəha.

⁵ Trini minuə hiəuvən ia taon riti, mətə nərmama me ikin həpkəsevər mhə ia rerɪnraha tukumiaha, nəpɪn hiəier ia taon səvənraha, tihounouini raka niməkwrur ia nisumiaha ti nahatən penien mə irəha həno noien ərəha.”

⁶ Nənə nərmama me twelef səvəi Iesu həier, mhəuvən ia rukwənu me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan, mamho nərmama səməme kamhəhə ia kwopun me pam həuvehe mhəsənɪn.

Herot raməgkiari ia Iesu

⁷ Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, rɪregi narimnari me nəha Iesu ramo. Ia nəpɪn nəha nətərigien səvənhi rəvsausini ti nəri nə mə nərmama me nepwɪn kamhəni mə Jon Paptas rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁸ Nənə nərmama me nepwɪn kamhəni mə Profet Eləja ruvəier pehe mwi. Nənə nərmama me nepwɪn mwi kamhəni mə profet kupwən riti rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁹ Nənə Herot rini mə, “Jon iakinərai raka kənkapwə. Mətə sin mwi iərmama i iakamregi nəvisaiuen irə?” Ro iamɪnhi raməmwur mə trətə Iesu.

Iesu rəkwməni nərmama me həpik kəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosen

¹⁰ Nəpɪn aposol me hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu, həni pen tukwe in narimnari me pam

səməme hənō. Nənə in riri raka əpa irəha, mharaka ia nərmama mhəuvən ia taon riti nəghin nə Petsaeta.

¹¹ Nəp̄in nərmama me həregi mə Iesu ramevən fwe ikin, kamhəkurirə pen in. Nəp̄in Iesu rətoni irəha, rerin ragien. In rəkwein irəha həuvehe, nənə rəgkiari m̄inraha ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mo səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsanin.

¹² R̄inaməruarəv meri na trivə. Nərmama səvənhi twelef həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me m̄ine nəm̄hien me kwərha ipaka pwəh hətui kwopun me səvəi napriien m̄ine nəveginien ti nəri nə mə kwopun i narimnari me həiwən ikin.”

¹³ Mətə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “K̄imiahaha nə tihəuvei pen nəveginien m̄inraha.”

M̄iregi həni mə, “K̄imaha iahəuvehi a bred krirum m̄ine nəmu kəru. Rəfo? Ikokeikei mə k̄imaha tahəuvən mhəuvehi nəmri nəveginien sənəi nərmama me pam i?”

¹⁴ (Irəha həni iam̄inhi ti nəri nə mə nəp̄in həvsini a nərman me ia nirəha mətə ipaka faef-taosen.)

Nənə Iesu r̄ini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “K̄imiahaha tihəuvən m̄ho irəha həuai irəha me mhəkure əpəməpə me fifti ia təmwen kuatia.”

¹⁵ Nənə irəha həuvən m̄ho nərmama me həkure rəmwhen Iesu riməni.

¹⁶ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum m̄ine nəmu i kəru, məkwətə ia n̄imagouagou, məfwaki m̄ini vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, mauvei pen m̄ səvənhi nərmama me mə irəha tuhəpeki pen m̄ nərmama me.

17 Nərmama me pam hani nari tɪpwiŋraha rəsisi. Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nɪpərpəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw irəha pam twelef.

Pita rini irapw mə Iesu in Kristo

18 Nəpɪn riti Iesu in əpa raməfwaki irəha səvənhi me nərmama. Nənə rini pen tɪ nirəha i mə, “Nərmama kamhəni iou mə iou sin?”

19 Miregi həni mə, “Nərmama nepwɪn kamhəni ik mə Jon Paptaes. Mətə nepwɪn kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwɪn mwi kamhəni ik mə profet kupwən riti sə rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

20 Miregi Iesu rini pen tɪ nirəha i mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mə, “Ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe ik ikuvehe.”

21 Nənə Iesu rinise pen əknekɪn tɪ nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh niniien nəgkiariien i tɪ iərmama riti.”

22 Nənə in riripɪn nəgkiariien səvənhi mini mə, “Iou Iəməti Iərmama takaməkeikei miregi nəmisəien me rɪpik. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa tuhəuvei pehe təkutanraha miou. Tukousi əpune iou, nənə nəpɪn sə ro kahar irə iakətui mwi.”

Iərmama sə trukurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuau

23 Nənə Iesu rini pen tɪ nərmama me pam mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi,

muvehi utə nei kamarkuau i səvənhi ia nəp̄in me, məvrani mukurirə iou.

²⁴ Iərmama sə rokeikei mə trəkwtəmhiri n̄im̄iruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia n̄im̄iruien səvənhi tukw iou truvehi n̄im̄iruien rerin.

²⁵ Tr̄ini minuə iərmama riti ripekti pam narimnari me ia tiprənə i mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə, mətə ripkuehi mhə n̄im̄iruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

²⁶ Iərmama sə trauris ia nəmri nərmama ti n̄iniien mə in iərmama riti səiou, mauris mwi ti nəvisaiuen nəgkiariien me səiou minraha, Iou mwi Iəməti Iərmama, ia nəp̄in nəha takuvehe ia n̄iskaiien səiou mine ia n̄iskaiien səvəi tata səiou mine nagelo ikinan me, takauris ti n̄iniien mə iərmama nəha in iərmama riti səiou.

²⁷ Mətə iakani n̄ip̄ərhienien tukumiaha i nərmama nepw̄in kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rier pehe.”

N̄ip̄wrai Iesu ruvehe mopə

²⁸ Nəp̄in Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, ipaka nəp̄in eit ruvehe mukurau, nənə in riri Pita mine Jemes mine Jon mutə parei ia təkuear riti mə trəfwaki.

²⁹ Nəp̄in raməfwaki, nənimen ruvehe mopə. Tinari səvənhi ruvehe məpsan mamser.

³⁰ Təkwtəkwni a iərmama kəru krauəgkiari irəhar min. Irau nə Moses mine Profet Elaeja.

³¹ Krouier pehe ia nukuraanien asori, rauni narimnari me ia n̄ikaren səvəi nemhəien səvənhi

sə triṗko mhə tui in revən mo sampam irə fwe ia Jerusalem.

³² Ia nəṗin nəha Pita mine James mine Jon haremhə napriien. Mətə nəṗin harətui, harətoni nṗwrai Iesu ramser iərmama kəru nəha krouərer irəhar min.

³³ Nənə nəṗin irau krinouəpwəh Iesu rauevən, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.” (Mətə Pita raməgkiari əṗnapen, mṗkukurən amasan mhə nəfe rani.)

³⁴ Nəṗin in raməgkiari ihi, nəpuə riti rinauvehe minamousəman irəhar. Irəhar harətoni mə nəpuə nəha truvegi irəhar. Harətoni harhekir.

³⁵ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə nəha, mini mə, “In nəha nərik sə iakuvərṑi raka in. Kimiaha tihətərig in.”

³⁶ Nəṗin Kumwesən rəgkiari pam, harəti pen mharətoni Iesu əpa ramərer. Kurirə ia nəṗin nəha irəhar harəṗnapen, mharəpwəh niniiən ti iərmama riti nəfe harənətoni.

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia iəkunouihi riti

³⁷ Kini rakwakwi irə, nəṗin irəha həneiwaiu raka ia təkueṗ nəha, nərmama həṗik həuvehe ti Iesu.

³⁸ Nənə iərmama riti sə ramərer ia reri nərmama me nəha rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iahatən. Iakase ik. Tiko muvehe mətə ro nərik. In kwənkwan kuatia.

39 Ia nəpɪn me nənɪmwɪn ərəha riti raməkwtəmhiri in, mamɔ in ramərkərinari mamasək əpwəmwiʃ, mamərkəkəkər, nisəkwan ramaiu. Nənɪmwɪn ərəha nəha ro pɪk nəmisəien min, ko rɪpkarakə akwauakw mhə irə.

40 Iakɪnərəs raka səim nərmama me mə irəha tuhəkoui irapw i, mətə ko həpko mhə.”

41 Miregi Iesu rini mə, “Kɪmiaha nəkur ip-wet mine nahatətəien səkɪmiaha riwən. Noien səkɪmiaha rikou. Tsarə kɪtaha miou meste nəfe nəpɪn? Tɪneisən mine iakapwiʃ kɪmiaha? Tiko miri nərim muvehe i.”

42 Nəpɪn iəkunouihi nəha ramavən ihɪ mauvehe, iərəmhə ruvehi in mouini irapw ia tɪprənə, mamɔ in ramərkəkəkər. Mətə Iesu rinise pen tɪ nənɪmwɪn ərəha, mo iəmə ouihi nəha ruvehe məsanɪn. Nəpɪn rinəsən raka Iesu ruvehi in muvei pen m səvənhi tata.

43 Nənə nərmama pam səməme hətoni nəri asori nəha Iesu rino ia nɪskaiien səvəi Kumwesən nənimenraha rier.

Mətə nəpɪn irəha pam kamhərkəri ihɪ nari ia narimnari me nəha in ramo, Iesu rini pen tɪ səvənhi nərmama me i mə,

44 “Pwəh nəgkariien me i həuvnimwə amasan ia nəkwəregimɪaha. Tɪpko mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama.”

45 Mətə irəha həregi nəgkariien i həreirei nɪpwran. Kumwesən rərkwafə i mə ko irəha həpkətoni mhə. Nənə həhekɪr tɪ nəresien Iesu mə nəfe nɪpwrai nəgkariien i.

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəuvehi irapw irəha

46 Ia nəp̄in nəha nərmama me səvəi Iesu hənəməvisə m̄inraha me mə sin ia n̄irəha in rasori.

47 Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha. Ro pen in ruvehi iəkunouihi riti, mərpwi ia n̄ikaren,

48 nənə m̄ini pen ti n̄irəha i mə, “Iərmama sə trəsevər ia rer̄in ti iəkunouihi i ia nəgh̄ik, raməsevər mwi ia rer̄in tukw̄ iou. Iərmama sə raməsevər ia rer̄in tukwe iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rer̄in ti Kumwesən sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe. Iakani iam̄inhi irə ti n̄əri nə mə iərmama sə truvehi irapw̄ in ia kimiaha in nə iərmama sə rasori ia kimiaha.”

49 Miregi Jon r̄ini mə, “Iahatən, kimaha iahətoni iərmama riti raməkoui irapw̄ nəremhə me ia nəgh̄im. Iahaməmwur mə tahənise in ti n̄əri nə mə r̄ipko mhə in kimaha riti.”

50 Mətə Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Kimiaha tihəpwəh n̄iniseien in. Iərmama sə r̄ipk̄ini ərəha mhə kimiaha in kimiaha riti.”

Nəkur Sameria həpwəh nokeikeien Iesu mə truvehe imwənraha

51 R̄inauvehe ipaka ti nəp̄in nəha Kumwesən truvehi Iesu mutə mevən ia neiai. Iesu nətərigien səvənhi ruvehe m̄iskai mə traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

52 Nənə in rərhi pen nərmama nepw̄in mə tuhəkupwən irə. Irəha həuvən mhəier pen ia rukwənu riti səvəi nəkur Sameria mə tuhəpnəpenə ia narimnari me kurirə Iesu ruvehe.

53 Mətə nərmama ia kwopun nəha həpkəsəni mhə Iesu mə truvehe imwənraha ti n̄əri nə mə

9:46: Luk 22:24

9:48: Mat 10:40

9:50: Mat 12:30, Luk 11:23

9:51: Mak 10:32

9:53: Jon 4:9

irəha həuvəukurən raka nətərigien səvənhi riskai mə traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵⁴ Nəpən iərmama mi kəru səvənhi mi Jemes mine Jon krouətə noien nəha, krouni mə, “Iərimənu. Ikokeikei mə kimrau trouəkwein napw pwəh ruku pen fwe ia neiai meiwaiu pehe mahi əmwesi irəha?”^a

⁵⁵ Mətə Iesu ruvsini in minise pen əknekən ti niraui.

⁵⁶ Nənə irəha həuvən mwi ia rukwənu əpə riti.

Nərmama nepwən hokeikei mə tuhəkurirə Iesu

⁵⁷ Nəpən riti Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk mamhəuvən. Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikin.”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kuri əprmin me səvənraha nīpəg rarə. Menu me ia nimagouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəməti Iərmama, kwopun səiou riwən mə takapri ikin.”

⁵⁹ Nənə Iesu rini pen ti iərmama riti mwi mə, “Kurirə iou.”

Mətə iərmama nəha rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən minimwi raka səiou tata.”

⁶⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Pwəh irəha hənimwi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə. Mətə ik tiko muvehe, mevən məvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

9:54: 2King 1:9-16 **a 9:54:** Nəkur Isrel mine nəkur Sameria həmwəki irəha me. Əvsini mwi Jon 4:9.

⁶¹ Nənə iərmama riti mwi rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakevən məsəkir raka m nəkur imwak me.”

⁶² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini minuə iərmama rauvehi kəkur i kau ravi, minamostat minamərar; maməti kurirə, rīpko mhə in iəmə amasan riti sə truvehi wok ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

10

Iesu rərhi pen nərmama me sefenti-tu mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Kurirə irə Iərimənu səkitaha rərpwi rəgin ia nərmama me nepwīn mwi irəha pam sefenti-tu, mərhi pen irəha mə tuhəkupwən irə, mhəuvən kəru kəru ia taon me mine rukwənu me pam sə in mwi trukurirə pen irəha mevən ikin.

² In rini pen ti nirəha i mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pik, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houhi a. Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwīn mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.

³ Kimiaha tihəuvən, mətə tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Iakamərhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprmin me.

⁴ Tihəpwəh nuvehien tənəripw sə kawai pen mane irə, uə tənəripw sə kawai pen nəveginien irə,

9:61: 1King 19:20 **10:1:** Mak 6:7 **10:2:** Mat 9:37-38, Jon 4:35

10:3: Mat 10:16 **10:4:** Mat 10:7-14, Mak 6:8-11, Luk 9:3-5, 2King 4:29

uə put səkimiaha. Tihəpwəh napwisien ia suatuk, mhəgkiari kímiaha iərmama riti.

⁵ Nəfe nimwə tihəuvnimwə irə, tihəkupwən mhəni mə, 'Nəmərinuien ramarə ia nimwə i.'

⁶ Trini minuə iərmama səvəi nimwə nəha rokeikei nəmərinuien nəha, nəmərinuien səkimiaha trəuiui in. Mətə mə rekəm, trirərig mwi tukumiaha.

⁷ Kímiaha tihamarə rerin ia nimwə kuatia a, mhəpwəh nevən əpnəpenien ia nimwə me. Nəfe nari irəha tuhəvei pehe m kímaha, tihəvehi mhani mhənimwi. Tiho iaminha irə ti nəri nə mə kímiaha hiəmwhen ia nərmama kamhowok. Ratukwatukw mə irəha tuhəraku pehe narimnari me nəha m kímiaha.

⁸ Trini minuə kímiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həuvehi puvnimwə kímiaha ia nimwə me səvənraha, tihani nəfe nəveginien sə tuhəvei pehe m kímiaha.

⁹ Nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, tiho irəha həuvehe mhəsanin. Tihəni pen ti nirəha i mə, 'Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha.'

¹⁰ Mətə trini minuə kímiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həpwəh nəsevərien ia rerinraha tukumiaha, tihəuvən, mhərer ia kurkwai suatuk me, mhəni irəpw iamihhi irə mə,

¹¹ 'Niməkwrur ia taon i səkimiaha i raməmak ia nisumaha, kímaha tahahakwi raka ti nəri nə mə kímiaha hiəno noien ərəha. Kímiaha tihəməkeikei mhəukurən nəri i. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha, mətə kímiaha hiənpwəh.'

12 Iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə nərpwɪnien səvəi nərmama ia taon nəha trɪskai məpi raka nərpwɪnien səvəi nəkur Sotom.”

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwɪn

13 “Trərəha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trərəha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! Iakino raka nɪmtətien asori me ia taon mi səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Rɪpɪni mɪnuə iakino nɪmtətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikɪn hənarkahu raka tɪnari ivɪs, mhəkure ia nɪmwɾakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

14 Mətə ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə nərpwɪnien səkimiaha trɪskai məpi raka nərpwɪnien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

15 Nənə kimiaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kimiaha? Ko kuvehi utə kimiaha hiəuvən ia neiai? Rekəm! Tukuvehi irapw kimiaha hiəuvən inhəɪpɪw Imwei Nəkur Həuvamhə.”

16 Nənə Iesu rɪni pen tɪ nərmama me səvənhi mə, “Iərmama sə ramətəɾɪg ia nəgkiariien səkimiaha rəmwhen mə ramətəɾɪg mwi ia nəgkiariien səiou. Iərmama sə rauvei pen təkutan m kimiaha rəmwhen mə rauvei pehe mwi təkutan miou. Nənə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou rəmwhen mə rauvei pen mwi təkutan m Kumwesən sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe.”

Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərəɾɪg mhəuvehe mwi ti Iesu

17 Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mwi mhəuvehe ti Iesu, mamhagien, mamhəni mə, “Iərimənu. Nəremhə me irəha mwi ho nəkwamaha nəp̄in iahəgkiari m̄inraha ia nəghim.”

18 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakinətoni kərarki irapw Setan rier ia neiai meiwaiu pehe rəmwhen ia nouap̄rien.

19 Həregi ro. Iakuvəuvei pehe raka nasorijen m kimiaha. Kimiaha hiəukurən neivəien ia snek me mine mimi me sə kamhəpi mamho nəmisəien m nərmama. Iakiməuvehi utə kimiaha hiasori ia n̄iskaiien me pam səvəi Setan. Nari riti riwən tro nəmisəien m kimiaha.

20 Nəri nəha ro n̄ipərhiienien. Mətə rərəha kimiaha hiamagien ti nəri nə mə nəremhə me kamho nəkwamiaha. Kimiaha tihaməkeikei mhagien ti nəri nə mə Kumwesən ruvərai pen raka nəghimiaha fwe ia neiai.”

Iesu rerin ragien

21 Ia nəp̄in a mwi nəha Iesu rerin ruvehe mukuər ia nagienien səvəi Nənimw̄in Ikinan, nənə in rini mə, “Tata səiou Iərimənu ia neiai mine t̄iprənə iakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikinərkwafə narimnari me i. Nərmama səməme həukurən nari mine səməme kinahatən amasan irəha həpkətoni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwhen ia n̄ipwnəti nəkwərhakwərha me hətoni. Ouəh, Tata. Nəri nəha ik̄ino ramesi pen a nətərigien amasan səim.

10:18: Jon 12:31, Rev 12:8-9 **10:19:** Sam 91:13, Mak 16:18

10:20: Mat 7:22, Eks 32:32, Fil 4:3, Rev 3:5

22 Tata səiου rīnəmri pehe raka narimnari me pam ia tīpage rəgik, iou tīni. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiου əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiου Tata. Iou əpa mine nərmama me nəha səməme rerik ragien mə tako pui pen in mīnraha.”

23 Iesu ruvsini in, məgkiari pen əpa m səvənhi nərmama me, mīni mə, “Rerimīaha tragien tī nəri nə mə kīmiaha hiamətə narimnari me i ia nəmrimīaha.

24 Iakani pehe tukumīaha i mə fwe kupwən profet me həpik mine kig me həpik hokeikei mə tuhətə narimnari me i hiamətə, mətə həpkətə mhə. Hokeikei mə tuhəregi nəgkiariien me i hiamregi, mətə həpkregi mhə.”

Iesu rusipekīn ia iəmə Sameria rasitu ia iəmə Isrel

25 Ia nəpīn nəha, iahatən riti səvəi Loa rokeikei mə trīregi atukwatukw ro Iesu mə trəfni irə. Ro pen riskəmter, mīni mə, “Iahatən. Takəfo irə mu-vehi nīmīruien rerin?”

26 Miregi Iesu rīni mə, “Nəkukuə Ikinan rani nəfe? Nəpīn ikəvsini Loa nəha miregi rīməfni irə?”

27 Miregi iahatən səvəi Loa rīni mə, “Tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nīmīruien me pam səim, mokeikei in ia nīskaiien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, nənə tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

10:22: Jon 3:35, 10:15 **10:23:** Mat 13:16-17 **10:24:** 1Tes 1:10

10:25: Mat 22:35-40, Luk 18:18 **10:27:** Dut 6:5, Lev 19:18

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəgkiariien səim ratukwatukw. Trini minuə iko narimnari me i Nəkukuə Ikinan rani, tikuvehi nimruien irə.”

²⁹ Mətə ia hatən səvəi Loa rokeikei mə treikuə irə mə in iəmə atukwatukw. Ro pen rini pen ti Iesu i mə, “Sin nə piak?”

³⁰ Miregi Iesu rini mə, “Iərmama riti rier ia Jerusalem mameiwaiu mamevən ia Jeriko. Nərmama nepwin sə kamhakres həkwətəmhiri, mhəpeki raka mane mine tinari səvənhi, mhousi in, mhəp raka irə, mhəpwəh raməmak ipaka remhə.

³¹ Ia nəpin nəha pris riti ramesi pen suatuk nəha, mətoni iəmə nəha, rukurau irə ia nıkare suatuk mamevən.

³² Kurirə irə kwənəkwus riti səvəi Livae sə ramasitu ia pris me ro mwi iamınhi, muvehe ia kwopun nəha, mətoni iəmə nəha, mukurau mwi irə ia nıkare suatuk mamevən.

³³ Mətə iəmə Sameria riti in mwi ramesi pen suatuk nəha, ruvehe ia kwopun nəha iəmə nəha raməmak ikin. Nəpin rətoni iəmə nəha, rerin rəkwəpir tukwe.

³⁴ In revən ipaka tukwe maikuas ia nimwapw me səvənhi ia oel mine waen, nənə muvegi tərini nimwapw me, mərəhi utə iəmə nəha mukurei pen in ia təkure togki səvənhi, nənə muvehi mevən ia nimwə sə kamərəku pen kamapri ikin, mamətui amasan tukwe.

³⁵ Kini rakwakwi irə, ruvehi irapw silin kəru kino ia silva, muvei pen m iərmama nəha sə kamərəku pen min kamapri ia nimwə səvənhi, mini mə, “Tikətui amasan ti iəmə i. Trini minuə

ikouraha mane me nepwɪn səim məpi raka səməmi iakauvei pehe mik, nəpɪn takrərig muvehe, takərpwɪn pehe mik.’ ”

³⁶ Nənə Iesu rəres mə, “Ikaməfətərig irə? Sin ia nirəhar i ro rəmwhen ia in piəvi iəmə nəha nərmama səməme kamhakres həkwətəmhiri?”

³⁷ Miregi ia hatən səvəi Loa rini mə, “Sə nəha rinapi tukwe masitu irə.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik tikevən mo mwi iamɪnhi.”

Iesu ruvniwə ia nimwə səvəi Marta mine Meri

³⁸ Nəpɪn Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, həier pen ia rukwənu riti. Pran riti fwe ikin nəghɪn nə Marta rəsevər ia nimwə səvənhi mə Iesu truvniwə irə.

³⁹ Prən nəha piəvni riti nəghɪn nə Meri. Nəpɪn Iərimənu səkitaha ruvniwə pehe, Meri revən məkure ipaka tukwe, mamətərig nəgkiariien səvənhi sə ramahatən nərmama me irə.

⁴⁰ Mətə Marta ko ripkəkure mhə mhətərig i ti nəri nə mə rasui raka pik nəveginien sənəi nərmama. Nənə in revən ti Iesu, mɪni mə, “Iərimənu. Rəfo? Ratukwatukw mə piak rəpwəh iou, iou əpa iakasui raka nəveginien sənəi nərmama me? Ni pen tukwe in mə traməkeikei masitu ia nirak.”

⁴¹ Mətə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Marta, Marta! Ikamətərig ti narimnari me ripik. Rerim ko ripkapwis mhə.

⁴² Mətə nari kuatia a kimiaha tihaməkeikei mhə. Tihətərig ia nəgkiariien səiou. In nə ramasan pik, Meri ramo. Ro pen iou takəpwəh nɪniseien in.”

11

Iesu rahatən nərmama səvənhi mə tuhəfəfwaki irə

¹ Nəp̄in riti Iesu raməfwaki ia kwopun riti, məfwaki pam, nənə iərmama riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Tikahatən ro k̄imaha tahəfəfwaki irə rəmwhen ia Jon r̄inahatən nərmama me səvənhi irə.”

² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəp̄in k̄imiahaha tihəfwaki, tihəni iam̄inhi irə mə, ‘Tata, pwəh nərmama həsiai nəghim ro ikinan i. Pwəh nitətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

³ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəp̄in ipwet.

⁴ Tikenouenou noien ərəha me sək̄imaha ti nəri nə mə k̄imaha mwi iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia k̄imaha.

Tikəpwəh niri penien k̄imaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhaien ik̄in.’ ”

⁵ Nənə Iesu rarə m̄ini pen mwi ti nirəha i mə, “Sin ia k̄imiahaha trevən ti in riti ia kurkwai nəp̄in ia nəp̄in, nənə m̄ini pen tukwe in mə, ‘Iou riti. Uvei pehe ro bred kahar.

⁶ Piak riti ruku pen isipw̄in muvehe təkwtəkwuni, mətə nəveginien sənək̄ riwən mə takuvei pen min’?”

⁷ Iəmə nəha ia nəkwai nimwə trəgkiari mə, ‘Tikəpwəh nomətəien iou. Iak̄inərəpinhə raka. K̄imaha nəkwər̄həkwər̄ha me səiou iahənəpri raka. Ko iakəpwəh n̄iskəmterien muvei pehe nari riti mik.’ ”

⁸ Nənə Iesu rini mə, “N̄ipər̄hienien iəmə nəha rini m̄inuə ko in r̄ipk̄iskəmter mhə muvei pen nari riti min. Mətə iakani pehe tukumiahaha i in tr̄iskəmter

muvei pen nəfe nari iərmama nəha raməres i. In triṗko mhə iam̄nhi irə ti nəri nə mə raməkwein iərmama nəha mə in riti, mətə in tro ti nəri nə mə iərmama nəha rəres in, məpwəh naurisien.

⁹ Iakani pehe tukumiaha i tr̄ini m̄inuə k̄imiaha hiokeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m k̄imiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

¹⁰ Iərmama sə raməres nari truvehi nari. Iərmama sə ramətui əmisə nari trətoni. Iərmama sə rakunkun ia təpinhə tukəsevər tukwe.

¹¹ Sin ia k̄imiaha tata me nəṗin iəkunouihi səvənhi rəres nəmu, trəpwəh nuvei penien nəmu, mətə truvei pen snek min?

¹²⁻¹³ Uə tr̄ini m̄inuə rəres kwənəre menu, truvei pen mimi sə trəṗi mo nəmisəien min? Rekəm! K̄imiaha tihaməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərhakwərha me sək̄imiaha. Mə k̄imiaha nəkur ərəha hiəukurən noien iam̄nhi irə, hiaməfətərig ia Tata sək̄imiaha ia neiai? In truvei pen Nənimw̄in Ikinan rasori mwi m nərmama səməme kamhəres in tukwe.”

Iesu mine Pielsepul

¹⁴ Nəṗin riti Iesu raməkoui irapw iəremhə riti sə ramarə ia iərmama riti. Iərmama nəha ko riṗkəgkiari mhə, mətə nəṗin iəremhə ruvəier irə, rinaməgkiari. Nənə nərmama me hətoni həkərinari irə.

¹⁵ Mətə irəha me nepw̄in həni mə, “Iəmə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul, iəremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

16 Nərmama nepwɪn mwi kamhəres pen Iesu i mə, “Ko iko ro nɪmtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəukurən mə ik pərhien Kumwesən rərhi pehe ik?”

17 Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, nənə rini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nɪtətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trini minuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuai narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

18 Trini minuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, nɪtətə sə in ramərimənu irə trəfərer əpwəmwis? Trəsas miwən. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiaməni iou mə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia nɪskaiien səvəi Pielsepul.

19 Trini minuə nəgkiariien nəha səkimiaha ro nɪpərhienien, rəfo ia nərmama me səkimiaha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia nɪskaiien səvəi sɪn? Səvəi Setan? Rekəm! Ro pen ramasan mə irəha həkiri nəgkiariien i səkimiaha.

20 Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia nɪskaiien səvəi Kumwesən. Noien nəha raməhatən pen mə nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe raka tukumiaha.

21 Nəpɪn iəmə skai riti rauvehi narimnari me səvəi naruagənien ia rəgɪn, mamərer tukuahag ia nimwə səvənhi, nautə me səvənhi iərmama riti ko rɪpkuvehe mhə makres i.

²² Mætə trīni mīnuə iəmə riti nīskaiien səvənhi rasori mwi irə ruvehe, in traruagən irau min ruvehi irapw in, mīpeki raka narimnari me səvənhi sə ramərer irə mamaruagən. Nənə kurirə irə, in truai narimnari me sə in rīməpeki raka ia rəgi iəmə skai nəha, mīpeki pen mīne in me nepwīn.

²³ Iərmama sə rīpkukurirə mhə iou in raman əpə ia nīrak. Nənə iərmama sə rīpkasitu mhə ia nīrak, mīpeki nərmama mhəuvehe tukw iou, in raməkoui kīrkīri irəha.”

Iesu raməgkiari ia nənimwīn ərəha

²⁴ “Nəpīn kīnəkoui irapw nənimwīn ərəha riti ia iərmama, nənimwīn ərəha nəha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ikīn, mamətui kwopun trapwīs ikīn. Nəpīn rīpkətoni mhə, trəgkiari iamīnhi irə mə, ‘Takrərig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakīməier irə.’

²⁵ Nənə nəpīn rīrərig muvehe, trətoni mə nimwə nəha kīnaies amasan irə, narimnari me pam kamhəmrimər a ia təmwhəkīnraha.

²⁶ Nənə in trevən miri mwi nənimwīn ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama nəha. Nənə nīmīruien səvəi iərmama nəha truvehe mərəha anan məpi raka sə kupwən.”

Iərmama sə ramo nəkwai Kumwesən trīregi ramasan

²⁷ Nəpīn Iesu rani irapw narimnari me nəha, pran riti ia reri nərmama rəkwein əpwəmwis, mīni pen ti Iesu i mə, “Pran sə rərəhi ik, muvei pen kənunu mik, rukurən nagienien.”

28 Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Mətə nərmama səməme kəmhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəkwən həukurən nəgienien mwi mhəpi raka.”

Nərmama hokeikei mə Iesu tro nımtətien riti

29 Nəpın nərmama me həuvehe mənamhəpık, Iesu rini mə, “Nərmama ipwet mine irəha nəkur ərəha. Kəmhətui a nımtətien. Kumwesən trəpwəh nuvei penien nımtətien riti mwi mınraha, mətə nımtətien əpa səvəi Profet Jona.

30 Fwe kupwən Profet Jona ruvehe mo nımtətien irə mine nəkur Nineve. Rəmwhen a mwi iou, İəməti İərmama, takuvehe mo nımtətien ia nırak mine nərmama ipwet mine.

31 İa nəpın nəha Kumwesən trərpwın noien ərəha me irə, prən asori sə rınamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mını mə irəha nəkur ərəha me. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə prən nəha ruku pen ia nıkare tənə fwe isipwın anan muvehe mə trıregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! İərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

32 İa nəpın nəha Kumwesən trərpwın noien ərəha me irə, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpın nəmə Nineve həregi Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! İərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.”

Iesu raməgkiari ia nənime İərmama

³³ “Iærmama riti riwæn ko rihiari pen napw ia laet mukurei pen ia kwopun afafa ikin uæ ræuiui ia nari riti, mætə trukurei utə i ia næri kakurei utə laet irə mə nærmama səməme hævnimwə pehe tuhətoni raməhiəpwæn nari.

³⁴ Nənimem nə rauvei pehe nukuraanien m nīpwram. Nəpīn nənimem rəsaniin, nīpwram pam rukuər ia nukuraanien. Mætə nəpīn nənimem rərəha, nīpwram pam rukuər ia nəpitəvien.

³⁵ Ro iamīnhi irə tikaməkeikei mhəskun amasan nukuraanien nəha ia rerim mə rīpko mhə nəpitəvien irə.

³⁶ Mə nīpwram pam rukuər ia nukuraanien sə nəpitəvien riti riwæn irə, trəhiapw amasan rəmwhen ia laet sə raməhiapw mauvei pehe nukuraanien mik.”

Iesu rəgkiari ia Farisi me mine nahatən me səvəi Loa

³⁷ Nəpīn Iesu raməgkiari ihi, Farisi riti rəres pen in mə trevæn ia nimwə səvənhi, mənī pəri nari irau min. Ro pen Iesu revæn muvnmwə məkure mə trəni nari.

³⁸ Nənə Farisi nəha rərəkərinari nəpīn rətoni mə Iesu rīpkukupwæn mhə məkwerig kurirə rəni nari.

³⁹ Nənə Iərimənu səkitaha rīni pen tukwe in mə, “Kimiaha Farisi me noien səkimiaha rəmwhen ia tikikap mine tikiari kamaikuas irə iruə rəmher mætə nəkwan rəmkemik. Fwe imwə rerimiaha rukuər ia nakresien mine nərhəaien.

40 Kìmiaha me i hiàreirei nari. Hiaməfətərig irə mə Kumwesən sə rino nəri iruə rìpko mhə mwi sə fwe imwə?

41 Mətə ramasan mə kìmiaha hiəuvehi nəveginien mine nui sə krouəmak ia nəkwai tikikap me mine tikinari me səkìmiaha, mhəuvehi mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə tihətoni narimnari me pam tuhəmher tukumiaha.

42 Mətə trərəha anan tukumiaha Farisi me ti nəri nə mə kìmiaha hiaməuai narimnari me pam səkìmiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamo iamìnhi irə ia nəri ouihi rəmwhen ia nìmwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hiənenouenou noien atukwatukw səvəi nəkirien iərmama, mhənenouenou mwi noien səvəi nokeikeien Kumwesən. Ramasan mə kìmiaha hio noien mi nəha, mhəpwəh nenouenouien mwi sə nəha hiamo ia nəri ouihi.

43 Trərəha anan tukumiaha Farisi me ti nəri nə mə ia nəkwai nìmwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hiəkeikei mə tihəkure ia kwopun amasan me. Ia kwopun kamomaket me ikin hiəkeikei mə nərmama tuhəkwein kìmiaha ia nisaiien.

44 Trərəha anan tukumaha ti nəri nə mə kìmiaha hiəmwhen ia kref me kìpko mhə mak ia nìrəha, nənə nərmama həreirei mamhavən utə ia nìrəha.”^a

^a **11:44:** Ia narəien səvəi nəkur Isrel, trini minuə iərmama riti rirapi nìpwrai iərmama sə remhə in truvehe məmkemik ia nìkaren səvəi nəfwakiien səvənraha. Ro pen irəha tuhaməkeikei mheri amasan təmwhēki kref me mə nərmama tuhəpwəh navən pekinien ia nìrəha.” Əvsini mwi Nam 19:16.

45 Ia nəpɪn nəha iahatən riti səvəi Loa rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nəpɪn ikani nəgkiariien me nəha, ikani ərəha mwi kimaha.”

46 Miregi Iesu rini mə, “Trərəha anan mwi tukumiaha nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə hiaməkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme həmwən ia katipə sə rɪpam. Mətə kimiaha ko hiəpkuvei pen mhə nukwai rəgimiaha riti mhasitu ia nirəha ti natipəien.

47 Trərəha anan tukumiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəvrhəkin kref me səvəi profet me səməme kaha kupwən me səkimiaha hənəusi əpune irəha.

48 Ia noien nəha kimiaha hiamə pui atukw a kimiaha mə rerimiaha ragien ia narimnari me nəha kaha kupwən me səkimiaha həno. Irəha hənəusi əpune profet me, nənə kimiaha hiəvrhəkin kref me səvənraha.

49 Ro iamɪnhi irə Kumwesən sə rukurən pam nari rini mə, ‘Iou takərhi pen profet me mine aposol me həuvən ti nirəha. Irəha tuhəusi əpune nepwɪn, mhometə nepwɪn.’

50 In tro iamɪnhi irə mine mə nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpwɪnien ti nite profet me pam sə rɪnostat maiu ia nukune narəien muvehe.

51 Nite Epel muvehe meste nite Sekarəea sə kinəusi əpune in ia nimwə səvəi Kumwesən ia nimwrhenhi nifatə mine kwopun sə ro ikinan, iakani nɪpərhiənen tukumiaha i nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpwɪnien ti nitenraha pam.

52 Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə kimiaha hiərkwafə ki sə raməsevər ia təpɪnhə ia nimwə nəha nukurənen raməmak ia nəkwən. Kimiaha hiəpkuvnimwə

mhə, nənə mamhənise mwi səməme hokeikei mə tuhəuvnimwə.”

⁵³ Nəp̄in Iesu rier ia kwopun nəha mamevən, nahatən me səvəi Loa mine Farisi me həregi niemaha rinaməpi p̄ik irəha. Hənaməres Iesu nəresien me ia narimnari me r̄ip̄ik.

⁵⁴ Irəha hamərer mwatuk mə tuhəkwtəmhiri in tr̄ini minuə rəfwəkour ia nəgkariien səvənhi.

12

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti noien səvəi Farisi me

¹ Ia nəp̄in nəha nərmama həp̄ik həmw̄hen ia taosen m taosen həuvehe mhousəsimw̄in irəha me. Kwopun rouihi. Hameivə pen ia nisunraha me. Nənə Iesu rukupwən mægkari pen m nərmama me səvənhi, mini mə, “Kimiaha tihaməsiari ti yis səvəi Farisi me. Yis nəha in nə noien səvəi kəuətkəsua.

² Narimnari me pam səməme kamhərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme kamhəmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

³ Ro pen nəfe nəgkariien kimiaha hiəni ia nəpitəvien nərmama tuhəregi ia nukuraanien. Nəfe nəgkariien kimiaha hiəsivən irə ia kwopun afafa tuk̄ini irapw ia təkure nimwə me.”

Nərmama tuhaməkeikei mhehek̄ir Kumwesən

⁴ “Iou me nepw̄in, iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh nehek̄irien nərmama səməme həukurən nousi əpuneien n̄ipwramiaha mətə kurirə irə ko həp̄ko mhə nari riti mwi.

⁵ Mətə takini pehe tukumiaha i sin nəha tihaməkeikei mhehekir i. Tihaməkeikei mhehekir Kumwesən ti nəri nə mə nəpin in rinousi əpune raka iərmama, rauvehi nasoriien ti nosə penien in ia kwopun napw asori rauək ikin. Ouəh, nıpərhienien, iakani pehe tukumiaha i mə kımiaha tihaməkeikei mhehekir in.

⁶ Rerimiaha rırhi ro kwəti menu me. Nənimenraha reiwaiu. Kauvehi krirum ia silin sə rouihi anan kəru, mətə kwəti menu me nəha Kumwesən ko rıppenouenou mhə riti.

⁷ Hətə ro nımwai nukwənemiaha, mətə Kumwesən rınəvsini pam raka irəha. Ro iamınhi irə kımiaha tihəpwəh nehekırien. Ia nənimen kımiaha hıamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.”

Iesu rəgkiari ia naurısien mine nehekırien

⁸ “Iakani pehe tukumiaha i. Iərmama sə trıni irapw ia nəmri nərmama me mə in iərmama riti səiου, Iou mwi Iəməti Iərmama takini irapw ia nəmri nagelo me səvəi Kumwesən mə in iərmama riti səiου.

⁹ Mətə iərmama sə trıni irapw ia nəmri nərmama me mə in rıreirei iou, iou mwi takini irapw ia nəmri nagelo me səvəi Kumwesən mə iakreirei in.

¹⁰ Iərmama sə trıni nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien səvənhi, məpwəh nərpwınien. Mətə iərmama sə trıni nəgkiariien ərəha riti, muəsi Nənımwın İkinan irə, Kumwesən trıppenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpin riti. Nərpwınien səvənhi trarə rerin.

11 Nərmama tuhəuvehi kımiaha, mhərpwi irapw kımiaha ia nəmri nəmə asori me səvəi nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mīne ia nəmri nərmama səməme kamhərimənu mīne səməme kamhəuvehi nasoriien mə irəha tuhəkiri nəgkiariien me səkımiaha. Ia nəpın nəha kımiaha tihəpwəh nətərig pıkiēn mə tihəfo mhosəripın nəgkiariien səvənraha uə tihəni nəfe nəgkiariien ti nırəha i.

12 Tihəpwəh nətərig pıkiēn irə, ti nəri nə mə nəpın atukwatukw nəha səkımiaha sə tihəgkiari irə, Nənımwın İkinan trahatən kımiaha ia nəfe nəgkiariien tihəni.”

Iesu raməgkiari ia nautə səvəi tıprənə i

13 İərmama riti ia reri nərmama me nəha rini pen ti İesu i mə, “İahatən. Tata səiou ruvəmhə raka. Ni pen ti piak i mə pwəh kımrau iarouwai pəri narimnari me nəha tata rınəmri mə səkimrau.”

14 Mətə İesu rini pen tukwe in mə, “İərman. Sin mə takəmri amasan nəvisəien səkimirau? Ripko mhə wok səiou nə.”

15 Nənə İesu rini pen ti nırəha i mə, “Kımiaha tihətui amasan, mhəpwəh nəseniēn noien i kımiaha hiokeikei mə tihəuvehi nautə me rıpık. Nukune nımıruiēn səvəi İərmama rıpko mhə in nə nautə asori səvənhi.”

16 Nənə İesu rini nusipekinien riti ti nırəha i mə, “İərmama riti nautə səvənhi rasori. Nəveginiēn rasori pık ia nəmhien səvənhi.

17 Rerin rirhi minuə ‘Takəfo i? Kwopun riti mwi səiou takəmri amasan nəveginien sənək ikin riwən.’

18 Iərmama nəha ramətərig tukwe, nənə mini mə, ‘Ah, iakukurən nəfe tako. Takeitehi nimwə me səiou, nənə muvrhəkin tain me rasori mwi. Ia nimwə me nəha takəmri pen nəveginien me sənək mine narimnari amasan me pam səiou.’

19 Nəpin iərmama nəha rino pam, in rəgkiari iaminihi irə mini mə, ‘Səiou narimnari amasan me sə iakiməfate i ruvəpik. Takimiru irə nuk ripik. Ramasan mə takapwis, məvegin, mənimwi, magien.’

20 Mətə Kumwesən rini pen tukwe in mə, ‘Ik iərmama ikreirei nari. Ipwet ia nəpin tako ik ikemhə. Nənə tukəfo ia narimnari me nəha ikinəpnəpənə irə? Sin truvehī?’

21 Noien nəha rəmwhen mwi iərmama sə ramoeite nautə me səvənhi mə səvənhi əpa, mətə ia nəmri Kumwesən in iəmə auər a.”

22 Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ro iaminihi irə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nimiruien səkimiaha mamhəres nəfe tihani. Tihəpwəh nətərig pikien ia nipwramiaha mamhəres nəfe ti-harkahu i.

23 Nimiruien ripko mhə səvəi nəveginien əpa. Nipwrai iərmama ripko mhə səvəi tinari əpa.

24 Hətoni ro menu me ia nimagouagou. Həpwəh nəpweiiien nari, mhəpwəh nesiiien nukwan. Nimwə səvənraha sə kamhoeite nəveginien ikin riwən. Mətə Kumwesən raməkwməni irəha. Nənə

ia nənimen kímiaha hiamasan pik mhəpi raka menu me.

²⁵ Sin ia kímiaha ko ro nímíruien səvənhi rəpwəmwis mwi səvəi nəpín ouihi a trini minuə ramətərig pik tukwe?

²⁶ Mə riskai tukumiaha ti noien nəri nəha rouihi, rəfo hiamətərig pik ti narimnari me nepwín mwi?

²⁷ Hətoni ro tihinari me mə kəmhəfəutə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nítirien tinarí. Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pik, mətə tinarí səvənhi rípkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

²⁸ Kímiaha nahatətəien səkímiaha rípkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tinarí amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kəmhəmíru ípwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamínha irə, in truvei pehe mwi tinarí m kímiaha məpi raka.

²⁹ Kímiaha tihəpwəh nətui əmisəien nəfe tihani uə nəfe tihənímwi. Kímiaha tihəpwəh nətərig pikien tukwe,

³⁰ ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me ia təkure típrənə i kəmhətui əmisə narimnari me nəha, nənə Tata səkímiaha ruvəukurən raka narimnari me nəha mə kímiaha tihaməkeikei mhəuvehi.

³¹ Mətə kímiaha tihaməkeikei mhətui əmisə nítətə sə in ramərimənu irə, nənə in trəriari pehe mwi narimnari me nəha m kímiaha.

³² Kímiaha i sipsip me səiou hípkəpík mhə. Tihəpwəh nehəkírien. Tata səkímiaha rerín ragien ti nuvei peheien nítətə sə in ramərimənu irə m kímiaha.

33 Tihəmri pen nəmri nari ia narimnari me səkimiaha, mhəuvehi mane ia nirəha, nənə mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Tihəkusi tənəripw me sə tuhəpkimərir mhə ia nəp̄in riti mhəvai pen nautə səkimiaha ia nirəha. Tihəfate pen nautə səkimiaha fwe ia neiai. Ia kwopun nəha nautə səkimiaha ko ripkiwən mhə ia nəp̄in riti ti nəri nə mə iərmama səvəi nakresien riwən uvne me həpkouraha mhə narimnari.

34 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kwopun nautə səkimiaha raməmak ik̄in, nətərigien səkimiaha traməmak mwi ik̄in.”

Iesu raməgkiari ia nuveheien səvənhi

35 “Kimiaha tihaməkeikei mharkahu tinari səvəi wok, nənə mhəhiai pen napw ia laet me səkimiaha pwəh rauək rerin.

36 Ho rəmwhen ia nərmama səməme kamheit-enhi iəmə asori səvənraha mə trier ia nəveginien asori səvəi iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, muvehe ia rukwənu səvənhi. Nəp̄in in ruvehe, mikunkun təpinhə, təkwtəkwwuni a irəha tuhəsevər ia təpinhə tukwe.

37 Tr̄ini minuə iəmə asori nəha ruvehe mətoni nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien. Iakani n̄ipər̄hienien tukumiaha i iəmə asori nəha trarkahu tinari səvənhi səvəi wok, nənə mini pen ti nirəha mə tuhəkure mhani nari. Nənə in tr̄isui raka nəveginien, muvei pen minraha.

38 Tr̄ini minuə iəmə asori nəha ruvehe ia kurkwai nəp̄in, uə ia nəp̄in rəiə rakaka irə, mətoni

nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien.

³⁹ Mətə kımiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Trini minuə iərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpın iərmama riti truvehe, muvniwə ia nəkwai nimwə səvənhi, makres, in tramətui a məpwəh napriien. Ko in rəpwəh nəseniien iərmama riti reitehi nimwə səvənhi, muvniwə, makres.

⁴⁰ Rəmwhen a mwi kımiaha mwi tihaməkeikei mhəpnəpənə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, takuvehe ia nəpın riti tihakiraka iou.”

⁴¹ Miregi Pita rini mə, “Iərimənu. Ikani nusipekinien nəha maməgkiari pehe m kımaha əpa uə ikaməgkiari pen mine nərmama me pam?”

⁴² Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, “Iotukwininari sə rukurən nari, mamə nəkwai iəmə asori səvənhi ia nəpın me, iəmə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia səvənhi iotukwininari me pam mə trəkwməni irəha ia nəpın atukwatukw kamhani nari irə.

⁴³ Trini minuə iəmə asori səvəi iotukwininari nəha ruvehe, mətoni mə ramo wok me iamınha irə, iotukwininari nəha rerin tragien.

⁴⁴ Iakani nıpərhienien tukumiaha i iəmə asori nəha truvehi utə iotukwininari nəha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁵ Mətə mə iotukwininari nəha rerin rinamrhi mə iəmə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien, nənə rinamousi nərman mine nıpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegin, mamənimwi, mamakonə,

⁴⁶ iəmə asori səvənhi truvehe ia nəpın riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in rıreirei. Iəmə asori

səvənhi trərpwɪn noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha nərmama səməme həpkini mhə nɪpərhiɛniɛn ia nəgkiariien səvənhi.

⁴⁷ Iotukwininari sə ruvəukurən raka nəkwai iəmə asori səvənhi, mətə rɪpkəpnəpenə mhə, uə rɪpkesi pen mhə nəkwan, tukərisi pɪk in.

⁴⁸ Mətə iotukwininari sə rɪreirei nəkwai iəmə asori səvənhi, nənə mo nari riti ratukwatukw mə tukərisi in tukwe, tukərisi mərū a in. Iərmama sə Kumwesən ruvei pen narimnari me rɪpɪk min traməkeikei mo narimnari me rɪpɪk. Nənə iərmama sə nərmama həmri pen narimnari me rɪpɪk ia rəgɪn, tuhəres pen in narimnari me rɪpɪk mwi.”

Nəgkiariien səvəi Iesu tro nərmama həuui irəha me

⁴⁹ Nənə Iesu rɪni mə, “Iou iakuvehe mə takərarki pehe napw ia tɪprənə i. Iakuə ko napw nəha ruvəuək raka, mətə rɪpkuək mhə ihi.

⁵⁰ Səiou riti nəha paptas tukaməkeikei kakiətənimw iou irə. Nənə təkwtəkwni iakamregi rərəha pɪk anan meste tuko sampam irə.

⁵¹ Nətərigien səkimiaha rəfo? Hiənuə iakuvehe mə tako nərmama ia tɪprənə i harə ia nəmərɪnuien? Iakani pehe tukumiaha i mə iapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəmərɪnuien, mətə iakuvehe mə tako nərmama həuui irəha me.

⁵² Təkwtəkwni mamevən trɪni mɪnuə nərmama krirum kamharə ia nəkwai nimwə kuatia, irəha tuhəuui irəha me. Kahar tuharəmwəki kəru. Kəru trouəmwəki kahar.

⁵³ Irəha tuhəuai irəha me. Tata trəmwəki tini iərman, tini iərman trəmwəki tata səvənhi. Mama trəmwəki tini pran, tini pran trəmwəki mama səvənhi. Kaka pran trəmwəki prīsini pran, prīsini pran trəmwəki kaka pran səvənhi.”

Nimtətien me nəha Iesu ramo

⁵⁴ Iesu rini nəgkariien riti mwi ti nərmama me mə, “Nəpɪn kimiaha hiətoni nəpuə riti rutə ia nukunhi təsi, təkwtəkwni a hiəni mə, ‘Kwa nesən trauər.’ Nənə nesən rauər.

⁵⁵ Nənə nəpɪn kimiaha hiətoni nimətagi natogə riskəmter, hiəni mə, ‘Kwa nukwəsikər travən.’ Nənə nukwəsikər ravən.

⁵⁶ Kimiaha kəuətkəsua me! Hiəukurən nətəien tiprənə mine nimagouagou, nənə mhəukurən nəfe nari irau krouahatən pen. Mətə rəfo hiəreirei nɪpwrai nimtətien me i kamo ipwet mine?”

Iesu rəgkiari ia nəvisəien

⁵⁷ “Kimiaha tihaməkeikei mhəkiri suatuk me, mhəni mə sə pəku nəha ratukwatukw.

⁵⁸ Trini minuə iko noien ərəha riti ia iərmama, nənə in rokeikei mə kimirau min tirouərər ia nəmri nəmə asori me pwəh həkiri noien səim, ramasan mə tikevən akwauakw, rouəmri atukwatukw nəri nəha nəpɪn ipkevən mhə ihi ia kwopun kaməkiri nəgkariien ikɪn. Rərəha iərmama nəha ikino noien ərəha irə trəmri pen ik ia rəgi iəmə sə raməkiri nəgkariien, nənə iəmə sə raməkiri nəgkariien trəmri pen ik ia rəgi polis, nənə tukuvehi puvnimwə ik ia kalapus.

⁵⁹ Iakani nɪpərhiēnien tukw ik i tikəpwəh nierien meste ikərəku pen pam faen me səim.”

13

Nærmama me pam tuhamækeikei mhæpwæh noien æræha me sævænraha

¹ Ia næþin a mwi næha, nærmama nepwîn hæuvehe mhævisau pen m Iesu mæ Paelat rinousi æpune næmæ Kalili me nepwîn næþin iræha kamhævi nite nærimiru me ia nifatæ sævæi Kumwesæn.

² Nænæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Kîmiaha hiamæfætærig ia næmæ Kalili me næha? Iræha hæræha anan mhæpi raka næmæ Kalili me nepwîn ti næri næ mæ iræha hemhæ iamînha iræ?”

³ Rekæm! Mætæ iakani pehe tukumiaha i kîmiaha tihamækeikei mhæpwæh noien æræha me sækîmiaha. Mæ hiæpwæh noien, kîmiaha pam tihemhæ ræmwhen ia niræha.

⁴ Uæ kîmiaha hiamæfætærig ia nærmama me næha eitîn nimwæ riti ræpwæmwis mutæ rimwei, mækure tæri ni iræha, hemhæ? Iræha hæræha anan mhæpi raka iræha me nepwîn sæmæme kamharæ fwe Jerusalem?

⁵ Rekæm! Mætæ iakani pehe tukumiaha i kîmiaha tihamækeikei mhæpwæh noien æræha me sækîmiaha. Mæ hiæpwæh noien, kîmiaha pam tihemhæ ræmwhen ia niræha.”

Iesu rusipekin ia niemis riti ripkukua mhæ

⁶ Nænæ Iesu rini nusipekinien riti ti niræha i mæ, “Iærmama riti ræpwei niemis riti ia næmhien sævænhi. Nænæ ia næþin riti ruvehe mamætui nukwan, mætæ ripkætæ mhæ riti.

⁷ Ro pen rini pen ti iarmama sə raməmhu səvənhi mə, ‘Ətə ro. Nuk kahar nəha təkwtəkwuni iakuvehe mamətui kwənkwai niemis i, mətə iapkətə mhə riti. Ərai əmwesi! Ramərer auər a ia tıprənə i.’

⁸ Miregi iarmama sə raməmhu səvənhi rini mə, ‘İəmə asori. Əpwəh rərer nuk riti mwi. Pwəh iakeri nukunen mukuraukurau, nənə mərki pen nımwinahak sə trasitu irə mutə amasan.

⁹ Trini minuə rərer nuk riti mwi mukuə, ramasan. Mətə mə rıpkukuə mhə, ikukurən nərai əmwesiien.’ ”

Iesu ro pran riti təkutan rikou ruvehe məsanin ia Sapat

¹⁰ Nəpın riti ia Sapat Iesu ramahatən nərmama ia nəkwai nımwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Pran riti nəha ikın nənımwin ərəha rınarə raka irə ia nuk eitın mamə təkutan rikou. Prən nəha rəmakəmak a, ko rıpkərərer atukwatukw mhə.

¹² Nəpın Iesu rətoni, rəkwein pen prən nəha, mini pen tukwe in mə, “Prən i. Takifi raka nemhəien səim ia niram.”

¹³ Nənə Iesu rəmri pen rəgın mi irə, nənə təkwtəkwuni a təkutai prən nəha ruvehe matukwatukw. Nənə in rəgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Mətə iəmə asori səvəi nımwəfwaki niemaha rəpi ti nəri nə mə Iesu romasan prən nəha ia Sapat. In rini pen ti nərmama i mə, “Nəpın sikis nəha ratukwatukw mə tuko wok irə. Həuvehe ia nəpın me nəha pwəh in romasan nıpwramiaha. Mətə ia Sapat kimiaha tihəpwəh nuveheien.”

15 Miregi Iərımənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Kimiaha kəuətkəsua me. Sin ia kimiaha rəpwəh nifiien səvənhi kau uə togki ia Sapat, misigi, mevən ti nui? Kimiaha pam hiamə nəri i!

16 Nənə rəfo ia prən i Setan rirukwi nuk eitin? In kwənəkwus riti səvəi Epraham. Ko iapkifi mhə nemhəien i irə ia Sapat?”

17 Nəpən Iesu rini nəgkiariien nəha, nərmama pam səməme kamhətə ərəha in həregi hauris. Mətə səməme həpkətə ərəha mhə in rerinraha ragien ti narimnari asori me sə in ramo.

Nusipekinien səvəi kwənuni nei nəha mastat

18 Nənə Iesu rini mə, “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia nəfe nari? Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen irə?”

19 Rəmwhen ia nuni nei mastat sə rouihi anan ia nuni nei me. Iərmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhien səvənhi, nənə rutə, muvehe mo nei irə, nənə menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgin me.”

Nusipekinien səvəi yis

20 Nənə Iesu rarə mini mwi mə, “Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə?”

21 Rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, muvehi mərapı irau flaoa me rıpık, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisi.”

Iesu rəgkiari ia kwəruə sə rouihi

22 Iesu ravən makurau ia taon me mine rukwənu me, mamahatən nərmama, mamesi pen suatuk səvənhi mamevən mə treste nari fwe Jerusalem.

23 Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Nərmama me nəha Kumwesən truvehimiru irəha tuhəpik uə tuhouihi a?”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i minuə,

24 “Kimiaha tihaməkeikei mhousari mhəuvnimwə ia kwəruə ouihi. Iakani pehe tukumiaha i nərmama həpik tuhousari ti nuvnmwəien, mətə tuhəpwəh nuvnmwəien.

25 Iəmə asori səvəi nimwə nəha triskəmter, məsisəg ia təpinhə ia nimwə səvənhi.

Ia nəpən nəha kimiaha tihərer iruə, mamhərui təpinhə, mamhəni mə, ‘Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.’

Miregi in trini pehe tukumiaha i mə, ‘Kimiaha hiəuku pəku? Iakreirei kimiaha.’

26 Miregi kimiaha tihəni mə, ‘Kimaha i səməme sənəvegin, mhənənimwi pəri kitaha mik. Ikinərer ia suatuk me səkimaha, mamahatən nərmama.’

27 Mətə in trini iamənhi mə, ‘Iakani pehe tukumiaha i iakreirei kimiaha mə hiəuku pəku. Kimiaha pam i nərmama hiamo noien ərəha, həuvən isipwən tukw iou.’

28 Ia kwopun nəha kimiaha tihəsək mhahi tərini revimiahaha nəpən tihətoni Epraham mine Aesak mine Jekop mine profet kupwən me kamhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mətə kinərarki irapw kimiaha iruə.

29 Nənə nərmama rəpko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pesu, mhəuku prehi, mhəuku peraha,

mhəuku parei, mhəuvehe mhəkure mhani pəri nari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

³⁰ Nənə həregi ro. Nərmama nepwīn kamhəkurirə tuhəuvehe mhəkupwən, nənə nepwīn haməkupwən tuhəuvehe mhəkurirə.”

Iesu ramaək ti Jerusalem

³¹ Ia nəpīn a mwi nəha Farisi me nepwīn həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, “Araka ia kwopun i mamevən. Herot rokeikei mə trouisi əpune ik.”

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Həuvən mhəni pen ti kuri əprmīn nəha Herot mə iakani ianhi mə, ‘Regi ro! Iakaməkoui irapw nəremhə me ia nərmama, mafi raka nemhəien me ia nirəha. Tako iamīnhi irə ipwet mīne trakwakwi. Nənə tīneis iako sampam ia wok səiou.

³³ Takaməkēikei mesi pen suatuk səiou mamevən ipwet, trakwakwi, mīne tīneis, ti nəri nə mə ko kīpkousi əpune mhə profet riti ia kwopun əpə iti, mətə traməkēikei memhə fwe ia Jerusalem əpa.’

³⁴ Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me maməkwi əpune nərmama səməme Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik! Nəpīn rīpīk iakokeikei mə takousəsimwīn nīpwnətīm me rəmwhen ia rīnhi menu ramo ia tīni me mauīui irəha ia tərəgīn mi. Mətə kīmīaha hīəpwəh nokeikeiien.

³⁵ Hətə ro. Təkwtəkwi nəha Kumwesən trəpwəh nīm wə səkīmīaha. Nənə iakani pehe tukumīaha i mə kīmīaha tihəpwəh mwi nətoniien iou meste tihəni mə, ‘Səgnəgīni iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkītaha.’”

14

Iesu romasan iərmama riti rəgin mi mine nisun mi krouəsis

¹ Ia Sapat riti Iesu revən mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori riti səvəi Farisi me. Irəha kamhətə amasan in mə trəfo irə.

² Iərmama riti nəha ikīn nemhəien ramarə irə, mamō rəgin mi mine nisun mi krouəsis.

³ Nəpīn Iesu rətoni, rəres pen nahatən me səvəi Loa mine Farisi me i mə, “Rəfo? Ratukwatukw ia loa səkītaha mə ia Sapat tuko iərmama sə nemhəien rarə irə ruvehe məsanin uə rekəm?”

⁴ Mətə irəha həpwəh nīniien nəgkiariien riti. Ia nəpīn nəha Iesu ruvehi iərmama nəha, mo nīpwrān ruvehe məsanin, rərhi pen in ramevən.

⁵ Kurirə irə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Sin ia kīmiaha trīni mīnuə ia Sapat səvənhi iəkunouihi uə kau rīmwei pen ia ruei tənə trīpkevən akwauakw mhə mīvi utə in?”

⁶ Mətə riskai ti nīrəha ko irəha həpwəh nīniien nəgkiariien riti ti nəresien nəha.

Iərmama trəpwəh nəfləutəien in

⁷ Ia nəpīn nəha, Iesu rətə nərmama nəpwīn səməme iəmə asori səvəi nimwə nəha rəkwein irəha mə tuhāni pəri nari həuvən mhəkure ia kwopun nəha kamsiai nərmama ikīn. Nənə Iesu rīni nusipekīnien riti ti nīrəha i mə,

⁸ “Trīni mīnuə iərmama riti rəkwein ik mə tikevən məni nari ia nəvegīnien asori sə kamo ti iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, tikəpwəh

14:1: Luk 11:37

14:3: Luk 6:9

14:5: Mat 12:11, Luk 13:15

14:6: Mat 22:46

14:7: Mat 23:6

14:8: Prov 25:6-7

nəkureien ia kwopun kamsiai nərmama me ikin. Rərəha iərmama riti sə rasori ia niram ruvehe,

⁹ nənə iərmama sə rinəkwein kimirau pəri truvehe, mini pehe tukw ik i mə, ‘Araka, pwəh iərmama i rəkure ia kwopun i.’ Nənə ik tikauris ti nəri nə mə tikaməkeikei mevən məkure ia kwopun i inhəripw anan.

¹⁰ Mətə trini minuə iərmama riti rəkwein ik iamihhi, tikevən məkure ia kwopun sə inhəripw anan. Nənə iərmama sə rinəkwein ik truvehe mini pehe tukw ik i mə, ‘Iou riti. Uvehe məkure ia kwopun i irənhə.’ Ia noien nəha in truvehi utə ik ia nəmri nərmama me pam səməme kamhani pəri nari kimiaha minraha.

¹¹ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, nənə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in.”

¹² Nənə Iesu rini pen ti iərmama i rinəkwein in mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvənhi mə, “Trini minuə iko nəveginien asori riti ia rukwəsikər uə ia nəpən, tikəpwəh nəkweinien ik me nepwən uə piam me uə nərmama ia kwənəkwws səim uə nərmama səməme kamharə ipaka tukw ik nautə səvənraha rasori mə irəha tuhəuvehe mhani nari. Mə iko iamihhi irə irəha tuhəkwein mwi ik mə tikevən mənə pəri nari kimiaha minraha. Nənə ia noien nəha irəha tuhərpwən tai noien ikino minraha.

¹³ Mətə nəpən tiko nəveginien asori, tikəkwein nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nīpəri nīpwrənraha remhə, mine səməme nisunraha rərfe, mine səməme nənimenraha rifwə mə irəha tuhəuvehe mhani pəri nari.

14 Nənə Kumwesən trəkwein amasan ia niram ti nəri nə mə irəha ko həpkərpwɪn pehe mhə tai noien sə ikino minraha. Mətə ia nəpɪn sam-pam, nəpɪn nəkur atukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, Kumwesən trərpwɪn pehe mik.”

Nusipekɪnien səvəi nəveginien asori

15 Iərmama riti sə raməni pəri nari irəha Iesu rɪregi nəgkiariien nəha, mini pen tukwe in mə, “Iərmama sə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə məni nari rerɪn tragien.”

16 Mətə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Nəpɪn riti iərmama riti rokeikei mə tro nəveginien asori riti, nənə mukupwən məkwein nərmama həpɪk mə tuhəuvehe tukwe.

17 Ia nəpɪn səvəi nəveginien asori nəha, in rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən ti nirəha səməme in rɪnəkwein irəha mə tuhəuvehe, mini pen ti nirəha mə, ‘Həuvehe, iakinəpnəpenə pam narimnari.’

18 Mətə irəha pam həni mə ko həpkuvehe mhə. Iərmama sə rukupwən mægkiari rɪni pen tukwe in mə, ‘Sore. Ko iapkuvehe mhə. Iapkuvehi a nəmri tiprənə riti. Takaməkeikei mevən mətəni.’

19 Riti mwi rɪni mə, ‘Sore. Mətə iou iapkuvehi a nəmri kau me irəha pam ten. Takaməkeikei mevən məskun irəha. Ko iou iapkuvehe mhə.’

20 Riti mwi rɪni mə, ‘Kiri pehe a pran səiou i. Ro iamɪnhi irə ko iapkuvehe mhə.’

21 Ia nəpɪn nəha iərmama sə ramo tukwini nari rɪrərɪg, mevən ti iəmə asori səvənhi, məvisau pen nəgkiariien me nəha min. Nənə iəmə asori

niemaha rəpi. In rini pen ti iərmama nəha ramo tukwini nari min mə, ‘Evən akwauakw ia suatuk me mine kwopun me ia taon i, miri nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nīpəri nīpwrānraha remhə, mine səməme nənimenraha rīfwə, mine səməme nisunraha rərfe, miri irəha mhəuvehe.’

²² Ro pen iotukwininari nəha revən, mirərīg, mīni mə, ‘Iəmə asori. Nəfe ikiməni iakinə, mətə nimwə səim rīpkukuər mhə.’

²³ Miregi iəmə asori səvəi iotukwini nari nəha rini pen tukwe in mə, ‘Evən ia suatuk me mine kwopun me iruə ia taon, məkeikei m nərmama mə tuhəuvnimə pehe pwəh nimwə səiou rukuər amasan.

²⁴ Iakani pehe tukw ik i nərmama me nəha səməme iakinəkwein irəha fwe kupwən irəha riti ko rīpkəni mhə nəveginien səiou.’ ”

Noien səvəi nukurirəien Iesu

²⁵ Nəpīn riti nərmama həpik kamhəkurirə Iesu. Nənə in ruvsini mīni pen ti nīrəha i mīnuə,

²⁶ “Trini mīnuə iərmama riti ruvehe tukw iou in traməkeikei mōkeikei iou məpi raka tata səvənhi mine mama səvənhi, mine pran səvənhi, mine nīpwnətīn me, mine piəvni me, mine kītiriməni me, mine nīmīruien atukw səvənhi. Trini mīnuə in rīpkokeikei mhə iou iamīnhi, ko rīpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁷ Iərmama sə rīpkəvrani mhə nei kamarkuauī səvənhi muvehe mukurirə iou, ko in rīpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

28 Sin ia kimiaha rokeikei mə tro nimwə riti rəpwəmwis mutə, mətə rīpkukupwən mhə məkure, məvsini nəmri narimnari me sə tro nimwə irə mə mane səvənhi rəmwhen uə rekəm?

29 Trīni mīnuə iərmama rīpko mhə iamīnhi irə, nəpīn ro sampam ia nisui nimwə nəha, ko rīpko pam mhə nimwə, nənə nərmama me pam tuhətə haris əkenhīn irə,

30 mhəni mə, ‘Hətə ro iərmama nəha. Rīno pam nisui nimwə, mətə ko rīpko pam mhə.’

31 Uə nəfe kig rokeikei mə trevən maruagən irau kig riti, mətə rīpkukupwən mhə məkure, mətərig tukwe mə in rəmwhen ko riri pen səvənhi naruagən me irəha pam ten taosen həuvən mharuagən irəha kig sə ramiri pehe səvənhi me irəha pam twenti taosen?

32 Trīni mīnuə kig nəha rətoni mə in rəpwəh nəmwhenien, nəpīn kig nəha səvənhi naruagən me irəha pam twenti taosen rauvehe ihi fwe isipwīn, in trərhi pen nərmama nepwīn səvənhi həuvən mə tuhəres mə trəfo nəha məmri nəmərinuien.

33 Ia noien nəha rəmwhen a mwi kimiaha tihaməkeikei mhəkupwən mhətərig tukwe. Trīni mīnuə kimiaha riti rerīn rīpkagien mhə mə traraka ia narimnari me pam səvənhi, ko in rīpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.”

Iesu rəgkiari ia sol sə nəsienien səvənhi ruvəiwən

34 “Sol nəri ramasan. Mətə trīni mīnuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi?

35 Rīpkamasan mhə ti tīprənə uə ti nihi kau sə tukərapi ia tīprənə kəmhu irə. Ramasan a mə tukərarki a i. Iərmama sə nəkwəregīn rarə ti nīregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

15

Iesu rusipekin ia iarmama sə rətə wau ia səvənhi sipsip

¹ Ia nəp̄in nəha nərmama səməme kamərəku pen takis m̄nraha m̄ine nərmama ərəha me nepw̄in mwi həuvehe mə tuhətərig ia Iesu.

² Nəp̄in Farisi me m̄ine nahatən me səv̄ai Loa hətoni, həni ərəha Iesu, mhəni mə, “Iəm̄ə i raməsəni nəkur ərəha me həuvehe tukwe in. Raməni p̄əri nari irəha m̄nraha.”

³ Ro pen Iesu r̄ini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁴ “Tr̄ini m̄inuə kimiaha riti səvənhi sipsip me irəha pam hantret, mətə rətə wau ia riti, trəfo pen irə? In trəpwəh naenti-naen fwe ia kwopun kamhani nurhi ik̄in, mevən mətui sipsip sə r̄inəruei meste trətōni.

⁵ Nənə nəp̄in rətōni, truvehi utə məmri pen ia nuran mi, mamagien,

⁶ mevən fwe imwəni, mōeite in me nepw̄in m̄ine nərmama səməme kamharə ipaka tukwe, m̄ini pen ti nirəha i mə, ‘Pwəh sagien p̄əri ti nəri nə mə iakinətōni sipsip səiou sə r̄inəruei.’

⁷ Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tuku-miaha i tr̄ini m̄inuə iarmama ərəha riti r̄ir̄ir̄ig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi, nagienien fwe ia neiai trasori məpi raka nagienien sə kamregi ti nərmama atukwatukw me nəha irəha pam neanti-naen səməme tuhəpkr̄er̄ig mhə ia nətərigien səvənraha ti nəri nə mə noien ərəha me səvənraha riwən.”

Iesu rusipekin ia pran sə rətə wau silin səvənhi

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Uə trini minuə pran səvənhi silin irəha pam ten, rətə wau ia riti, trəfo pen irə? Trihiaia pen napw ia laet, maies ia nəkwai nimwə, mamətui silin nəha meste trətoni.

⁹ Nənə nəpın rətoni, trəkwein in me nepwın mine nərmama səməme kamharə ipaka tukwe, mini mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni silin sə iakinətə wau irə.’

¹⁰ Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumi-aha i nagelo me səvəi Kumwesən kamhagien nəpın iərmama ərəha riti rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi.”

Iesu rusipekin ia tamaruə sə rəruei

¹¹ Nənə Iesu rini mə, “Iərmama riti tini kəru iərman mi.

¹² Nəpın riti tini sə rouihi rini pen ti səvənhi tata i mə, “Tata. Uai narimnari me səim muvei pehe səiou nəha təkwtəkwuni.’ Nənə tata səvənhi ruai narimnari me səvənhi ia nənimen kəru riti səvəi tini sə rasori riti səvəi tini sə rouihi.

¹³ Ripko mhə tui tini sə rouihi roueite səvənhi narimnari me, ruvehi mane irə, mier, məpwəh imwəni, mevən marə ia tənə riti isipwın. Nənə ia kwopun nəha in rouraha mane səvənhi ia noien ərəha me

¹⁴ meste mane səvənhi riwən. Nəpın səvənhi mane ruvəiwən pam, nukumhə rinamavən ia tənə nəha. Nukumhə rinamahi. Sənəni nəveginien riwən.

¹⁵ Ro pen in revən mamowok səvəi iərmama riti ia tənə nəha. Nənə iərmama nəha rərhi pen in revən mə trəkwməni pikə me səvənhi.

16 Nəpɪn in raməkwməni pɪkə me nəha, nukumhə rahi pɪk anan, mətə iərmama riti rɪpkuvei pen mhə nari riti min. Nənə rerɪn rɪrhi mə, ‘Rosi ko iakəni nɪpəri nəveginien riti sənəi pɪkə me i takregi ramasan.’

17 Mətə nəpɪn nətərigien amasan səvənhi rɪrərig muvehe, in rɪni mə, ‘Nərmama me nəha tata səiou ramərəku pen mɪnraha tɪ no tukwiniien nari min irəha pam nəveginien sənənraha rasori məpi raka irəha, mətə iou iakamarə ia kwopun i nukumhə ramahi iou na takemhə.

18 Takier ia kwopun i, mɪrərig, mevən tɪ səiou tata, mɪni pen tukwe in mɪnuə, Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mɪne ia nənimem.

19 Təkwtəkwuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərɪm ia nirak. Tiko iou iakəmwhen iərmama riti sə ikamərəku pen min tɪ no tukwiniien nari mik.’

20 Ro iamɪnhi irə təmaruə nəha riskəmter, mɪrərig, mɪnamevən tɪ tata səvənhi. Mətə nəpɪn rauvehe ihi fwe isipwɪn, tata səvənhi rətoni, nənə rerɪn rərkwəpɪr tukwe. Raiu, mevən, mərəhi pehe, makei min.

21 Nənə tɪni rɪni pen tukwe in mə, ‘Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mɪne ia nənimem. Təkwtəkwuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərɪm ia nirak.’

22 Mətə tata səvənhi rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min mɪni mə, ‘Həuvən akwauakw, mhəuvehi karkahu əpwəmwis riti sə ramasan pɪk məpi raka karkahu əpwəmwis me

nepwɪn, nənə mharkahu pen i min, mhəuvei pen rig ia nukwai rəgɪn, mhəuvei pen put ia nisun mi,

²³ nənə mhəuvən mhəuvehi kau nəha nɪpwran rəsisi amasan mhəuvehe, mhousi əpune. Pwəh sani mhagien pəri

²⁴ ti nəri nə mə iəkunouihi i səiou rəmwhen mə ruvəmhə raka, mətə təkwtəkɰuni ruvəmɪru mwi. In rɪnəruei, mətə təkwtəkɰuni nəha iakinətoni mwi.' Nənə irəha kənamhagien pəri.

²⁵ Ia nəpɪn nəha tɪni sə rasori in fwe ia nəmhien. Nəpɪn rɪrərig mauvehe ia rukwənu, muvehe ipaka ti nimwə, rɪregi nərmama kamhani nɪpu, mamho tanis.

²⁶ Nənə rəkwein iərmama riti sə ramo tukwini nari m tata səvənhi, məres mə, 'Nəfe i hiamo?'

²⁷ Mɪregi iərmama nəha rɪni pen tukwe in mə, 'Piam ruvəuvehe. Nənə tata səim ruəsi kau nəha nɪpwran rəsisi amasan ti nəri nə mə piam rɪrərig muvehe məsanin a.'

²⁸ Ro iamɪnhi irə tɪni sə rasori niemaha rəpi, rəpwəh nuvnimwəien ia nəkwai nimwə. Tata səvənhi rier, məres in mə truvnimwə,

²⁹ mətə in rɪni pen ti səvənhi tata i mə, 'Ətə ro! Nuk me rɪpɪk iakamo tukwini pehe nari mik ia kwopun i, mɪpkərui mhə nəkwam. Mətə ipkuvei pehe mhə nari riti miou rəmwhen ia kwəti nəni mə tako nəvegɪnien irə mhagien pəri kɪmaha iou me nepwɪn.

³⁰ Mətə nəpɪn nərim nəha sə rɪnouraha narimnari me səim ti nərəkuien nɪpran ia suatuk rɪrərig muvehe ia rukwənu, ikousi əpune kau nəha nɪpwran rəsisi amasan mamə nəvegɪnien irə səvənhi.'

³¹ Miregi tata səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Nərik. Nəpin me pam krau mik krauarə. Narimnari me pam səiou səim.

³² Mətə ratukwatukw mə tso nəveginien i, mhagien, ti nəri nə mə piam in rəmwhen mə ruvamhə raka, mətə təkwtəkwuni ruvəmīru mwi. Rīnəruei, mətə təkwtəkwuni nəha sənətoni mwi.' "

16

Iesu rəgkiari ia iərmama sə ramətui ərəha ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi

¹ Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Səvənhi riti fwe iotukwininari ramətui ti nautə səvənhi, mətə kamini ərəha in mə ramouraha nautə nəha.

² Ro iamīnhi irə iərmama sə nautə səvənhi rasori rəkwein iəmə nəha ruvehe, rəres pen in mə, 'Nəfe nəgkiariien me i iakamregi kamini ia niram? Uvei pehe nəkukuə sə ikimərai pen səim wok irə. Təkwtəkwuni nəha tiko sampam ia wok.'

³ Miregi iotukwininari sə ramətui ti nautə səvəi iəmə asori nəha rerin rirhi mə, 'Səiou iəmə asori trərarki irapw iou ia wok səiou. Mətə niskaiien səiou rəpwəh nəmwhenien mə takeri tīprənə muvehi mane irə. Iakamauris ti naseien mane ti nərmama. Tako nəfe nəha təkwtəkwuni?

⁴ Ah, iakukurən nəfe tako! Nərmama me nəha səməme həpkərpwin pehe mhə ihi kaon me səvənraha sə iəmə asori səiou riməuvei pen minraha, tako rerinraha ragien. Trini minuə iako iamīnhi irə, nəpin iəmə asori səiou trərarki iou, irəha tuhəuvehi puvnimwə iou ia nəkwai nimwə me səvənraha.'

⁵ Ia nəpɪn nəha in rəkweɪn nərmama me nəha səməme həpkərpwɪn pehe mhə ihi kaon səvənraha həuvehe kuation kuation tukwe in. Sə rukupwən mevən, rəres in mə, 'Ikiməuvehi nəfe narimnari me səvəi iəmə asori səiou, mətə ipkuvehi mhə ihi nənimen?'

⁶ Miregi iərmama nəha rini mə, 'Tram me irəha pam hantret həukuər ia oel kaməvənari irə.'

Miregi iəmə nəha rini mə, 'In i nɪmwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuvehi, məkure akwauakw, mɪrai pen mə fifti tram a.'

⁷ Iəmə nəha rarə mɪni pen tɪ riti mwi mə, 'Nənə ik ikiməuvehi nəfe mətə ipkuvehi mhə ihi nənimen?'

Miregi iərmama nəha rini mə, 'Pak flaoa irəha pam wan taosen.'

Miregi iəmə nəha rini mə, 'In i nɪmwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuvehi mɪrai pen mə pak me irəha pam eit hantret a.'

⁸ Iotukwininari sə ramətui tɪ nautə səvəi iəmə asori nəha ramo noien riti sə rɪpkatukwatukw mhə. Mətə kurirə irə iəmə asori səvənhi ruvehe mɪni vivi in tɪ nəri nə mə in rukurən nari. Nəri nəha ramahatən pen mə nərmama ia tɪprənə i həukurən amasan nari tɪ noien pisnes irəha nərmama səvənraha. Irəha həukurən amasan mhəpi raka nɪpwnətɪ nukuraanien me.

⁹ Nənə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihaməkeikei mhasitu amasan ia nərmama ia nautə me səvəi tɪprənə i mə irəha tuhəuvehe mho kimiaha me nepwɪn ia nirəha. Nənə nəpɪn nautə me nəha tuhəiwən, Kumwesən truvehi puvnimwə

kimiaha ia nimwə me səməme tuhəpkiwən mhə ia nəpɪn riti.

¹⁰ Iərmama sə ramətui amasan ti nəri ouihi a trətui amasan mwi ti nəri asori. Nənə iərmama sə ripkətui amasan mhə ti nəri ouihi tripkətui amasan mhə mwi ti nəri asori.

¹¹ Trini minuə kimiaha hiəpkətui amasan mhə ti nautə səvəi tiprənə i, sin trəmri pehe nautə sə ro nipərhiēnien irə ia rəgimiaha mə tihətui amasan tukwe?

¹² Nənə trini minuə kimiaha hiəpkətui amasan mhə ti narimnari me səvəi iərməpə, sin truvei pehe narimnari me m kimiaha mə tihəuvehi mho səkimiaha irə?

¹³ Iərmama riti riwən ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmə asori kəru. Trini minuə ro iamɪnhi irə, trokeikei riti məmwəki riti, uə trisiai riti mɪpkisiai mhə riti. Kimiaha ko hiəpkuvehi pəri mhə Kumwesən mine mane mho iəmə asori mi irə səkimiaha mə tiho pəri nəkwanrau.”

Nəgkariien me nepwin səvəi Iesu

¹⁴ Nəpɪn Farisi me həregi nəgkariien me nəha haris ia Iesu ti nəri nə mə irəha hokeikei pik mane.

¹⁵ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha Farisi me hiameikuə ia nəmri nərmama mə kimiaha nəmə atukwatukw, mətə Kumwesən rukurən rerimiaha. Nəfe nari nərmama kamhəfiəutə irəha me tukwe, mətə ia nəmri Kumwesən rərəha anan.

¹⁶ Kinəvisau irapw Loa səvəi Moses mine nəgkariien me səvəi profet kupwən me meste pehe Jon Paptas. Kurirə irə kinaməvisau irapw

16:10: Luk 19:17-26

16:13: Mat 6:24

16:14: Mat 23:14

16:15: Mat 23:28, Luk 18:9-14, Prov 6:16-17

16:16: Mat 11:12-13

nægkiariien amasan i ramægkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nənə nərmama me pam kamhəmwur mə tuhəuvnimwə ia nitətə nəha.

¹⁷ Rəknekin mə neiai mine tiprənə krouvehe rouiwən. Mətə rəknekin pik mə nukwai nəkukuə ouihi riti sə kimərai pen ia Loa ruvehe miwən.

¹⁸ Iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri pran əpə riti mwi ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri ripko mhə səvənhi atukwatukw pran. Nənə iərman sə riri pran sə iərman səvənhi rinəpwəh ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri səvəi iərməpə.”

Iərmama kəru riti nautə səvənhi rasori riti nautə səvənhi riwən

¹⁹ Nənə Iesu rini mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori ramarkahu tinar i me nənimenraha rəknekin.^a Ia nəpin me raməni amasan nari, mamagien.

²⁰ Ia kwəruə ia rukwənu səvənhi nərmama kamhəkure pen iərmama riti nəghin nə Lasaros. Nautə səvənhi riwən. Nimwapw me həpik ia nipwran.

²¹ Iəmə nə rokeikei pik mə traməni nimwəkmwəki nəveginien sə raməsas irapw ia ruei tepol səvəi iərmama nəha nautə səvənhi rasori. Kuri me mwi kamhəuvehe, mamhəpwasi nimwapw me səvənhi.

²² Nəpin iərmama nəha nautə səvənhi riwən remhə, nagelo me həuvehi nənimwin, mhəuvehi mhəuvən, mhəmri pen ia nıkare Epraham.

16:17: Mat 5:18 ^a **16:19:** Tinar i me nəha nənimenraha rəknekin kino ia linen. Nepwin həruerəv rəmwhen ia tinar i səvəi kig.

16:21: Mat 15:27

Iərmama nəha nautə səvənhi rasori in mwi remhə, kinimwi in.

²³ Fwe Imwei Nəkur Həuvamhə in ramregi nəmisəien asori, məkwətə, mətoni Epraham fwe isipwɪn kwopti Lasaros ia nɪkaren.

²⁴ Nənə in rəkwein əpwəmwis mini mə, ‘Tata Epraham. Tikapi iou, mərhi pen Lasaros pwəh revən meitesi nukwai rəgin ia nui, nənə muvehe mɪrapi nərəmɪk irə mə trəkwiei. Iakamregi nəmisəien asori ia napw i.’

²⁵ Mətə Epraham rini mə, ‘Nərɪk. Rerim tramrhi narəien səim nəpɪn ikamɪru ihi. Ik ikiməuvehi narimnari amasan me, mətə Lasaros riməuvehi narimnari ərəha me. Nənə təkwtəkɰuni nəha in ramregi ramasan ia kwopun i, mətə ik ikamregi nəmisəien asori.

²⁶ Nari riti mwi ko iapkasitu mhə ia niram ti nəri nə mə Kumwesən rinəmri təpuapəg asori riti ro tukuahag kitaha m kimiaha. Kimaha riti ko ripkier mhə ia kwopun i muvehe mətə kimiaha. Kimiaha riti ko ripkier mhə ia kwopun nə muvehe mətə kimaha.’

²⁷ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rini mə, ‘Ro iamɪnhi irə iakamase ik tata mə tikərhi pen Lasaros revən fwe ia nimwə səvəi tata səiou.

²⁸ Piak me fwe ikɪn irəha pam krirum, pwəh rini pen ti nirəha i mɪnuə tuhaməkeikei mhəsiari, kamo irəha mwi həuvehe ia kwopun i, kwopun səvəi nəmisəien asori.’

²⁹ Mətə Epraham rini mə, ‘Moses mine profet kupwən me həuvəni raka mə nərmama tuhaməkeikei mhəsiari ti kwopun nəha. Ramasan mə pwəh piam me hətərig ia nəgkiariien me səvənraha.’

³⁰ Miregi iærmama naha nautæ sævænhi rasori rini mæ, ‘Rekæm, Tata Epraham, sæ naha riþkæmwhen mhæ. Mætæ mæ iærmama riti rætui mwi ia nemhæien sævænhi, mevæn ti niræha, iræha tuhæpwæh noien æræha me sævænraha.’

³¹ Miregi Epraham rini pen tukwe in mæ, ‘Trini minuæ iræha hæpwæh nætærigien ia nægkiariien sævæi Moses mine profet kupwæn me, tuko iærmama riti rætui mwi ia nemhæien sævænhi, mætæ ko hæpkini mhæ niþærhienien ia nægkiariien sævænhi.’ ”

17

Narimnari me tuhæuvehe mhævi nærmama hæmwei ia nærhæien

¹ Nænæ Iesu rini pen ti nærmama me sævænhi mæ, “Niþærhienien narimnari me tuhæuvehe mhævi nærmama hæmwei ia nærhæien, mætæ træræha anan ti iærmama sæ truvehi narimnari me naha mier pehe.

² Trini minuæ in ro nækwærhakwærha me i riti rimwei ia nærhæien, Kumwesæn trærpwîn noien æræha sævænhi. Iærmama naha triregi ræræha anan mæpi raka kærihi pen kæruætereï asori ia niþætækinuan, kosæ irapw i ia tæmwei tæsi.

³ Kimiaha tihamækeikei mhatuakæm amasan tukumiaha. Trini minuæ piam ro noien æræha ia niram, tikinise pen tukwe in mæ ræpwæh. Mæ rirærig ia nætærigien sævænhi, mæpwæh, tikenouenou i.

⁴ Trini minuæ ia næpîn kuatia ro noien æræha ia niram m sefen mætæ ia noien me naha ramo rirærig mwi iræ mini pehe tukw ik i mæ, ‘Noien i iakamo

rərəha. Pwəh iakəpwəh,' nənə tikaməkeikei menouenou noien ərəha səvənhi."

Nahatətəien

⁵ Nənə aposol me səvəi Iərimənu səkitaha həni mə, "Iərimənu. Tiko mwi nahatətəien səkimaha ruvehe miskai mwi."

⁶ Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, "Trini minuə nahatətəien səkimiaha rouihi a rəmwhen ia nuni nei nəha mastat sə rouihi anan ia nuni nei me, hiəukurən niniien ti nei asori i mə 'Tiko meivi utə atukw a nuam me, mevən mərəer ia təmwei təsi,' nənə tro nəkwamiahā."

Noien səvəi iərmama sə ramo tukwini pen nari m iəmə asori səvənhi

⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kimiāha hiaməfətərig irə? Trini minuə iəmə asori riti rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mə trərar ia nəmhien uə ramətui ti sipisip me, nəpən iərmama nəha ruku pen fwe ia nəmhien muvehe, ko səvənhi iəmə asori rini pen tukwe in mə, 'Itə. Təkwtəkwuni tikuvehe krauəni pəri nari'?"

⁸ Rekəm! Mətə iəmə asori səvənhi trəgkiari pen min mini mə, 'Itə. Evən məpnəpenə sənək riti nəveginien, nənə mevən markahu amasan səim muvehe. Nəpən iakaməvegin, mamənimwi, tikamo tukwini pehe nari miou. Nəpən ikino pam, nənə ikukurən nənien nəveginien sənam.'

⁹ Nəpən iərmama iamihhi ro nəkwai iəmə asori səvənhi, kimiāha hiəukurən mə iəmə asori nəha rini pen tanak tukwe in uə rekəm? Rekəm!

¹⁰ Kimiāha nə hiəmwhen ia nərmama səməme hiamo tukwini nari m Kumwesən. Nəpən tiho

pam narimnari me nəha in rıməni mə tiho, tihaməkeikei mhəni mə, ‘Kwa kimaha i nərmama me səməme iahamo tukwini nari. Kimaha iahəno a nəfe ratukwatukw mə taho.’ ”

Nərmama ten nemhəien skai ramo tekınraha həuvehe Iesu romasan irəha

¹¹ Iesu ramevən fwe ia Jerusalem, makurau ia nımwrhenhi tənə mi nəha Sameria mine Kalili.

¹² Nəpın rier pen ia rukwənu riti, nərmama ten nemhəien skai ro tekınraha həuvehe tukwe, mhərer isipwın kwopti,

¹³ mənəmhəkwein əpwəmwis mə, “Iesu İərimənu! Api tukumaha!”

¹⁴ Nəpın Iesu rətə irəha, rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tiho mhəuvən ti pris me pwəh irəha hətə nıpwrəmiaha.” Nəpın irəha kamhəuvən ia suatuk, nıpwrənrəha ruvehe məmher.

¹⁵ Nənə irəha riti rətə mə nıpwrənrə rınəsanın, rırərig mwi, maməkwein əpwəmwis, mənəgnəgini Kumwesən.

¹⁶ İəmə nəha in iəmə Sameria. Ruvehe mınımwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mını tanak tukwe.

¹⁷ Nənə Iesu rini mə, “Kimiaha nəha nıpwrəmiaha ruvehe mınəmhər rosi kimiaha pam ten uə? Mətə nərmama naen mwi pəku?”

¹⁸ Rəfo iəmə i rıpkə mhə in iəmə İsrəl in əpa rırərig mənəgnəgini Kumwesən?”

¹⁹ Nənə Iesu rini pen ti iəmə i mə, “Tiko mərer mənevən. Nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanın.”

Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?

²⁰ Farisi me nepwɪn həres pen Iesu i mə, “Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?” Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpɪn nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe irə, nərmama tuhəpkətoni mhə nɪmtətien me.

²¹ Irəha tuhəpkɪni mhə mə, ‘Hətə ro, in i!’ uə ‘In nəha!’ Irəha tuhəpwəh nɪniien iamɪnha irə ti nəri nə mə həregi ro nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinarə raka ia kurkwamiaha.”

²² Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nəpɪn nəha rauvehe kimiaha tihokeikei pɪk mə tihətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpɪn riti səiou, mətə tihəpkətoni mhə.

²³ Nərmama nepwɪn tuhəni pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro in nəha’ uə ‘Hətə ro in i.’ Mətə kimiaha tihəpwəh nierien, mhəpwəh nukurirəien irəha.

²⁴ Nəpɪn rouapɪr irə nərmama hətoni nəhiarpwien səvənhi ia nɪmagouagou fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, Iəməti Iərmama, nəpɪn səiou sə takuvehe irə tro mwi iamɪnhi.

²⁵ Mətə takaməkeikei mukupwən miregi nəmisəien me rɪpɪk. Nərmama ipwet mine tuhəni ərəha iou, mhəuvei pehe təkutanraha miou.

²⁶ Nəpɪn iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpɪn səvəi Noa.

²⁷ Nərmama me kamhəvegin, mamhənɪmwi. Nərman me kamhəiri nɪpran. Nɪpran me kamhesi pen nərman. Irəha kamho noien me nəha mamhəuvən meste Noa ruvniwə ia nitətə asori

17:20: Jon 3:3, 18:36

17:21: Mak 13:21

17:23: Luk 21:8

17:25: Luk 9:22

səvənhi, nənə nui asori ruvehe, məuiui irəha, irəha pam həmwəhənımw.

²⁸ Trəmwhən mwi nəpın səvəi Lot. Nərmama kəmhəvegın, məmhənımwı, məmhəmri pen nəmri nari ia narımnari me, məmhəuvehi nənımenraha, məmhəmhu, məmho nımwə me.

²⁹ Mətə nəpın nəha Lot rier ia Sotom irə, nəpw mıne təpisi krouukrutə fwe ia nımagouagou, roueiwaiu pehe rouahi əmwesi irəha pam.

³⁰ Nəpın nəha iou, İəməti iərmama, takuvehe irə trəmwhən a mwi.

³¹ İa nəpın nəha, trını mınua iərmama riti ramapwis ia təkure nımwə səvənhi traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnımwəien mə truvehi nari riti ia nəkwai nımwə. Trını mınua iərmama riti raməmhu ia nəmhien səvənhi traməkeikei mo rəmwhən a mwi, map akwauakw, məpwəh nırərigien mevən fwe imwəni.

³² Rerımıaha tramrhi pran səvəi Lot.

³³ İərmama sə rəmwur mə trəkwtəmhirı nımıruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə raraka ia nımıruien səvənhi truvehi nımıruien rerin.

³⁴ İakani pehe tukumıaha i ia nəpın nəha ia nəpın iərmama kəru trouapri pəri ia nıməhan ku-atia, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

³⁵ Pran kəru trouvənari pəri, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.”

³⁶ a

17:28: Jen 18:20, Jen 19:25 **17:31:** Jen 19:17,26, Mat 24:17-18

17:33: Luk 9:24 a **17:36:** Nəkukua me rıpık kımərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 36 riwən. Mətə nepwın həni iamınhi irə mə, “İərman kəru trouəmhu fwe ia nəmhien, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

³⁷ Miregi nərmmama me səvəi Iesu həni pen tukwe in mə, “Pəku, İərımənu?”

Miregi in rini pen ti nirəha i mə, “İa kwopun pəku nıpwrai nəri remhə ikın menu me nəha kamhani nıpwrai nəri sə remhə tuhəuvehe mhousəsimwın irəha me, mhani.”

18

Pran riti rəres pen iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien mə trasitu irə

¹ Nəpın riti Iesu rokeikei mə trahatən nərmmama me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki ia nəpın me, mhəpwəh nəpouien i. Ro pen in rini nusipekinien riti ti nirəha i

² mə, “İa rukwənu riti iəmə asori riti sə raməkiri nəgkiariien. In rəpwəh nehekiriien Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmmama.

³ İa rukwənu nəha pran riti iərman səvənhi remhə məpwəh in. İa nəpın me rauvehe ti iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien, mamini pen tukwe in mə, ‘Asitu ia nirak, mınise iərmama i ramini ərəha iou.’

⁴ Tui kwopti iəmə asori nəha rıpkə mhə nari riti, mətə kurirə irə ramətərig mə, ‘Nıpərhienien iapkihekır mhə Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmmama,

⁵ mətə ti nəri nə mə prən i ramometə iou iamınhi irə, takasitu irə, mınise iərmama nəha ramini ərəha in. Mə iapko mhə prən i trauvehe ia nəpın me, takəpou i.’ ”

6 Nənə Iərimənu səkitaha rini mə, “Kimiaha tihətərig ro nəgkiariien səvəi iəmə asori nəha. In iəmə rərəha, mətə rini mə trasitu ia prən nəha.

7 Nənə kimiaha hiaməfətərig ia Kumwesən? Trəfo ia nərmama me nəha in ruvərfi raka irəha mə səvənhi səməme kamhasək pen tukwe in ia ran mine ia nəpın? Ko in ro tanpen ia nirəha, məpwəh nəmri atukwatukwien nəfe kamhasək pen in tukwe?

8 Iakani pehe tukumiaha i mə in trasitu akwauakw ia nirəha, məmri atukwatukw nəfe kamhasək pen in tukwe. Nəgkiariien i iakani ro nıpərhiienien. Mətə rəfo? Nəpın iou, Iəməti Iərmama, takrərig pehe mwi ia tıprənə i, takətoni nərmama həpik kamhahətətə ia nırak uə rekəm?”

Iesu rusipekin ia Farisi riti mine iərmama riti sə kamərəku pen takis min

9 Ia nəpın nəha Iesu rini mwi nusipekinien riti mwi ti nərmama nepwın səməme rerınraha ramrhi minuə irəha hatukwatukw, mamhətə ərəha nərməpə.

10 In rini mə, “Iərmama kəru krouutə pen fwe ia nımwə səvəi Kumwesən mə trouəfwaki. Riti Farisi. Riti iərmama sə kamərəku pen takis min.

11 Nənə Farisi rərə əpə əfwaki iamınhi irə mə, ‘Kumwesən. Iakini tanak tukw ik ti nəri nə mə iou iapkəmwhen mhə ia nərmama nepwın. Irəha kamhakres, mamho noien ikou, mamhəiri nıpran səvəi nərməpə. Iakini tanak tukw ik ti nəri nə mə iapkəmwhen mhə ia iərmama nəha kamərəku pen takis min.

12 Ia nəfwakiiien kuatia iakəpwəh nəniien nari m

kæru ti næfwakiien. Iakuai narimnari me pam sə iakapeki irəha pam ten sə ro kuation irə səim.’

¹³ Mətə iərmama nəha kamərəku pen takis min, ramərer isipwīn kwopti. Ko ripkəkwtə mhə ia nīmagouagou, mətə rerīn rəpou. In ramərpwərpwi a kwənpwenhīn tukwe, mamini mə, ‘Kumwesən, tikapi iou. Iou iəmə ərəha.’ ”

¹⁴ Nənə Iesu rini mə, “Takani pehe tukumiaha i nəpīn irau kroueiwaiu rouevən fwe rukwənu, iərmama sə kamərəku pen takis min in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə Farisi ripkatukwatukw mhə, ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, mətə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in.”

Iesu rəkwein amasan ia nəkwərhakwərha

¹⁵ Nəpīn riti nərmama nepwīn kamhərəhi kwəti nəkwərhakwərha me mamhəuvehe ti Iesu mə in trīrapi irəha, məkwein amasan ia nīrəha. Nəpīn nərmama me səvənhi hətōni, hənise irəha.

¹⁶ Mətə Iesu rəkwein irəha həuvehe tukwe, mini mə, “Pwəh nīpwnəti nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh nīniseien irəha ti nəri nə mə nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmama səməme həmwhen ia nəkwərhakwərha me i.

¹⁷ Takani nīpərhiēnien tukumiaha i mə iərmama traməkeikei mo rəmwhen ia iəkunouihi, muvehi nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Mə ripko mhə trīpkuvnimwə mhə ia nītətə nəha.”

*Iərmama nautə səvənhi rasori rokeikei mə tru-
vehi nīmīruien rerīn*

¹⁸ Iəmә asori riti sәvәi nәkur Isrel rәres Iesu i mә, “Iahatән, ik iәмә amasan. Nәfe noien takamәkeikei mo mә takuvehi nimiruien rerin?”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mә, “Rәfo ikini mә iou iәмә amasan? Iәrmama amasan riti riwән. Kumwesән әpa in ramasan.

²⁰ Ik ikuvәukurән raka loa me sәvәi Kumwesән. In rini mә, “Tikәpwәh nakresien pran, mәpwәh nousi әpuneien iәrmama, mәpwәh nakresien, mәpwәh neikuәien. Tikamәkeikei misiai sәim tata mine mama.’ ”

²¹ Miregi iәrmama nәha rini mә, “Loa me pam i iakamesi pen fwe ia nouihien sәiou muvehe meste pehe ipwet mine.”

²² Nәpin Iesu riregi nәgkiariien i, rini pen tukwe in mә, “Nari kuatia rarә ikәpwәh ihi noien. Evән, mәmri pen nәmri nari ia sәim narimnari me. Nәpin kuvehi nәnimen, tikuvehi mane, muvei pen m nәrmama nautә sәvәнraha riwән. Nәnә sәim nautә trіpik fwe ia neiai. Nәpin ikino pam, ikuvehe mukurirә iou.”

²³ Mәtә nәpin iәrmama nәha riregi nәgkiariien nәha, rerin ruvehe mәpou pik, ti nәri nә mә nautә sәvәнhi rasori anan.

²⁴ Nәpin Iesu rәtoni mә rerin rәpou pik iamihni, rini mә, “Rәknekin ti nәrmama nautә sәvәнraha rasori mә tuhәuvnimwә ia nitәtә sә Kumwesән ramәrimәnu irә.

²⁵ Iәrmama nautә sәvәнhi rasori rәknekin tukwe in mә truvnimwә ia nitәtә sә Kumwesән ramәrimәnu irә. Rәknekin mәpi raka nәrimiru nәha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.” ²⁶ Nәpin Iesu rini irapw nәgkiariien nәha, nәrmama

səməme kamhəregi həni mə, “Mə rəknekin iaminihi, nisimə nəha ko həuvehi nimiruien?”

27 Mətə Iesu rini mə, “Nəfe nari rəknekin nərmama ko həpko mhə mətə riməru ti Kumwesən.”

28 Nənə Pita rini mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh narimnari me səkimaha mamhəkuriyə ik.”

29 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiēnien tukumiāha i mə nərmama me pam səməme həpwəh narimnari me səvənraha ti nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə tuhəuvehi tain. Trini minuə iərmama riti rəpwəh nimwə səvənhi, uə pran səvənhi, uə piəvni me, uə tata mine mama səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi,

30 ia nitətə ipwet mine in truvehi tain rasori mwi, nənə ia nitətə sə rauvehe in truvehi nimiruien rerin.”

Iesu rini irapw ti nərmama me səvənhi mə in traməkeikei memhə

31 Ia nəpən nəha Iesu riri raka əpa nərmama səvənhi twelef, mini pen ti nirəha i mə, “Həregi ro. Kitaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha nəgkiariēn me pam səməme kamhəgkiari ia nirak Iəməti Iərmama ia nəkukuə me səvəi profet kupwən me tuhəuvehe mhəukuə.

32 Tukuvei pen iou ia rəgi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə irəha tuharis əkenhin ia nirak, mho naurisien miou, mhərgəvəsi iou,

33 mhərisi iou, nənə mhousi əpune iou. Ia nəpən sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien səiou.”

³⁴ Mətə nərmama me səvənhi həreirei narimnari me i. Nəgkiariien i rərkwafə ti nirəha. Həpkuvehi amasan mhə nīpwran.

Iesu ro iərmama riti nənimen rīfwə rətui mətə nari

³⁵ Nəpīn Iesu rīnamevən ipaka ti taon nəha Jeriko, iərmama riti nənimen rīfwə raməkure ia nīkare suatuk, mamase mane.

³⁶ Nəpīn rīregi nərmama me həpik kamhəuvehe mamhəukurau ia suatuk, rəres mə, “Nəfe i?”

³⁷ Miregi həni pen tukwe in mə, “Iesu iəmə Nasaret i ruvehe makurau.”

³⁸ Ia nəpīn nəha iərmama nəha rīnaməkwein əpwəmwis mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

³⁹ Nənə nərmama səməme kamhərer kupwən hənise in, mamhəni mə, “Afafa a, məpwəh nəgkiariien!” Mətə in rarīpīn maməkwein əpwəmwis mwi mamini mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁰ Nənə Iesu rərer, mīni pen ti nərmama me mə irəha tuhəiri iərmama nəha mhəuvehe tukwe in. Nənə nəpīn iərmama nəha ruvehe ipaka, Iesu rəres pen in mīnuə,

⁴¹ “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi rīni mə, “Iərimənu. Iakokeikei mə takətui mətə nari.”

⁴² Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Itə. Tikətui mətə nari. Nahatətəien səim rīnomasan raka nənimem.”

⁴³ Nənə təkwtəkwi nənə rətui mīnamətə nari, nənə mukurirə ia Iesu, muvehi utə nəghi

Kumwesən. Nərmama me pam hətoni həgnəgini Kumwesən.

19

Iesu mine Sakias

¹ Iesu rier pen ia taon nəha Jeriko, mamevən mə trəpi simwın.

² Ia taon nəha iərmama riti nəghın nə Sakias. In iəmə asori riti ia nirəha nərmama kamərəku pen takis mınraha. Nautə səvənhi rasori.

³ In ramarkut mə trətə Iesu mə in nəfe iərmama. Mətə nərmama həpik kamhərer tukuahag in. Ko ripkətoni mhə ti nəri nə mə in rukwakwa.

⁴ Ro pen raiu mukupwən ia nirəha, məputə ia nei riti kani mə sikamo mə trətə Iesu ia kwopun nəha trukurau ikin.

⁵ Nəpın Iesu ruvehe muvehi tegin kwopun nəha, rəkwətə, mını pen tukwe in mə, “Sakias. Eiwaiu akwauakw. Takaməkeikei muvniwə ia nimwə səim ipwet.”

⁶ Nənə Sakias reiwaiu akwauakw a miri Iesu rouevən fwe ia nimwə səvənhi. Rerın ramagien.

⁷ Mətə nəpın nərmama hətoni, kamhəni ərəha Iesu mhəni mə, “In revən mamapwis ia nəkwai nimwə səvəi iəmə rərəha riti.”

⁸ Fwe ia nəkwai nimwə Sakias riskəmter, mını pen ti İərimənu səkitaha mə, “İərimənu. Regi ro! Takuai nautə səiou ia nənimen kəru, muvei pen riti m nərmama nautə səvənraha riwən. Trini mınıuə iakinakres m iərmama riti, takərpwın pen min m kefə.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ipwet nimiruien vi ruvæuvehe ti nærmama ia nækwai nimwæ i ti næri næ mæ iæmæ i in mwi kwænækwus riti sævæi Epraham.

¹⁰ In næ iou, Iæmæti Iærmama, iakimæuvehe tukwe mæ takætui nærmama sæmæme hænæruvei, nænæ muvei pen nimiruien vi minraha.”

Iesu rusipekin ia silin me kino ia kol

¹¹ Næpin nærmama kamhætærig ia nægkiariien me næha, Iesu raræ mini mwi nusipekinien riti ti niræha i ti næri næ mæ in ruvæuvehe ipaka ti Jerusalem rerinraha ramrhi mæ rosi in truvehe mo kig iræ minamærimænu ia nitætæ sævæi Kumwesæn tækwækwuni.

¹² Ro iamæhi iræ Iesu rini mæ, “Iæmæ asori riti revæn ia tænæ riti isipwæn mæ kig riti fwe ikæn truvei pen nasoriien min. Nænæ in trirærig mærimænu ia nækur imwæni.

¹³ Kuriræ iæmæ asori næha rier, rækwein nærmama sæmæme kamho tukwini nari min iræha pam ten, muvei pen silin kino ia kol kuatia kuatia minraha, nænæ mini pen ti niræha i mæ, ‘Kimiaha tihæuvehi mane me i mhowok iræ meste takrærig pehe mwi.’

¹⁴ Mætæ nækur imwæni me hæmwæki iæmæ asori næha, mhærhi pen nærmama nepwæn hækuriræ in, mhæuvæn mhæni pen ti kig sæ truvei pen nasoriien min mæ, ‘Kimaha ia hæpwæh nokeikeiien mæ iæmæ i trærimænu ia kimaha.’

¹⁵ Mætæ kig næha ræpwæh ninipehiien iræha, muvei pen nasoriien m iæmæ asori næha. Nænæ næpin iæmæ asori næha rirærig pehe imwæni, rini nækwan

mīnuə tukəkwein nərmama me nəha kamho tukwini nari min səməme in rīməuvei pen mane me mīnraha mə tuhəuvehe tukwe. In rokeikei mə trukurən mane me in rīməuvei pen mīnraha hənəwok irə mhəuvehi nəfe mane mwi rasori mwi.

¹⁶ Sə rukupwən muvehe mərer ia nənimen mīni mə, 'Iəmə Asori. Silin i ikīməuvehi pehe miou kīno ia kol rukwəhi mwi silin me kīno ia kol irəha pam ten.'

¹⁷ Miregi iəmə asori rīni pen tukwe in mə, 'Səim wok ramasan. Ik iərmama sə ikamo tukwini amasan nari miou. Ikinətui amasan tī nəri ouihi. Ro pen takuvei pehe nasorien mik ikərimənu ia taon me irəha pam ten.'

¹⁸ Nənə sə resi pen ruvehe, mīni mə, 'Iəmə asori. Silin i ikīməuvehi pehe miou kīno ia kol rukwəhi mwi silin me kīno ia kol irəha pam krirum.'

¹⁹ Miregi iəmə asori rīni pen tukwe in mə, 'Ik tikərimənu ia taon me irəha pam krirum.'

²⁰ Nənə riti mwi ruvehe, mīni mə, 'Iəmə Asori. Silin i in i ikīməuvehi pehe miou kīno ia kol. Iakehekir ik, mərkwafə i ia kwəti tīnari,

²¹ tī nəri nə mə ik iərmama riti noien səim riskaj. Ikauvehi raka narimnari me sə iərməpə rīnəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhiēn sə ipkəpwei mhə.'

²² Mətə iəmə asori rīni pen tukwe in mə, 'Ik iəmə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou. Nəgkiariēn atukw səim ro pui ik. Ik ikuvəukurən raka mə iou iərmama riti noien səiou riskaj. Iakauvehi raka narimnari me sə iərməpə rīnəmri,

nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhiēn sə iapkəpwei mhə.

²³ Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien səiou mane fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mīpkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkwaku pag rukwəhi.'

²⁴ Nənə iəmə asori rini pen ti səməme kamhərer ia kwopun nəha mə, 'Həuvehi raka silin nəha kīno ia kol ia rəgin mhəuvei pen m iərmama sə rauvehi silin me kīno ia kol irəha pam ten.'

²⁵ Miregi irəha hāni pen tukwe in mə, 'Iəmə Asori! Mətə in ruvəuvehi raka ten.'

²⁶ Miregi iəmə asori rini mə, 'Iakani pehe tuku-miaha i iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvei raka pam tukwe.

²⁷ Mətə nərmama me nəha səməme həmwəki iou, mhəpwəh nokeikeiēn mə takərimənu ia nirəha, həuvehi irəha mhəuvehe ia nənimek, nənə mhousi əpune irəha.' "

Iesu revən ia Jerusalem

²⁸ Iesu rini pam nəgkariēn me nəha, mərari, mautə mamevən fwe ia Jerusalem. In rakupwən nərmama me kamhəkuriə.

²⁹ Nəpin rier pen ia təkūər nəha nəghin nə Təkūər Olif ipaka ti rukwənu mi nəha Petfas mine Petani, rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

³⁰ mini mə, "Kimirau tirouevən ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpin tirouapirapw fwe ikin, tirouətə kwəti togki riti kīnəkwi tərini, iərmama

ripkəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe ia kwopun i.

³¹ Trini minuə iərmama riti rəres kimirau mə, ‘Rəfo iroufi raka nari irə?’ tirouni pen tukwe in mə, ‘Iərimənu səkitaha raməres i.’ ”

³² Ro iamihni irə, iərmama mi nəha Iesu rərhi pen irau, krouevən rouətoni narimnari me pam rosi in rīməni pen ti nirau i.

³³ Nəpən kroufi raka nari ia kwəti togki nəha, iərmama səvənhi nəha kwəti togki rini pen ti nirau i mə, “Rəfo iroufi raka nari irə?”

³⁴ Miregi krouni mə, “Iərimənu səkitaha raməres i.”

³⁵ Nənə krouəsigi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen kot mi səvənrau ia təkuren, nənə rouasitu ia Iesu rəputə məkure irə.

³⁶ Nəpən in rəkure ia kwəti togki nəha mamevən, nərmama həpənə pen kot me səvənraha ia suatuk.

³⁷ Nəpən Iesu rameiwaiu ia Təkuər Olif, minamevən ipaka ti Jesrusalem, nərmama me pam səvənhi həpik anan, hənamagien, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəgnəgini Kumwesən ti nimtətien asori me hənətoni,

³⁸ mamhəni mə,
“Səgnəgini kig i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

Nəməriniuen fwe ia neiai.

Kauvehi utə nəghi Kumwesən fwe irənhə anan!”

³⁹ Ia nəpən nəha Farisi me nepwin ia reri nərmama həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nise əknekən səim me nərmama mə tuhafafa.”

40 Miregi Iesu rini mæ, “Iakani pehe tukumi-aha i. Trini minuæ iræha hafafa, kæruterei me i tuhækwein æpwæmwis.”

Iesu ramapi ti Jerusalem

41 Næpin Iesu ruvehe ipaka ti taon næha Jerusalem mætoni, ramapi ti nærmama me ikin,

42 mini mæ, “Rosi ko ramo kimiaha hiæukuræn ipwet i narimnari me sæ træmri næmærinuien, mætæ tækwætækwuni mine kambahækwafæ ko kimiaha hiæpkætoni mhæ.

43 Mætæ næpin næha rauvehe nærmama sæmæme hamæmwæki kimiaha tuhæuvehe mheikurkurau ia kimiaha. Naruagæn me sævænraha tuheri tiprænæ mhærkurau ia taon sækimiaha mhækure tukuahag ia kimiaha.

44 Iræha tuhousi testesi nimwæ me sækimiaha, mharæ mhousi æpune pam mwi kimiaha ia kwopun i. Ko iræha hæpkæpwæh mhæ kæpwier riti ramækure æknekîn ia riti, ti næri næ mæ Kumwesæn ruvæuvehe raka mæ truvehimiru kimiaha, mætæ kimiaha hiæpkætæ sas mhæ ia næpin næha.”

Iesu revæn ia nimwæ sævæi Kumwesæn

45 Nænæ Iesu revæn ia nimwæ sævæi Kumwesæn, minamækoui irapw nærmama sæmæme kambahæmri pen næmri nari ia narimnari me mæ tukuvehi nænimen,

46 mini pen ti niræha i mæ, “Kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan minuæ ‘Nimwæ sæiou tro nimwæfwaki iræ.’ Mætæ kimiaha hiæno ruvæuvehe kwopun rakres me kambahækwafæ ikin.”

⁴⁷ Ia nəpɪn me Iesu ramevən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama me. Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me nepwɪn mwi səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhousi əpune in.

⁴⁸ Mətə riskai ti nirəha. Ko həpkətoni mhə suatuk riti ti noien ti nəri nə mə nərmama me pam hokeikei pik mə tuhətərig ia nəgkiariien me səvənhi.

20

Nəmə asori me həres Iesu mə sin rɪməuvei pen nasoriien min

¹ Nəpɪn riti, Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, maməvisau nəgkiariien amasan minraha, nənə pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe,

² mhəni pen tukwe in mə, “Ni pehe tukumaha i. Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsəni ik mə tiko narimnari me i?”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi takəres kimiaha nəresien riti. Həni pehe tukw iou i.

⁴ Fwe kupwən sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Kumwesən uə iərmama riti?”

⁵ Nənə irəha həgkiari pəri, mamhəni mə, “Tsəfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon Iesu trini pehe tukutaha i mə ‘Ro iamɪnhi irə rəfo kimiaha hiəpwəh ninien nɪpərhiēnien ia nəgkiariien səvəi Jon?”

6 Mætə tuko səni mə iərmama riti rərhi pehe Jon, nərmama me pam i tuhəkwi əpune kitaha ia kəruətərei me, tɪ nəri nə mə irəha kamhəni nɪpərhiənien ia Jon mə in profet riti.”

7 Ro pen irəha həni pen tɪ Iesu i mə, “Kimaha iahəreirei mə sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama.”

8 Miregi Iesu rini pen tɪ nɪrəha i mə, “Iou mwi ko iakəpwəh niniien tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.”

Iesu rusipekin ia iəmə asori riti mɪne nimei krep səvənhi

9 Iesu rinaməgkiari m nərmama mɪni irəpw nusipekinien riti tɪ nɪrəha i, mɪni mə, “Iəmə asori riti rəpwei nəkwus nəha krep ia nəmhiən səvənhi, məpwei pam, nənə məseni nərmama nepwɪn həuvehe mhətui tɪ nimei krep səvənhi. Irəha tuhəmhə ikin, mhəsi kwənkwai krep, mhəuai, mhəuvei pen nɪpərɪn m iəmə asori. Iəmə asori rəmri nimei krep səvənhi ia rəginraha, mier mevən ia tənə əpə iti marə kini tui fwe ikin.

10 Nəpɪn kwənkwai krep rɪmruə, iəmə asori rərhi pen iərmama riti sə ramə tukwini nari mɪn revən mətə nəmə hamətui tɪ nimei krep səvənhi mə tuhəuvei pen nukwai krep me nepwɪn mɪn. Mətə nəmə kamhətui tɪ krep həuəsi iəmə nəha, mhərhi pen i ramevən, mhəpwəh nuvei penien nari riti mɪn.

11 Nənə iəmə asori rərhi pen mwi iərmama riti mwi sə ramə tukwini nari mɪn revən. Mətə ho rəmwhən a mwi irə, mhəuəsi in, mho naurisien

min, mhərhi pen in rirərīg, mhəpwəh nuvei penien nari riti min.

¹² Nənə iəmə asori rərari mərhi pen sə ro kahar irə revən. Sə nəha mwi həuəsi in nipwran me rəpəruəpəruə, mhərarki irapw i.

¹³ Ia nəp̄in nəha iəmə asori səvəi nime i krep rini mə, “Takəfo i? Ramasan mə pwəh iakərhi pen nərik keikei. Irəha tuhətoni, mhəsiai in.”

¹⁴ Mətə nəp̄in nəmə me nəha hətoni tini iəmə asori rauvehe, həni pen ti nirəha me i mə, ‘Kwa tini iəmə asori nəha. Nəp̄in tata səvənhi tremhə, nəmhien i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nəmhien səvənhi truvehe mo sək̄itaha i.’

¹⁵ Nənə irəha həkwtəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirua.

Ro iam̄inhi irə iəmə asori səvəi nime i krep trəfo ia nəmə me nəha?

¹⁶ In truvehe, mousi əpune irəha, nənə məseni pen nime i krep səvənhi ia rəgi nərməpə.”

Nəp̄in nərmama me həregi nəgkiariien nəha, həni mə, “Rekəm. Ko r̄ipko mhə iam̄inhi.”

¹⁷ Mətə Iesu rəti pen mətə irəha mini mə, “Mə tr̄ipko mhə iam̄inhi nəfe nipwrai nəgkiariien i k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan?

‘Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənua rərəha, mhəpwəh,

təkwtək̄wuni nəha ruvəuvehe m̄ino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me,

məkwtəmhiri əknek̄in pam nimwə.

¹⁸ Iərmama sə trimwei pen ia kəruətərei nəha, n̄ikək̄rin me trərk̄wəp̄irərk̄wəp̄ir.

Trini minuə kəruətereī nəha rimwei pen ia iərmama riti,
iərmama nəha triṗwarisṗwaris.’ ”

Nəresien ia nīkaren səvəi nəmri takis

¹⁹ Nahatən me səvəi Loa mine pris asori me hənuə tuhəkwtəmhiri a Iesu ia nəṗin nəha ti nəri nə mə həregi mə in rini nusipekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhekir a nərmama.

²⁰ Ro pen irəha kamhətə amasan in, mhərhi pen nərmama nepwīn sə kamhətə afafa nari həuvən mə tuheikuə ia Iesu mhəres pen nəresien me nepwīn min. Nəmə asori me hokeikei mə Iesu trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nəkwtəmhirien in tukwe, nənə mhəuvei pen in ia rəgi iəmə Rom sə rauvehi nasoriien mamərimənu ia kwopun nəha.

²¹ Nəmə me nəha sə kamhətə afafa nari həuvən mhəres pen Iesu i mə, “Iahatən. Kimaha iahəukurən mə nəgkiariien me səim sə ikamahatən nərmama me irə ratukwatukw. Ipkopəiti mhə ia nərmama me nepwīn, mətə ikamahatən pərhien suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen.

²² Ro iamīnhi irə tiko mīni pehe ro tukumaha i nətərigien səim. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tsərəku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?”

²³ Mətə Iesu ruvəukurən raka mə irəha kamheikuə a, mamhəres nəresien nəha mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Ro pen in rini pen ti nirəha i minuə,

²⁴ “Həuvei pehe silin riti pwəh iakətə ro. Nənīmwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?”

Miregi irəha həni mə, “Nənimwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa.”

²⁵ Miregi İesu rini pen ti nirəha i mə, “İanhi irə, narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən.”

²⁶ Nənə irəha ko həpkəkwtəmhiri mhə İesu ia nəmri nərmama ti nəri nə mə rıpkəfwəkour mhə ia nəgkiariien səvənhi. Mətə hərkərinari ia nəgkiariien səvənhi, nənə mhəuvehe mhəpnəpen.

Nəresien ia nikaren səvəi nərmama səməme həuvamhə

²⁷ Satusi me nepwın həuvehe ti İesu. (Satusi me irəha kəmhəni mə iərmama sə ruvamhə ko rıpkətui mhə mwi.)

²⁸ Irəha həuvehe mhəres in nəresien riti, mhəni mə, “İahatən. Moses rımərai pen ia Loa səkitaha mə trini minuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tininrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouəəhi nəkwərəkəwərha me, rouəsihagin piəvi iamə nəha.

²⁹ Mətə nərmən sefen, irəha piəvnraha me. Sə rə-sori riri pran riti, rouəpwəh nəəhiien iəkunouihi riti, remhə, məpwəh səvənhi pran.

³⁰ Piəvni sə resi pen in mwi ro mwi iamınhi irə.

³¹ Nənə piəvni sə ro kahar, mamevən meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam.

³² Nənə prən nəha rəpwəh nəəhiien iəkunouihi riti, memhə mwi.

³³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpın nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien,

præn naha sǽvǽi sin ia nǽrman me naha sefen, ti nǽri nǽ mǽ irǽha pam hǽmǽiri in?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirǽha i mǽ, “Ia nitǽtǽ ipwet mine nǽrman kabhǽiri nǽpran, nǽpran kabhǽesi pen nǽrman.

³⁵ Mǽtǽ ia nitǽtǽ vi sǽ truvehe, nǽrman mine nǽpran me tuhǽpwǽh noien iamǽnha irǽ. Nǽrman mine nǽpran sǽmǽme Kumwesǽn trǽtǽ irǽha mǽ hatukwatukw tuhǽtui mwi ia nemhǽien, nǽnǽ mharǽ ia nitǽtǽ vi naha.

³⁶ Irǽha tuhǽpwǽh nemhǽien mwi ti nǽri nǽ mǽ irǽha hǽmwhen ia nagelo me. Irǽha nǽpwnǽti Kumwesǽn me ti nǽri nǽ mǽ in ro irǽha hǽtui mwi ia nemhǽien.

³⁷ Mǽtǽ Moses in mwi rinahatǽn mǽ nǽrmama sǽmǽme hǽuvamhǽ tuhǽtui mwi. Ia kwopi nǽgkiariien sǽ ramǽgkiari ia nei naha napw rauǽk irǽ mǽtǽ ripkahi ǽmwesi mhǽ, Moses rinǽkwein Iǽrimǽnu mini mǽ in Kumwesǽn sǽvǽi Epraham mine Kumwesǽn sǽvǽi Aesak mine Kumwesǽn sǽvǽi Jekop.

³⁸ Nǽgkiariien naha ramahatǽn pen mǽ Kumwesǽn ripko mhǽ in Kumwesǽn sǽvǽi nǽrmama me sǽmǽme hǽuvamhǽ, mǽtǽ in Kumwesǽn sǽvǽi nǽrmama me sǽmǽme kabhǽmǽiru. Ro iamǽnhi irǽ ti nǽri nǽ mǽ ia nǽnimen nǽrmama me pam kabhǽmǽiru.”

³⁹ Ia nǽpǽn naha nahatǽn me nepwǽn sǽvǽi Loa hǽni mǽ, “Iahatǽn. Nǽgkiariien sǽim ratukwatukw.”

⁴⁰ Irǽha hǽni iamǽnhi irǽ ti nǽri nǽ mǽ Satusi me hǽnauris, ko hǽpwǽh nǽresien nari riti mwi min.

Kristo in tǽni sin?

41 Mætə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kamini mə Kristo in tini Kig Tevit?”

42 Kig Tevit atukwatukw riməni ia Nəkukuə Ol Sam mə,

‘Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,
Əkure ia nıkarek mwatuk,

43 meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
tikərpwi utə tıpəge nisum mi ia nirəha.’

44 Ia nəgkiariien nəha Kig Tevit rinəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi. Mə ro iamini irə rəfo kamini mə in tini Kig Tevit?”

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa

45 Nəpin nərmama me pam kamhətərig irə, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi minuə,

46 “Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwis me, mamhan. Ia kwopun kamomaket me ikin hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisaiien. Ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

47 Irəha kamheikuə ia nipran me səməme nərman me səvənraha həuvamhə, mamhakres narimnari me səvənraha, nənə mamho mwi nəfwakiien əpwəmwis me mə nərmama tuhətoni həsiai irəha tukwe. Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

21

Pran riti ruvei pen sǝvǝnhi mane sampam m Kumwesǝn

¹ Iesu rǝti pen mǝtoni nǝrmama nautǝ sǝvǝnraha rasori kamherukw pen mane me sǝvǝnraha ia kwopun kamerukw pen mane m Kumwesǝn ikin.

² Ia nǝpǝn nǝha pran riti ruvehe. Prǝn nǝha iǝrman sǝvǝnhi remhǝ mǝpwǝh in. Nautǝ sǝvǝnhi riwǝn. Ruvehe merukw pen silin ouihi mi kǝru.

Iesu rǝtoni,

³ mǝni mǝ, “Iakani nǝpǝrhienien tukumiaha i prǝn i nautǝ sǝvǝnhi riwǝn iǝrman sǝvǝnhi remhǝ mǝpwǝh in rerukw pen mane rasori mǝpi raka nǝrmama me pam nǝha.

⁴ Iakani iamǝnhi irǝ tǝ nǝri nǝ mǝ nǝrmama me nǝha nautǝ sǝvǝnraha rasori. Hǝuvehi raka nǝpǝrǝn a mhǝuvei pen m Kumwesǝn. Mǝtǝ prǝn i nautǝ sǝvǝnhi riwǝn ruvei pen mane me pam sǝvǝnhi sǝ truvehi nǝveginien irǝ.”

Iesu rǝgkiari ia nimwǝ sǝvǝi Kumwesǝn

⁵ Nǝrmama nepwǝn sǝvǝi Iesu kamhǝgkiari ia nimwǝ sǝvǝi Kumwesǝn, mamhǝni mǝ ramasan pik tǝ nǝri nǝ mǝ kino ia kǝruǝterei amasan me mine narimnari amasan me kimǝuvei pen m Kumwesǝn. Nǝnǝ Iesu rǝni mǝ,

⁶ “Narimnari me i kimiaha hiamǝtoni, tukamevǝn tukousi testesi pam, kǝruǝterei riti ko rǝpwǝh nǝrer ǝknekǝnien ia riti.”

⁷ Mǝregi irǝha hǝres pen in mǝ, “Iahatǝn. Narimnari me i tuhǝuvehe tinesǝn? Nǝfe nimtǝtien truvehe mahatǝn pen mǝ nǝpǝn sǝvǝi narimnari me i ruvǝuvehe ipaka?”

8 Miregi Iesu rini mæ, “Kimiaha tihaməsiari kamo iarmama riti reikuə ia kimiaha. Nærmama hæpik tuhəuvehe ia næghik, mhəni mæ irəha Kristo, mhəni mwi mæ næpın səvəi narimnari me i ruvəuvehe ipaka. Mətə kimiaha tihəpwəh nukurirəien ia nirəha.

9 Kimiaha tihəregi nærmama tuhəvisau ia naruagəniēn me səməme nærmama kamho ia nirəha me, mamho mwi ia nærmama səməme kamhərimənu. Nəpın tihəregi, tihəpwəh nehekiriēn, ti nəri nə mæ nəri nəha traməkeikei mukupwəh muvehe, mətə rıpkə mhə ihi nəpın sampam.”

10 Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mæ, “Nærmama ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən irəha nærmama ia kwənəkwus əpə. Nærmama səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən irəha nærmama səvəi kig əpə.

11 Nımwnımwiēn asori me tuhəkiu. Ia kwopun me nepwın nukumhə trahi nærmama. Nemhəien skai me tuhəuvehe mhouraha nærmama. Nənə narimnari me nærmama tuhətoni həkəkır i mine nımtətiēn asori me tuhəuku pen ia nımagouagou.

12 Mətə nəpın narimnari me nəha hæpkuvehe mhə ihi, nærmama tuhəkwtəmhiri kimiaha ia rəginraha, mhometə kimiaha. Irəha tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me ia nəkwai nımwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Ti nəri nə mæ kimiaha nærmama me səiou, nəmə asori me nəha tuhəuvehi puvnımwə kimiaha ia kalapus, nənə mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri kig me mine nəmri nærmama səməme kamhərimənu.

13 In i nəpın səkimiaha tihəni irapw nəgkiariēn amasan səiou irə.

14 Ro iam̄inhi irə mine kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ia nəfe nəgkiariien səkimiaha tihəni pen ti nirəha i.

15 Iou takuvei pehe nəgkiariien mine nukurənien m̄ kimiaha. Nərmama me nəha səməme kamhəmwəki kimiaha tuhəregi nəgkiariien me səkimiaha, irəha riti ko r̄ipkousi raka mhə, uə tr̄ini neikuəien irə.

16 Tata me mine mama me səkimiaha me, mine piəvmiaha me, mine nərmama ia kwənəkwus me səkimiaha me, mine kimiaha me nepw̄in tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki kimiaha. Nənə irəha tuhousi əpune kimiaha nepw̄in.

17 Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou.

18 Mətə nimwai nukwənemiaha nə ia kəmkapwəmiaha kuatia ia nirəha tr̄ipkiwən mhə.

19 Kimiaha tihaməkeikei mhərer əknek̄in ia nahatətəien səkimiaha. Ia noien i tihəuvehi nim̄iruien.”

Naruagən me səvəi nəkur Rom tuhəuvehe mhouraha Jerusalem

20 “Mətə nəp̄in kimiaha tihətoni naruagən me həp̄ik həuvehe mheikurkurau ia Jerusalem, tihaməkeikei mhəukurən mə tr̄ipko mhə tui nənə irəha tuhouraha pam kwopun i.

21 Ia nəp̄in nəha, nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp̄ mhəuvən ia təkuer me. Səməme kamharə ia nəkwai taon i tuhaməkeikei

21:14: Luk 12:11-12 **21:15:** Wok Me 6:10 **21:16:** Mat 10:21-22

21:18: 1Saml 14:45, Luk 12:7 **21:19:** Hip 10:36

mhæier. Nənə səməme kamharə iruə tuhəpwəh nuvniwə peheien mwi irə.

²² Nəp̄in nəha in nəp̄in sə Kumwesən trərpw̄in noien ərəha me irə, mo nəgkiariien me pam səməme k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan həuwehe mhəukuə.

²³ Trərəha anan ti n̄ipran me səməme tuhəp̄əmp̄əm mine səməme tuhaməuvei pen kənunu m nəkwerhəkwerha əmtəmetə me ia nəp̄in nəha, ti nəri nə mə n̄əmisəien asori trestē t̄iprənə i. Niemaha s̄əv̄ai Kumwesən tr̄əiui n̄ərmama me ia kwopun i.

²⁴ Tukəpi əpune nepw̄in ia nau, nənə kəkwtəmhiri nepw̄in kuvehi irəha həuvən mho s̄lef me ia n̄irəha ia tənəmtənə me. Nənə n̄ərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel tuhavən testesi Jerusalem, mhərimənu ia nəkur me ik̄in meste nəp̄in s̄əv̄ai n̄ərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel tro sampam.”

Iəməti Iərmama truvehe mwi

²⁵ “Nənə n̄im̄tətien me tuhəuku pen ia meri, mək̄wə, mine kəməhau me. Ia təkure t̄iprənə i n̄ərmama ia tənəmtənə me tuhəhek̄ir, mhəreirei ti nəri nə mə t̄əsi ramək̄wəpahar p̄ik, mamō peiau peiau asori me.

²⁶ N̄ərmama tuhətoni n̄əfe truvehe meste t̄iprənə i, nənə həhek̄ir p̄ik, mhemhə rasi tukwe. Narimnari me ia n̄im̄agouagou h̄əskai p̄ik, Kumwesən tr̄ikiukiū ia n̄irəha.

21:22: Dut 32:35, Jer 5:29, 46:10, Hos 9:7 **21:23:** 1Kor 7:26
21:24: Esra 9:7, Sam 79:1, Aes 63:18, Rom 11:25, Rev 11:2 **21:25:**
 Sam 46:2-3, Sam 65:7-8

27 Ia nəpɪn nəha irəha tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia reri nəpuə riti, iakauvehe ia nɪskaiien mɪne nukuraanien asori.

28 Nəpɪn kɪmiaha tihətoni narimnari me nəha hənəməier pehe, tihərer atukwatukw, mhəkʷətə, tɪ nəri nə mə nəpɪn səkɪmiaha sə takeivinari nari ia kɪmiaha ruvəuvehe ipaka.”

Iesu rusipekɪn ia nei niemɪs

29 Nənə Iesu rini nusipekɪnien riti tɪ nɪrəha i mə, “Hətə ro nei niemɪs mɪne nei me pam.

30 Nəpɪn hənəməpɪrɪpɪr kɪmiaha hiətoni mhəukurən mə nəpɪn səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

31 Rəmwhen a mwɪ, nəpɪn kɪmiaha tihətoni narimnari me i hənəməier pehe, tihəukurən mə nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka.

32 Iakani nɪpərhiienien tukumiaha i mə nərmama səməme kəmhəmɪru təkwtəkʷuni mɪne tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

33 Neiai mɪne tɪprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.”

Nərmama tuhaməkeikei mhətui amasan mhəpwəh napriien

34 Nənə Iesu rini mə, “Mətə kɪmiaha tihaməkeikei mhəsiari, mhəpwəh nourahaiien nəpɪn səkɪmiaha ia noien lafet me, uə ia nənimwiiien nənimwiiien skai mhakonə irə, uə ia nətərig pɪkien ia narəien

səkimiāha ia tīprənə i. Rərəha nəpīn nəha səiou tru-
vehe məsगतukw ia kīmiāha rəmwhen kwənkru
ruəsi kīmiāha.

³⁵ Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə nəpīn nəha
treste nərmama pam ia təkure tīprənə i.

³⁶ Mətə ia nəpīn me kīmiāha tihaməkeikei
mhətui amasan, mhəpwəh napriien. Tihəfwaki
mə nəpīn narimnari me nəha truvehe irə nīskaiien
səkimiāha trəmwhen tī narakaiien irə, nənə
mhərer ia nənimek, Iou Iəməti Iərmama.”

³⁷ Ia nəpīn me pam Iesu ramahatən nərmama ia
nimwə səvəi Kumwesən, mətə ia nəpīn rier ia taon,
mevən mapri ia Təkuər Olif.

³⁸ Nənə ia nəpnəpīn anan nərmama me həuvehe
mwi tukwe fwe ia nimwə səvəi Kumwesən mə
tuhətərig in.

22

Nəmə asori me hərai sun mə tuhəkwətəmhiri Iesu

¹ Nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamhani
bred sə yis riwən irə ruvəuvehe ipaka. Nəveginien
asori nəha nəghin nə Pasova.

² Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa
kamhətui suatuk riti mə tuhəuvən afafa mhousi
əpune Iesu tī nəri nə mə kamhhekīr nərmama.

³ Ia nəpīn nəha Setan ruvnimwə ia reri Jutas,
iəmə nəha kani mwi in mə Iskariot, in riti ia
nərmama me twelef səvəi Iesu.

⁴ Nənə Jutas rəpwəh irəha mevən tī pris asori
me mine nəmə asori me səvəi naruagən me sə
kamhətui tī nimwə səvəi Kumwesən, məkīari

21:36: Mak 13:33, Rev 6:17

21:37: Luk 19:47

22:2: Luk 20:19

22:3: Jon 13:2,27

mīnraha mīni mə rukurən nətuiien suatuk riti ti nuvei penien Iesu ia rəgīnraha.

⁵ Nəpīn irəha həregi, rerīnraha ragien. Həni sīmwin mə tuhəuvei pen mane min.

⁶ Ro pen Jutas rəseni, nənə mīnamətui nəpīn riti nərmama həiwən irə mə truvei pen Iesu ia rəgīnraha.

Iesu raməpnəpenə mə trəni nəvegīnien səvəi Pasova

⁷ Nəvegīnien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe. Ia nəpīn nəha kamhousi əpune kwəti sipsip me səvəi Pasova.

⁸ Ro pen Iesu rərhi pen Pita mīne Jon, mīni mə, “Rouevən, rouəpnəpenə ia nəvegīnien səvəi Pasova sənətaha, pwəh sani.”

⁹ Miregi krouni pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə kīmrəu trouəpnəpenə irə pəku?”

¹⁰ Miregi in rīni pen ti nīrau i mə, “Rouregi ro. Nəpīn kīmirəu tirouier pen fwe ia taon, iərman riti trəpi raka kīmirəu ia suatuk, mauvehi tīkinari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in rouuvnimwə ia nimwə nəha in truvnimwə irə,

¹¹ nənə rouni pen ti iəmə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkītaha rani pehe tukw ik i mə nimwə əfo nəha tahani pəri nəvegīnien səvəi Pasova kīmaha səiou me nərmama me ikin?’

¹² Nənə in triri kīmirəu mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kīmirəu tirouəpnəpenə tukutaha.”

13 Nənə irau krouevən rouətə narimnari me pam rosi Iesu rīməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova.

Iesu raməni nari irəha nərmama me səvənhi

14 Nəpīn səvəi nəniien nari ruvəuvehe. Iesu rəkure ia kwopun kaməni nari ikīn irəha aposol me səvənhi.

15 Ia nəpīn nəha in rīni pen ti nirəha i mə, “Iakinokeikei pik mə kurirə ko nəmisəien miou, takukupwən məni nəveginien i səvəi Pasova kitaha m kīmiaha.

16 Iakani pehe tukumiaha i iou tapkəni mhə mwi nəveginien səvəi Pasova meste nīpwrai nəveginien i truvehe mukuə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

17 Nənə Iesu ruvehi kap waen, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə mīni mə, “Kīmiaha pam tuhəuvehi nəri, mhənīmwi.

18 Iakani pehe tukumiaha i ipwet mīne mamevən tapkənīmwi mhə mwi waen meste nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.”

19 Kurirə irə in ruvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen mīnraha, mīni mə, “In i nīpwraak sə takuvei pen tukumiaha. Kīmiaha tihaməkeikei mamho iamīnhi irə mə rerīmiaha ramrhi iou.”

20 Rəmwhen a mwi nəpīn irəha hənani raka nari, Iesu ruvehi kap waen, mīni mə, “Kap i in i nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Nitək sə traiu tukumiaha trərihi tərini əknekīn nəgkiariien nəha.

21 Mætə həregi ro. Iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou raməkure kimrau min.

22 Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərfi mə tuko ia nirak, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

23 Nəpən Iesu rini nəgkiariien nəha, irəha hənaməres irəha me i mə sin nəha ia nirəha tro iaminha irə mine.

Nərmama me səvəi Iesu həres irəha me mə sin ia nirəha in rasori

24 Ia nəpən nəha nərmama me səvəi Iesu hənaməvisə mənraha me, mamhəres irəha me i mə sin ia nirəha in rasori.

25 Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kig me səvəi nərmama me rəpko mhə irəha nəkur Isrel kamhərīmənu ia nirəha. Səməme hasori ia nirəha kani irəha mə Nərmama səvəi Nasituien.

26 Mətə kimiaha tihəpwəh noien iaminha irə ia kimiaha me, rekəm. Iərmama nəha ia kimiaha in rasori traməkeikei muvehe məmwhen iərmama nəha ia kimiaha nuk səvənhi rouihi. Nənə iərmama nəha ia kimiaha in ramiri pen kimiaha ia suatuk sə tihesi, traməkeikei muvehe məmwhen iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

27 Sin nəha in rasori, iəmə asori sə raməkure maməni nari uə səvənhi iotukwininari sə rasui raka nəveginien sənəni? Kimiaha hiəukurən mə iəmə asori sə raməkure maməni nari in rasori. Mətə ia rerimiaha iou iakamo rəmwhen iotukwininari sə rasui raka nəveginien sənəmiaha.

28 Kimiaha i hiəpkaƿ raka mhə ia nirak nəpɪn iakinərə ia nəśəsauien me səiou.

29 Ro pen rəmwhen ia Tata səiou rıməuvei pehe nasoriien miou mə takərimənu, iou mwi takuvei pehe nasoriien m kimiaha mə tihərimənu.

30 Ia nitətə səiou sə takərimənu irə, kimiaha tihəkure ia tepol səiou, mhəvegin, mhənimwi, nənə mhəkure ia jea me, mhərimənu ia kwənəkʷus me twelef səvəi nəkur Isrel.”

Iesu rini mə Saemon Pita trini m kahar mə in rireirei Iesu

31 “Saemon, Saemon. Regi ro! Setan rinəres raka Kumwesən i mə trəsəni pen kimiaha ia rəgin. In rokeikei mə truai kimiaha rəmwhen iərmama ruai nuni wit mine tekɪn.

32 Mətə iakinəfwaki raka tukw ik mə nahatətəien səim trəpwəh nimweiiēn. Nənə nəpɪn tikrərig muvehe mwi tukw iou, tikaməkeikei mo nahatətəien səvəi piām me ruvehe miskai.”

33 Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Iakamərer mwatuk mə takuɪnimwə ia kalapus krau mik, uə takemhə krau mik.”

34 Miregi Iesu rini mə, “Pita. Iakani pehe tukw ik i ia nəpɪn a i rəiə trəpwəh nakakaiēn meste tikini m kahar mə ikreirei iou.”

Nəgkiariien ia Nəkukua Ikinan traməkeikei muvehe mukua

35 Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Fwe kupwən, nəpɪn iakinərhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəvisau, hio rəmwhen iakiməni, hiəpwəh nuvehiiēn tənəripw sə hiaməvai pen mane uə tinari

irə mine put me səkimiaha. Nənə rəfo? Nari riti riməiwən təni kimiaha?”

Miregi irəha həni mə, “Rekəm. Nari riti riwən.”

³⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə təkwtəkhwuni trini minuə iərmama riti səvənhi fwe tənəripw sə ravai pen mane uə tinari irə, pwəh ruvehi. Nənə trini minuə iərmama riti səvənhi nau səvəi naruagənien riwən, pwəh rəmri pen nəmri nari ia kot səvənhi, muvehi riti irə.

³⁷ Iakani pehe tukumiaha i nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə ia nirak. Rini minuə ‘Kəvsini pen in irəha nərmama səməme kamhərui loa.’ Nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia nirak, rinakuə nəha təkwtəkhwuni.”

³⁸ Miregi irəha həni mə, “Iərimənu. Ətə ro! Nau kəru i səvəi naruagənien.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəmwhen.”

Iesu raməfwaki ia Təkuər Olif

³⁹ Iesu rier ia taon, mevən ia Təkuər Olif rəmwhen ramo ia nəruarəv me pam. Nərmama me səvənhi kamhəkurirə in.

⁴⁰ Nəpın in rapirapw ia kwopun nəha, rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəfwaki mə tihəpwəh nımweiiien ia nərəhaien.”

⁴¹ Nənə in rəpwəh irəha mevən isipwın kwopti, minimwi nukurhun mi, məfwaki,

⁴² mini mə, “Tata. Trini minuə ratukwatukw ia nətərigien səim, tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənımwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

22:36: Luk 22:49

22:37: Aes 53:12, Luk 22:52

22:39: Luk

21:37, Jon 18:1

22:42: Mat 6:10

⁴³ Ia nəpɪn nəha agelo riti ruku pen ia neiai mier irapw ti Iesu mo in riskai mwi.

⁴⁴ Nənə ti nəri nə mə Iesu riregi rərəha anan, rəfwaki əmisə mwi. Niseseien səvənhi ruvehe məmwhen ia netə sə rəmərəməri pen ia tɪprənə.

⁴⁵ Nəpɪn in rəfwaki pam, mɪskəmter, mevən mwi ti nərmama me səvənhi, mətoni mə hənapri ti nəri nə mə rerinraha rəpou.

⁴⁶ In rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kimiaha hiamapri? Hətui, mhəfwaki mə tihəpwəh nɪmweien ia nərəhaien.”

Nərmama həkwətəmhiri Iesu

⁴⁷ Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, nərmama həpɪk həuvehe. Iəmə nəha, nəghin nə Jutas, riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ramiri irəha. In ruvehe ipaka ti Iesu mə trakei min,

⁴⁸ mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Jutas. Rəfo? Ikuə tiko pui iou, Iəməti Iərmama, ia nakeien?”

⁴⁹ Nəpɪn nərmama səməme kamhərer ipaka ti Iesu hətoni nəfe trukurirə mier pehe, həni mə, “Iərimənu. Kimaha tahəfo? Tahərai irəha ia nau me səkimaha me uə rekəm?”

⁵⁰ Nənə irəha riti rərai iərmama sə ramo tukwini nari m pris asori anan mərai raka nɪkare nɪfregɪn mwatuk.

⁵¹ Mətə Iesu rini mə, “Nəmwhen nə!” Nənə mɪrapi nɪfregɪn, momasan.

⁵² Iesu rəgkiari m pris asori me, mine naruagən me nəha kamhətui ti nɪmwə səvəi Kumwesən, mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel səməme həuvehe mə tuhəkwətəmhiri in. In rini mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nɪpərpəri nei me

mamhəuvehe mə tihəkwətəmhiri iou iamɪnhi irə?
Nətərigien səkimiaha rɪnuə iou rakres riti uə?

⁵³ Nərineiv m neis mɪne kitaha miou samarə ia
nəkwei nimwə səvəi Kumwesən. Rəfo hiəpwəh
nəkwətəmhiriien iou ia rəgimiahaha ia nəpɪn nəha?
Mətə in i nəpɪn səkimiaha, nəpɪn nɪskaiien səvəi
nəpitəvien trərimənu ia kimiaha.”

Pita rini mə in rɪreirei Iesu

⁵⁴ Ia nəpɪn nəha nərmama me nəha həkwtəmhiri
Iesu, mhəiri mhəuvən ia nimwə səvəi pris asori
anan. Pita rakurirə, mətə rəpwəh nevənien ipaka.

⁵⁵ Nəpɪn irəha həkwwumen pam napw riti ia
nɪkare nimwə nəha, mhəkure pəri, Pita raməkure
irəha mɪnraha.

⁵⁶ Nənə pran riti sə ramo tukwini nari rətoni in
raməkure ipaka ti napw. Ramətə amasan in, nənə
mɪni mə, “Iəmə i in mwi rɪnamavən pəri irau Iesu.”

⁵⁷ Mətə Pita rini mə, “Rəkəm, pran i. Iakreirei
iəmə nəha.”

⁵⁸ Nəpɪn ouihi a rukurau, nənə iərmama riti mwi
rətoni in mɪni mə, “Ik riti mwi ia nɪrəha.”

Mətə Pita rini mə, “Iəmə i, rɪpko mhə iou.”

⁵⁹ Nəpɪn ouihi a rəmwhen ia aoa riti rukurau,
nənə iərmama riti mwi rəgkiari skai, mɪni mə,
“Nɪpərhiienien i. Iəmə i in mwi rɪnamavən pəri irau
Iesu. Kwa in mwi iəmə Kalili nəha.”

⁶⁰ Mətə Pita rini mə, “Iəmə i, iakreirei nəfe i
iakaməgkiari irə.” Təkwtəkwwuni a mwi, nəpɪn
raməgkiari ihi, rəiə rakaka.

⁶¹ Nənə Iərimənu səkitaha ruvsini, mətɪ pen mətə
Pita. Nənə Pita rerɪn rɪrhi nəgkiariien i səvəi

Iərimənu səkitaha. Rīməni pen tukwe in mə, “Ia nəp̄in a i kurirə rəiə rakaka, tikini m kahar mə ikreirei iou.”

⁶² Nənə Pita rier mevən iruə m̄irapi nasəkien.

Iesu rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

⁶³ Ia nəp̄in nəha nəmə me nəha səməme kamhərer tukuahag Iesu, kamhəuəsi in, mamharis əkenhin irə.

⁶⁴ Irəha housəman mwi nənimen, nənə mamhəres in mə, “Ni ro nəgkiariien sə ruku pen ti Nən̄imw̄in mə s̄in ruəsi ik!”

⁶⁵ Nənə həni mwi nəgkiariien me r̄ip̄ik mwi, mamhəni ərəha in irə.

⁶⁶ Nəp̄in ruvəran nəmə asori me səvəi nəkur Isrel m̄ine pris asori me m̄ine nahatən me səvəi Loa housəsimw̄in irəha me. Nənə nərmama me həiri Iesu, mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəmr̄inraha. Nənə nəmə asori me i həni mə,

⁶⁷ “Tr̄ini m̄inuə ik Kristo, ni pehe tukumaha i.”

Mətə Iesu r̄ini pen ti n̄irəha i mə, “Ko iakini pehe tukumiaha i, ko k̄imiaha hiəpk̄ini mhə n̄ip̄ərhienien irə.

⁶⁸ Ko iakəres nəresien riti m k̄imiaha, ko hiəpk̄osərip̄in pehe mhə miou.

⁶⁹ Mətə nəha təkwtək̄wuni m̄ine mamevən iou, Iəm̄əti Iərmama, takəkure ia n̄ikare Kumwesən mwatuk sə in n̄iskaiien səvənhi rasori.”

⁷⁰ M̄iregi irəha pam həni mə, “Ro iam̄inhi irə ik T̄ini Kumwesən?”

M̄iregi Iesu r̄ini pen ti n̄irəha i mə, “Hiaməni mə iou i in i.”

⁷¹ Miregi hāni mæ, “Kitaha tsætui mwi iærmama riti mwi mæ trini pui in ti næfe? Sæuværegi raka mæ in rini æræha Kumwesæn. Ruku pen atukwatukw ia tærhun.”

23

Iesu rærer ia næmri Paelat

¹ Ia næpin næha nærmama pam ia kusen næha hæskæmter, mhæiri Iesu, mhæuvæn, mhærer ia næmri Paelat.

² Næpin kamhærer ia næmri Paelat, hāni æræha Iesu i mæ, “Kimaha iahætoni iæmæ i ramiri æpæ iti kimaha nækur Isrel, mamînise kimaha mæ tahæpwæh næræku penien næmri takis m Kig Sisa. In rani mwi mæ in Kristo, iærmama sæ trærimænu ia kimaha.”

³ Miregi Paelat ræres Iesu i mæ, “Ik kig sævæi nækur Isrel?”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ik ikani.”

⁴ Nænæ Paelat rini pen ti pris asori me minæ nærmama me pam næha mæ, “Iakætæ iamînhi iræ mæ næræhaien riwæn ia iæmæ i.”

⁵ Mætæ iræha hægkiari skai, mhæni mæ, “Mætæ iæmæ i ramahatæn nærmama me pam ia tænæ Jutia, mamo iræha hamævisæ minraha me. In rino stat fwe ia tænæ Kalili muvehe meste nari ia kwopun i.”

Iesu rærer ia næmri Herot

⁶ Næpin Paelat riregi nægkiariien næha, ræres mæ, “Iæmæ i in iæmæ Kalili uæ rekæm?”

⁷ Nænæ næpin Paelat riregi mæ Iesu ruku pen ia kwopun næha Herot ramærimænu ikin, ræhi pen in

revən tukwe, ti nəri nə mə ia nəpın nəha Herot mwi fwe Jerusalem.

⁸ Nəpın Herot rətə Iesu, rerin ragien pik. Tui kwopti rokeikei mə trətoni, ti nəri nə mə ramregi kani nəghin, nənə mokeikei mwi mə trətoni Iesu ro nımtətien riti.

⁹ Ro pen Herot rəres Iesu nəresien me rıpk, mətə Iesu rıpkini mhə nəgkiariien riti.

¹⁰ Ia nəpın nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həskəmter, mamhəgkiari skai, mamhəni ərəha Iesu.

¹¹ Herot mine naruagən me səvənhi kamhətə ərəha in, mamharis əkenhin irə. Nənə Herot rini nəkwan mə irəha tuharkahu pen karkahu amasan riti min. Nəpın hənarkahu pen raka min, Herot rərhi pen in rırərig mevən ti Paelat.

¹² Ia nəpın nəha Herot mine Paelat krouvehe rouəkwein irau me mə iou riti. Mətə kupwən krouəmwəki irau me.

Paelat rəsəni pen Iesu ia rəgi naruagən me

¹³ Paelat rousəsimwın pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

¹⁴ mini pen ti nırəha i mə, “Kımiəha hiəməuvehi iəmə i, mhəuvehe, mhərpwi ia nənimek, mamhəni mə ramiri raka nərmama ia suatuk atukwatukw. İakınəkiri raka noien səvənhi ia nəmrımiəha, mətə iəpkətoni mhə nari riti ro rərəha rəmwhen nəgkiariien me nəha kımiəha hiəməni, mamhəuəsi in irə.

¹⁵ Herot mwi rıpkətoni mhə nari riti ro rərəha. Ro pen rərhi pehe in rırərig mwi muvehe tuku-

taha. Hætə ro! Iəmə i rīpko mhə nari riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe.

¹⁶ Ro iamīnhi irə takərisi in, nənə məseni in rier ia kalapus mamevən.”

¹⁷ a

¹⁸ Mətə nərmama me nəha irəha pam həkwein əpwəmwis mə, “Uvehi irapw iəmə nə məseni Parapas rier ia kalapus tukumaha.”

¹⁹ (Iəmə nəha Parapas raməmak ia kalapus ti nəri nə mə rīmərkwumen naruagəniēn riti ia taon nəha Jerusalem, nənə mousi əpune mwi iərmama.)

²⁰ Paelat rarə mægkiari mwi mīnraha ti nəri nə mə rokeikei mə trəsēni Iesu rier ia kalapus mamevən.

²¹ Mətə irəha kamhəkwein əpwəmwis mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

²² Nənə Paelat rarə mægkiari sə ro kahar irə, mīni pen ti nīrəha i mə, “Ti nəfe? Nəfe nərəhaiēn in rīno? Iakinətə raka in mə rīpko mhə noien ərəha riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe. Ro iamīnhi irə takərisi in, nənə, məseni in rier ia kalapus mamevən.”

²³ Mətə irəha haməmwur, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə tukaməkeikei kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau. Irəha həkwein əpwəmwis iamīnha irə mamhəuvən meste

²⁴ Paelat rīni mə tro nəkwānraha.

²⁵ Iəmə nəha Parapas sə kiməuvehi puvnimwə in ia kalapus ti naruagəniēn mīne nousi əpuneien

ā **23:17:** Nəkukə me rīpik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariēn səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariēn ia vas 17 riwən.

iarmama Paelat rāseni in rier ia kalapus mamevān, mətə ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me sāvənhi mə irəha tuho irə rəmwhen ia nāmə asori me sāvəi nəkur Isrel hokeikei.

Naruagən me hārui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

²⁶ Naruagən me nəha həiri Iesu, mhāier ia taon, mhətoni iāmə Saerin riti nəghin nə Saemon. Ruku pen ia kwopun riti iruə mauvehe ia taon. Irəha həkwtəmhiri in, mhəmri pen nei kamarkuau sāvəi Iesu ia nuran, nənə mhəkeikei min mə trəvrani mukurirə Iesu.

²⁷ Nərmama me həpik kamhəkurirə Iesu. Nipran me həpik irəha minraha kamhapi, mamhasək asori tukwe.

²⁸ Mətə Iesu ruvsini, məti pen mətə irəha, mini mə, “Niprən Jerusalem me. Kimiaha tihəpwəh nasəkien tukw iou, mətə tihəsək tukumiaha me mine nipwnətimiaha me.

²⁹ Nəpin riti sə rauvehe trərəha anan. Tukini iamīnhi irə mə nipran me səməme həpkəkwhakwen mhə, mhəpkuvei pen raka mhə kənunu m iəkunouihi, irəha həkurən nagienien.

³⁰ Ia nəpin nəha nərmama tuhəni pen ti təkue me mə ‘Həkure tərini kimaha’ mine nəpatu me ‘Housəman kimaha.’

³¹ Mə nərmama kamho narimnari me i nəpin nei ramērə ihi tukəfo irə nəpin nei ruvehe mimhiə?”

³² Nənə naruagən me kamhəiri iāmə ərəha mi kəru, mhāier mə tuhousi əpune irau irəhar Iesu.

³³ Irəha həuvehe ia kwopun nəha kani mə Kerhə sāvəi Iərmama. Ia kwopun nəha hārui tərini pen

Iesu ia nei kamarkuau, mhərui tərini pen mwi iəmә әrəha mi nəha ia nei kamarkuau, riti ia nıkarә Iesu mwatuk, riti ia nıkaren mour.

³⁴ Nənә Iesu rini mә, “Tata. Tikəpwəh nərpwinien tai noien әrəha səvənraha ti nəri nә mә hәreirei nəfe i kamho.” Nənә irəha hәuai kirkiri tinari me səvənhi, mhәuini nari riti sә trahatən pen sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

³⁵ Nərmama ia kwopun nəha kamhərer mamhəspau ia Iesu, mətә nəmә asori me səvәi nəkur Isrel kamharis әkenhin irә, mamhәni mhәnuә, “In riməvehimiru nərmama me hәpik. Trini minuә in Kristo pərhien sә Kumwesən ruvərfi raka in, ramasan mә ruvehimiru atukw a in.”

³⁶ Naruagən me irəha mwi kamharis әkenhin irә, mamhәuvehe ipaka tukwe, mamhәмwур mә tuhәuvei pen waen sә rәfiә min,

³⁷ mamhәni mә, “Trini minuә ik kig səvәi nəkur Isrel pərhien, uvehimiru atukw ik!”

³⁸ Ia kənkarpwә irənhә irә nəkukuә riti kimərai mә Iesu tremhә ti nəfe. Rini mә: *In I Ki G Səvә I Nəkur Isrel*

³⁹ Iəmә әrəha mi nəha sә krouəgher ia kwopun nəha riti rini әrəha Iesu i, mini mә, “Ik Kristo uә rekəm? Uvehimiru atukw ik mine kimrau!”

⁴⁰ Mətә in riti rinise in, mini mә, “Rosi ipkehekir mhә Kumwesən uә? Kwa kiməuvei pehe nərpwinien mik rəmwhen a mwi irә.

⁴¹ Ratukwatukw a mә kamousi әpune krau iamihhi. In i tai noien әrəha sәkrau. Mətә iəmә i ripko mhә nari riti rərəha.”

⁴² Nənə iəmə nəha rarə mini mwi mə, “Iesu. Rerim tramrhi iou nəpın tikərimənu ia nitətə səim.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nipərhiendien tukw ik i. Ipwet tikarə krau mik ia kwopun amasan nəha Parataes.”

Iesu remhə

⁴⁴⁻⁴⁵ Ipaka ti kurkwai nəpın ia ran nukuraanien səvəi meri riwən. Nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau. Ia nəpın nəha tınari sə rəgher tukuahag rum sə ro ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nipərın kəru.

⁴⁶ Nənə Iesu rəkweın əpwəmwis mini mə, “Tata. Iakəmri pehe nənimwik ia rəgim.” Rini nəgkiariien nəha, nənə muvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə.

⁴⁷ Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Nəpın rətoni Iesu mə rinəfemhə irə, rəgnəgini Kumwesən, mini mə, “Nipərhiendien. Iəmə i in iəmə atukwatukw.”

⁴⁸ Nənə nərmama me pam səməme hənousəsimwın irəha me fwe ikin ti nəspauien ia nəri nəha kino ia Iesu, nəpın hətoni, hərərig pen imwənraha, mhəregi rərəha, mamhərui kwənpwenhinraha tukwe.

⁴⁹ Nərmama me pam səməme həukurən Iesu, mine nipran me nəha səməme hənəməkurirə in fwe ia tənə Kalili, kamhərer isipwın, mamhəspau ia narimnari me nəha.

Josefrərkwafə nipwrai Iesu ia nipagi kəruaterei

23:42: Mat 16:28 **23:44-45:** Amos 8:9, Eks 36:35 **23:46:** Sam 31:5, Wok Me 7:59 **23:48:** Luk 18:13 **23:49:** Sam 38:11, 88:8, Luk 8:2-3

⁵⁰⁻⁵¹ Iərmama riti nəghin nə Josef. Imwəni nə Aramatia taon riti səvəi nəkur Isrel. Josef in raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nəp̄in housəsimw̄in irəha me. Noien səvənhi ramasan matukwatukw. Nəp̄in nəmə asori me hənərai simw̄in mə tukousi əpune Iesu, Josef r̄ipkəsəni mhə. Ia nəp̄in me in rameitenhi mə trətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe.

⁵² Josef revən ti Paelat, mərəs mə ko rəsəni in ruvehi n̄ipwrai Iesu.

⁵³ Nəp̄in Paelat rəsəni, Josef revən, muvehi raka n̄ipwrai Iesu ia nei kamarkuau, nənə muvegi ia tinari kani mə linen, mevən məmri pen ia n̄ipəgi kəruətərei sə kinərai ərori raka, k̄ipkəmri pen raka mhə n̄ipwrai iərmama riti ik̄in.

⁵⁴ In i nəp̄in kaməpnəpenə irə ti Sapat, Sapat ruvəuvehe ipaka.

⁵⁵ N̄ipran me nəha səməme həməier ia tənə Kalili, mhəkurirə Iesu mhəuvehe, irəha həkurirə Josef i, nənə mhətoni n̄ipəgi kəruətərei nəha mine Josef rəfəmri pen n̄ipwrai Iesu irə.

⁵⁶ Nəp̄in hətoni pam, hərərig, mhəpnəpenə n̄imwai nari me nepw̄in sə n̄ipekinraha rapein amasan, mhəpnəpenə mwi senta me nepw̄in. Nənə ia Sapat hapw̄is rəmwhen sə Loa riməni.

24

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Ia Sante, nəpnəp̄in anan, n̄ipran me nəha həuvehi n̄imwai nari me səməme hənəpnəpenə raka ia nirəha n̄ipekinraha rapein amasan,

mhəuvehi mhəuvən ia nɪpəgi kəruətərei nəha kɪnərkwafə nɪpwrai Iesu ikin,

² nənə mhətoni kəruətərei asori nəha kɪnərəpɪnhə pen ia tərhui nɪpəg kɪnəsəkʷusəkʷu raka i. ³ Mətə nəpɪn hasu puɔnɪmwə ia nɪpəg, həkətəni mhə nɪpwrai Iesu Iərimənu səkɪtaha.

⁴ Nəri nəha ro nətərigien səvənraha rəvsausini pɪk. Nəpɪn kamhərer mamhətərig tukwe, təkwtəkʷuni a mwi iərmama kəru krouier irapw ti nɪrəha. Tɪnari səvənrau raməhiapw.

⁵ Irəha hətəni həkəkɪr mhənɪmwi irapw nənɪmenraha ia tɪprənə. Nənə iərmama mi nəha krouni pen ti nɪrəha i mə, “Rəfo kɪmiaha hiamətui iərmama sə rɪmɪru ia kwopun i kamərkwafə nɪpwrai nərmama sə hemhə ikin?”

⁶ In rɪwən i, mətə in rɪnətui mwi. Rerɪmiaha tramrhi nəgkɪariien i in rɪməni pehe tukumiaha i nəpɪn rɪnamarə ihi fwe ia tənə Kalili.

⁷ In rɪməni mə, ‘Irəha tuhaməkəikəi mhəuvei pen iou, Iəmətɪ Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me. Nənə nəmə ərəha me nəha tuhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhə, mətə nəpɪn sə ro kahar irə takətui mwi.’ ”

⁸ Nənə nɪpran me nəha rerɪnraha rɪrhi mwi nəgkɪariien nəha səvənhi.

⁹ Hərərig ia nɪpəg, mhəuvən, mhətoni eleven nərmama me səvəi Iesu mɪne nepwɪn mwi, hənɪ pen narɪmnari me i ti nɪrəha.

¹⁰ Nɪpran me nəha səməme hənɪ irapw narɪmnari me i ti aposol me səvəi Iesu irəha nəha Meri Maktala, mɪne Joana, mɪne Meri mama

səvəi Jemes, mine nīpran me nepwīn mwi irəha mīnrahar.

¹¹ Mətə aposol me rerīnraha rirhi mə rosi nəgkiariien nəha səvənraha ro nəri auər a irə. Irəha həkīni mhə nīpərhiēnien irə.

¹² Mətə Pita rīskəmter, maiu, mevən ia nīpəgi kəruətērei nəha kīnərkwafə nīpwrai Iesu ikīn, mərpəsuk, mətī puvnimwə, mətōni tīnari me nəha linen sə kīməvegi nīpwrai Iesu irə ramrīmər, mətə nari riti mwi riwən. Nənə in rəpwəh kwopun nəha mamevən məkərinari ia nəfe rīnətōni.

Iərmama kəru səvəi Iesu krauesi pen suatuk rauevən fwe Emeas

¹³ Ia nəpīn a mwi nəha iərmama kəru səvəi Iesu krauevən ia rukwənu riti nəghīn nə Emeas. Rukwənu nəha ipaka tī Jerusalem kavən rəmwhen ia kilometa irəha pam eleven.

¹⁴ Irau krauəgkiari pəri ia narimnari me nəha kīno.

¹⁵ Nəpīn nəha krauəgkiari pəri irə, Iesu ruvehe ipaka, mamavən irəhar mīnrau,

¹⁶ mətə nari riti ruvegi nətərigien səvənrau, kroureirei mə Iesu nəha.

¹⁷ Nənə Iesu rīni pen tī nirau i mə, “Nəfe i irauavən rauni pen tukumirau me i?”

Nənə krouərər, nənimenrau rīpkagien mhə.

¹⁸ Irau riti, nəghīn nə Kleopas, rīni pen tukwe in mə, “Rosi ik əpa ia nərmama me səməme kamhavən fwe ia Jerusalem ikreirei narimnari me nəha kīno nərineiv m neis mine?”

¹⁹ Miregi Iesu rīni pen tī nirau i mə, “Nəfe narimnari?”

Miregi krouni pen tukwe in mə, “Narimnari me nəha kɪno ia Iesu, iəmə Nasaret. Iəmə nəha in profet riti. Ia nəmri Kumwesən mine ia nəmri nərmama narimnari me sə in rino mine nəgkiariien səvənhi ro nənimwin miskai.

²⁰ Pris asori me mine nəmə asori me səkitaha həməuvei pen in ia rəgi nəkur Rom mə irəha tuhəni mə in traməkeikei memhə. Nənə irəha hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

²¹ Mətə kımaha iahənəmri pen əknekɪn nətəriɡien səkimaha irə mə in iərmama sə treivinari ia kitaha nəkur Isrel. Narimnari me nəha kɪno, mətə nari riti mwi, ipwet i nəpɪn sə ro kahar irə.

²² Riti mwi, nıpran nepwin ia təmwen səkimaha ho nəmrimaha rier. Ia nəpnəpɪn anan həuvən fwe ia nıpəg sə kınərkwafə iəmə nəha ikɪn,

²³ mətə həpkətoni mhə nıpwran. Nəpɪn irəha hərəriɡ pehe, həni mwi mə hənətoni agelo mi kəru krouier pehe tı nirəha, krouni minuə in rınətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁴ Nərmama nepwin ia təmwen səkimaha həuvən fwe ia nıpəgi kəruətərei nəha, nənə mhətoni rəmwhen atukwatukw mə nıpran me nəha həməni, mətə həpkətoni mhə nıpwrai iəmə nəha.”

²⁵ Miregi Iesu rini pen tı nirau i mə, “Kwa rosi kımiaha hiəreirei nəgkiariien me pam sə profet kupwən me həməni. Rəfo kımiaha hiamo tanpen ia rerımiaha, mhəpwəh nini akwauakwien nıpərhienien irə?

²⁶ Kumwesən ruvəni raka mə iəmə nəha kani mə Kristo traməkeikei mīregi nəmisəien me nəha kurirə revən muvehi nasoriien səvənhi.”

²⁷ Nənə Iesu rəusiəre pui pen amasan ti nirau i nīpwrai nəgkiariien me pam sə kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan səməme haməgkiari ia in. Ia nəgkiariien səvənhi rəgkiari ia nəkukuə səvəi Moses muvehe meste nəkukuə me səvəi profet me.

²⁸ Nəpīn irəhar haruvehe ipaka ti rukwənu nəha irau krauevən ikīn, Iesu ramo rəmwhen mə in trəpwəh irau mavən mamevən.

²⁹ Mətə irau krouəkeikei min, rouni mə, “Samaro pəpīm kitahar mik. Rīnaməruarəv. Rīpko mhə tui meri rivə.” Ro pen Iesu ruvniwə irəhar mīnrau mə tuamharo pəpīm.

³⁰ Nəpīn in rəkure mə trəni pəri nari irəhar mīnrau, ruvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, muvei pen mīnrau.

³¹ Ia nəpīn nəha nətərigien səvənrau rəsevər, krīnauətə rīnaukurən mə Iesu nəha. Nənə təkwtəkwuni a mwi in riwən ia nəmīnrau.

³² Nənə irau krouni pen tukunrau me i mə, “Pərhien. Nəpīn raməgkiari pehe m krau ia suatuk, maməusiəre pui pehe nīpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, nəgkiariien səvənhi ramasan pik, mamə rerīrau ramagien.”

³³ Nənə ia nəpīn nəha krouəskəmter, rourərig rouevən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha krouətə nərmama me eleyen səvəi Iesu mīne nərmama nepwīn mwi irəha mīnraha hənousəsimwīn raka irəha me,

24:26: Luk 9:22, 24:44 **24:27:** Sam 22:1-21, Aes 53, Jon 13:31, Wok Me 3:13 **24:30:** Luk 22:19

³⁴ mamhəni mə, “Nipərhienien. Iərimənu səkitaha rinətui mwi. In ruvəier irapw raka ti Saemon.”

³⁵ Nənə iamə mi nəha krouni irapw nəfe krinouətoni ia suatuk, rouni mwi krinəfo rouətoni sas ia Iesu nəpın in raməkwsen bred.

Iesu rier irapw ti nərmama səvənhi

³⁶ Nəpın irau krauəgkiari ihi ia nari m nari me nəha, təkwtəkwuni a mwi hətoni Iesu ramərer ia kurkwanraha, mını pen ti nirəha i mə, “Nəmərinuien trarə tukumiaha.”

³⁷ Mətə irəha həkərinari irə, mhehekir. Rerınraha rirhi mə kamhətoni nənimwi iərmama riti.

³⁸ Ro pen Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hi-amhekir iamınhi irə? Rəfo nəresien me kamhəutə ia rerımiaha mamho kımiaha hiəpwəh niniien nipərhienien ia nirak?”

³⁹ Hətoni ro rəgik mi mine nisuk mi. Kwa iou i. Hərapı iou, mhəregi, mhəukurən mə nusak i mine nikəkrik i. Mətə nənimwi iərmama nusan mine nikəkrin riwən.”

⁴⁰ Iesu rini nəgkiariien nəha, misəni irapw rəgin mi mine nisun mi ti nirəha hətoni.

⁴¹ Nəpın hətoni nəmrınraha rier. Rerınraha ragien. Mətə nahatətəien səvənraha ramərməru ihi. Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənəmiaha i nəveginien uə rekəm?”

⁴² Nənə irəha həuvei pen nipəri nəmu afə riti min.

⁴³ In ruvehi məni ia nəmrınraha.

⁴⁴ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Narimnari me i kamhesi pen nəgkiariien me səiou sə iakiməni pehe tukumiaha i fwe kupwən nəpın iakinamarə pəri ihi kitaha m kimiaha. Iakiməni minuə nəgkiariien me pam nəha kimərai pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me mine Ol Sam səməme kamhəgkiari ia nirak tuhaməkeikei mhəuvehe mhəukuə.”

⁴⁵ Nənə in rəsevər ia nətərigien səvənraha mə irəha tuhəukurən nıpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan,

⁴⁶ rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien me nəha kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan həni iamınhi mə iou Kristo takaməkeikei mukupwən miregi nəmisəien, memhə, nənə ia nəpın sə ro kahar irə iakətui mwi.

⁴⁷ Tukəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me, mhahatətə ia nirak, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səvənraha. Tukukupwən kəvisau irapw nəgkiariien i ia Jerusalem kurirə revən ti nərmama ia tənəmtənə me pam.

⁴⁸ Kimiaha nəha hianətoni narimnari me i ia nənimemiaha.

⁴⁹ Həregi ro! Iou takərhi pehe Nənimwin Ikinan reiwaiu pehe tukumiaha rəmwhen ia Tata səiou rino raka promes irə. Mətə kimiaha tihəpwəh nierien ia taon i meste niskaiien nəha trukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Kumwesən trarkahu pehe m kimiaha.”

Iesu rutə mevən fwe ia neiai

24:44: Luk 9:22 **24:45:** Luk 24:27 **24:47:** 1Tim 3:16 **24:48:** Jon 15:27, Wok Me 1:8 **24:49:** Jon 14:16, 15:26, Jon 16:7, Wok Me 1:4

⁵⁰ Nənə Iesu riri irəha mhəier mhəuvən mheste nari fwe rukwənu nəha Petani. Ia kwopun nəha in ruvehi utə rəgin mi, məkwein amasan ia nirəha.

⁵¹ Nəpın raməkwein amasan ia nirəha, raraka ia nirəha, nənə kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

⁵² Irəha hənimwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisiiien səvənraha min. Nəpın hərərig mhəuvən fwe ia Jerusalem, rerınraha ragien pik.

⁵³ Ia nəpın me kamhəuvən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəgnəgini in.

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language
of Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de
Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416